

LITTERAE CIRCULARES

AD

VENERABLEM CLERUM ALMAE DIOECESIS

QUINQUE-ECCLESIENSIS

DIMISSAE ANNO DOMINI 1941.

QUINQUE-ECCLESIIS TYP. „DUNÁNTÚL“ R. T.

II.

Abstinencia et ieiunium	2	Dévényi Andreas	37, 43
Albert Josephus	7, 43	Directorium	19
Angyal Desiderius	43	Döry Ladislaus dr.	69
Anyakönyvek vezetése	42, 61		
Anyakönyvi adatok keresése	4, 9, 19, 24, 28, 34, 37, 49, 63, 69	Egyházközs. Ig. Szabályzat	9, 46
Ágoston Joannes	36, 43, 55	Egyházközs. képviselte	57
Árvízkárosultak segélyezése	18	Egyházközs. szervezése	46
		Egyházközségi alkalmazottak	62
		Egyházm. Missziós Tanács	68
Baranyai Ernestus	7, 42	Egyházm. Papi Nyugdíjbizottság	63
Barcza Theodorus	42	Elm F. Sebastianus	18
Bárka Joannes	43	Elm Georgius	43
Bencze Ernestus	6	Erdélyi Julius dr.	3
Bencze Joannes	36	Erdélyi Ludovicus	22
Benkő Paulus	7, 22	Examen synodale	42
Békefi Joannes	7, 56		
Békéért ima	25, 39	Farkas Josephus dr.	3
Bérmautak	5, 35	Faust Antonius	70
Blandl Georgius	63	Fehérváry Josephus	2
Bosnyák Michael	43	Felterjesztések	32
Bőjtí szózat	11	Ferkov Michael	43, 56
Braun Stephanus	66	Fényi Alexander	36, 55
Brenner Franciscus	43	Fodor Joannes	7, 42
Brunner Stephanus	37		
Búcsúk	29	Gasparich Georgius dr.	63, 69
Budavári Ladislaus	36	Gábor Carolus	42
Bulat Stephanus	36	Gáll Antonius	43
		Gebauer Nicolaus dr.	63
Communio paschalis	2	Gergely Antonius	43
Concursus pro parochia: Alsómocsolád	27,	Gergye Victor dr.	63, 69
Berkesd	38, Dályok	37, Kisköszeg	37,
Koppányszántó	2, Kövágószőlős	31,	
Majs	31, Paks	66, Pári	18, Pincehely
31, Sióagárd	56, Szakály	7, Tenge-	
lic	43		
Conspectus Tabellaris	68	Gyóntatási joghatóságok	30
Csáky Beniamin	30	Gyuk Stephanus	22, 42
Cserta Joannes	3	Gyűjtések	19, 33
Csertán Ernestus	27, 36		
Cserti Stephanus	6	Hajós Georgius dr.	69
Csordás Colomannus	43	Hal Paulus	69
Czár Casparus	42	Harangozás	60
Czernohorszky Josephus	63, 69	Hérincs Paulus	36
		Hidasi Joannes	43
Darabos Ladislaus	36, 55	Hirling Ladislaus	22, 36
Deák Stephanus	36, 43	Hlobik Franciscus	36
Délbaranyai Ap. Adminisztratura	22, 29,	Horváth Joannes	43
30, 32, 41, 46, 67		Horváth Josephus iun.	36

Horváth Josephus sen.	7, 42, 43	Kaszás Emericus	30, 43
v. Horváth Ludovicus dr.	63	Kat. Népszöv. Temetkezési P. E.	23
Hősi halottak anyakönyvezése	61	Katonai kedvezmény	62
Húsvéti áldozás ideje	2	Kaufmann Franciscus	37
Idegenben kereszteltek és temetettek	61	Kecskés Carolus	30
Illetékegyenérték kivetése	7	Kéthelyi Josephus dr.	69
Inhof Josephus	37	Királyegyháza	4
Insontium occisio	5	Kiss Ludovicus	63
Irodalmi művek ajánlása: Alaker		Koch Aloisius	6, 55
Gy.: A filmszínházról 50, Bárd		Koch Eduardus	69
Gyümölcsoltótól Nagyboldog-		Koch Julius	27
asszonyig 24, Csávossy E.: Manréza iskolája 20, Dús J.: Így élek az Egyházban 64, Egyházi Lapok 4, Evangélium 70, Gyenis A.: A Mester nyomában 50, Hunya D.: Papi		Kongregációs döntések 5, 17, 35, 40, 41	
Lelkiség 64, Igézhirdetés és Liturgia 70, Keresztúti ájtatosság 10, Kovács S.: Így lép az oltár elé 64, Lantos-Kiss A.: E fiúból pap lesz 50, Dr. Ligeti L. J.: Ünnepi és alkalmi prédikációk 10, Liturgikus tárgyak magyarázata 20, Magyar Házimunka 24, Magyar Kat. Akció 69, Magyar Kórus 34, Misetábla 64, Dr. Móra M.: Az egyházi adó 10, Nép és Nyelv 70, Noll—Wenckheim: Győzödjünk meg az igazságról 38, Péhm J.: Az édesanya 20, Pintz B.: Az apostolkodás és a kat. akció 10, Plus: Elmékedések kat. munkásifjak számára 24, Rerum Novarum Emlékkönyv 37, Dr. Szántay Szémán I.: Császárnőm parancsára 10, Szentföld 10, Tremkó Gy.: Temetőkultúra 64, Waigand J.: Ismerd meg dolgozzál érte		Korónai tételek	6, 44
		Kosztolányi Paulus	42
		Kovács Geysa	43, 56, 69
		Kovács Joannes dr.	36
		Kovács Josephus	37, 56
		Kőszegi Stephanus	56
		Krasznik Zvonimirus	36
		Lelki gyakorlatok 49	49
		Levelezés ügyfelekkel	32
		Leventék	3
		Légvédelmi készség	60
		Libri damnati	17, 41
		Lócsi Stephanus	37
		Lovinusz Michael	43
		Lukács Stephanus	36
		Magosföldi Petrus	6
		Margit (Boldog) szenttéavatása	3
		Marton Alexander	55
		Marycz Eleutherius	36, 42
		Mayerhof Petrus	69
		Miklósi Stephanus	42
		Misehallgatás	51
		Misek összevonása	53, 65
		Missziókért	33, 68
		Müller Jacobus	7, 37
		Müller Josephus iun.	36
		Müller Josephus sen.	70
		Nagy Alexander	27, 43
		Nagy Franciscus	56
		Nagy Franciscus dr.	3, 43
		Németh Ladislaus	7
		Nők munkaszolgálatára	9
		Nyáry Josephus	66
Jejunium et abstinencia	2		
Juhász Pál dr.	7		
Jurisdictio sacerdotum	30		
Kadosa Ludovicus	6		
Kanizsay Vendelinus	70		

Nyilvános Ájtatosságok Könyve	42	Riedlinger Desiderius	31
Nyomdaköltségek	19	Rituale	42
		Rudolf Matthias	55
Obitus: Braun Stephanus 66, Csáky		Schäffer Josephus	17
Beniamin 30, Fehérváry Jo-		Simon Ludovicus	37
sephus 2, Hegedüs Josephus		Solti Stephanus	42, 43
38, Marton Alexander 55,		Soós B. Zoltanus	36
Nyáry Josephus 66, Palkó Jo-		Stipendiumok	54
sephus 31, Péhm Christopho-		Statuta Synodalia	29
rus 55, Riedlinger Desiderius		Sudár Desiderius	43
31, Rudolf Matthias 55, Schäf-		Sudár Emericus	43
fer Josephus	17	Sümegi Colomannus	7
Oratio imperata	42		
Ordinatio	22, 65	Szeitz Andreas	7, 18, 30
Orsz. Egyházzineműv. Tanács	63	Szent Adalbert Társulat	69
Orsz. Kat. Nagygyűlés	45	Szentes Carolus	63
OTI tagság	62	Szent László ünnepe	21
Oszkay Ludovicus	27, 42	Szent olajok	28
		Szentségimádási óra	23
Palkó Josephus	31	Székesegyház jubileuma	31
Papi lelkigyakorlatok	49	Szigethy Adalbertus	36
Papi öltözet	42	Szigethy Ladislaus	36
Papnevelőintézet	27, 36	Szirt Stephanus	37
Pápai kitüntetések	6	Szolga Stephanus	43
Pápai rendelkezések	21, 25, 29, 51, 53		
Párbérrendezés	67	Tasnádi Josephus	36
Pensio	27	Telepes községek	47
Perjés Adalbertus	43	Temetés anyakönyvezése	61
Personalia 3, 6, 18, 22, 27, 30, 36, 43, 55,	70	Theses pro coronis	6
Petrovich Eduardus	63	Tiborcz Benedictus	6
Péhm Christophorus	55	Tóth Josephus	37
Péterfillér	21	Tribunal Dioecesanum	30
Piliván Michael dr.	63		
Pohly Joannes	36	Várkonyi Joannes	68
Portó elszámolása	32	Ventura Ladislaus	42
Preces pro ordinandis	27	Vesztergombi Josephus dr.	7
Proprium Hungaricum	42	Vicarius generalis	30
Pulay Joannes	6	Vida Stephanus	55
Püspök Paulus	42	Visitationis Can. Ordo	5, 35
		Vizi Joannes	43
Redling Joannes	18	Vota Praesulis in exord. anni	1
Reductio missarum	53, 65	Vöröskeresztes napok	46
Regős Julius	43	Wolf Josephus	43
Reil Antonius	43		
Reining Vendelinus dr.	43	Zeneművek bírálata	63
Reverenda viselése	42	Zsinati vizsga	42
Révész Josephus	36		

A
PÉCSEGYHÁZMEGYEI PAPI NYUGDÍJINTÉZET
ALAP ÉS PAPI BETEGSEGÉLYZŐ ALAP

1941. ÉVI SZÁMADÁSA

PEL

	Pengő	f	Pengő	f
Kifizetett nyugdíjak:				
1. Péhm Kristóf, Pécs † 1941. VIII. 2.	2.400	—		
2. Magyar Zsigmond, Tamási — — — — —	3.600	—		
3. vitéz Várady Géza, Kamaraerdő — — — — —	1.392	—		
4. Bereczk János, Pécs — — — — —	3.600	—		
5. Koch Gyula, Alsómocsolád 1941. V. 1-től — — — — —	2.400	—		
6. Pataki Antal, Sellye — — — — —	3.600	—		
7. Szommer Gyula, Bonyhád — — — — —	3.600	—		
8. Rudolf Mátyás, Pécs † 1941. XI. 7.	3.300	—		
9. Erdélyi Károly, Pécs — — — — —	3.600	—		
10. Horváth Mihály, Pécs — — — — —	3.600	—		
11. Dióssy József, Pécs — — — — —	3.600	—		
12. Takács Mihály, Pestszenterzsébet — — — — —	3.600	—		
13. Trinn János, Pécs — — — — —	3.600	—		
14. Hetényi Alajos, Hosszúhetény — — — — —	1.741	67		
15. Mózes András, Szentkút — — — — —	3.600	—		
16. Kuhl József, Zomba — — — — —	3.600	—		
17. Arányi Géza, Villány — — — — —	3.600	—		
18. Varga Pál, Balatonújhely — — — — —	2.075	—		
19. Polgár János, Pécs — — — — —	3.600	—		
20. Pelz Árpád, Pécs — — — — —	3.600	—		
21. Masson Lipót, Pécs — — — — —	3.600	—		
22. Nyári József, Pécs † 1941. XI. 21.	3.300	—		
23. Marton Sándor, Szentlőrinc † 1941. XI. 7.	1.650	—		
24. Püspökpusztai kiségitő s. lelkész — — — — —	768	—	73.026	67
Scitovszky-tér 21. sz. ház kiadásai — — — — —			4.885	35
Cserta János ellátási költsége — — — — —			632	62
Hagyatéki illetékek — — — — —			44	86
Kiadás összesen			78.589	50

Hátralékos papi nyugdíjjárulék volt 1940. december 31-én —	P 18.955	11
Az év folyamán új előírás — — — — —	" 28	36
	P 18.983	47
Az év folyamán törlés — — — — —	P 194	08
	P 18.789	39
1941. évi papi nyugdíjjárulék előírás — — — — —	" 47.305	44
Késedelmi kamatok — — — — —	" 868	40
	P 66.963	23
Befizetett járulékok 1941. évben — — — — —	P 56.792	17
Túlfizetés 1942. évre — — — — —	P 78	25
Túlfizetés 1941. évre — — — — —	" 470	81
	" 392	56
Hátralékos papi nyugdíjjárulék 1941. XII. 31-én — — — — —	" 57.184	73
	" 9.778	50

Pécs, 1941.

Kereszty Ferenc s. k.
igazgató.

Ezt a számadást átvizsgáltuk

A NYUGDÍJ-

Pécs, 1942.

Dr. Gebauer Miklós

elnök, biz. tag.

Kiss Lajos

h. elnök, biz. tag.

Czernohorszky József

biz. tag.

Blandl György

biz. tag.

Dr. Gasparich György

biz. tag.

	Pengő	f	Pengő	f
Maradvány 1940. évről — — — — — — — —			134.108	—
Befizetett nyugdíjjárulék — — — — — — —			56.792	17
Államsegély — — — — — — —			19.374	96
Gazdák Bizt. Szövetk. adománya — — — — —			1.381	12
Pécssegyházmegyei Takarékpénztár Rt. adománya — —			1.000	—
Scitovszky-tér 21. sz. ház bérbevételei — — — — —			4.907	41
Kamatok és osztalékok — — — — — — —			5.254	84
Bevétel összesen			222.818	50
Kiadás összesen			78.589	50
A nyugdíjintézet készpénz alapja 1941. december 31-én			144.229	—

Ingatlanok :

Scitovszky-tér 21. sz. ház értéke (vételár) — — — — — P 70.000.—

Értékpapírok :

Budapesti Hangya Szöv. ü. r. n. é. — — — — — P 1.000.—
 1 db Pécssegyházm. Takarékpénztár Rt. részv. n. é. — — — P 100.—
 10 db. Dunántúl Egyetemi Nyomda Rt. részv. n. é. — — — P 200.—

december 31.

és rendbenlevőnek találtuk :

B I Z O T T S Á G.

március 7.

Kiss Lajos s. k.

c. apát, kanonok, püspöki biztos.

Dr. v. Horváth Lajos

biz. tag.

Dr. Piliván Mihály

biz. tag.

Petrovich Ede

biz. tag.

Szentes Károly

biz. tag.

Dr. Gergye Győző

biz. tag.

PÉCSEGYHÁZMEGYEI PAPI BETEGSEGÉLYZŐ ALAP

KIADÁS						BEVÉTEL		
						Pengő	f	
						Pengő	f	
Kifizetett segélyek.						1941. évben befizetett díjak	2.430 01	
Ágoston János	—	—	—	—	100	Az Alapítványi Hivatal adománya	1.786 66	
Bátai István	—	—	—	—	300	Kölcsönvisszafizetés :		
Gyalokay János	—	—	—	—	60	Dréher Arnold	180 —	
Dr. Harray Gyula	—	—	—	—	50	Kamatok	17 63	
Horváth József	—	—	—	—	150			
Köszegi István	—	—	—	—	70			
Laczfy Emil	—	—	—	—	100			
Léh József †	—	—	—	—	180			
Oszkay Lajos	—	—	—	—	100			
Sarlós György	—	—	—	—	100			
Sudár Dezső	—	—	—	—	200			
Szirt István	—	—	—	—	50			
Varga Pál	—	—	—	—	500			
Dr. Vértesi Frigyes	—	—	—	—	150			
Vida István	—	—	—	—	30			
Zentai Lajos	—	—	—	—	15 30			
Kölcsön.								
Dr. Vértesi Frigyes	—	—	—	—	500			
Hagyatéki illeték								
					3			
Kiadás összesen							Bevétel összesen	4.414 30
						Kiadás összesen	2.658 30	
						A betegsegélyező alap készpénze	1.756 —	
						1941. XII. 31.		

Bis iam recurrit nobis sollemnis festivitas Magni Regis, in cuius Natalibus totus orbis in pace compositus erat, quique mundum volens adventu suo piissimo consecrare, de Spiritu Sancto conceptus in Betlehem Judae nasci dignatus est (Mart. Rom.) — ex quo tempore genus humanum novo immani bello afflictum ingemiscit. Imperia destructa, civitates depopulatae, habitationes dissipatae, ingens multitudo hominum, sive bonis eversorum, sive dispersorum, sive captivorum, sive claudorum ac debilium, sive mortuorum: testimonium dant nobis, quoniam „*homo putredo et filius hominis vermis*“ (Iob 26, 6.). Quo enim videntur modo desolari foci patrii, occidi pusilli ac infirmi, profanari sanctuaria Dei, ut prae armorum clangore minime auditi sint cantus angelici pacem hominibus bonae voluntatis annuntiantes. „*Dies festi eius conversi sunt in luctum.*“ (1. Mac. 1, 41.)

Vota
Praesulis in
exordio novi
anni.

Nihilominus — Fratres Dilectissimi — annus elapsus nobis, qui spem nostram semper in Domino Deo posuimus, tot divinae benevolentiae fructus protulit, ut haud dignas pro eis gratias agere valeremus. An non verum miraculum sit aestimandum — ut illud factum magnae partis regni S. Stephani una cum multitudine fratrum nostrorum recuperatae praetermittam — quod furoris bellici usque ad hunc diem immunes atque incolumes remansimus? Nostra autem gratiarum actio in hoc anniversario etiam deprecatio ex intimo corde effusa futurorum bonorum sperandorum sit oportet et non unquam obliviscamur verborum Dei nostri amantissimi: „*Ego sum Dominus . . . non est absque me Salvator*“ (Isai. 43, 11.). Necesse est ergo, ut ferventissimae orationes fiant non solum pro iis, qui in calamitatibus bellicis patiuntur, sed et pro nobismetipsis, ut clementissimus Pater in posterum quoque protegat nos ab omni malo spirituali et corporali.

Novo igitur anno incipiente, cum omnibus Vobis, qui istis diebus sensus obsequii filialisque devotionis mihi obtulistis, gratias ex animo paterno optimas rependimus, summo cum animi zelo adhortamur Vos, ut estote sanctificati in oratione, opere et veritate. Ait enim Scriptura: „*Sacerdotes . . . qui accedunt ad Deum, sanctificentur, ne percutiat eos.*“ (Exod. 19, 22.) Sanctificati enim spiritu, etsi in novo anno persecutionem patiamur, sed non derelinquimur. (2. Cor. 4, 9.) Sic „*commendo Vos Deo et verbo gratiae ipsius.*“ (Act. 20, 32.)

86

1941

Disciplina
ieiunii et
abstinentiae
pro a. 1941.

Quod ad disciplinam ieiunii et abstinentiae attinet, tenore facultatis a S. Congregatione Concilii sub nro 2575/1937. ddto 26. Maii a. 1937. ad quinquennium prolongatae, pro anno currenti easdem volumus vigere ordinationes, quae in litteris circularibus a. 1926. sub nro 125/1926. promulgatae erant. Dictae ordinationes Dominica Quinquagesima ex ambone ab animarum pastoribus lingua vernacula praelegendae sunt.

87

1941

Tempus
communio-
nis
paschalis
prolongatur.

Vigore facultatis a S. Sede Apostolica die 13. Ianuarii a. 1938. sub nro 226/38. ad quinquennium obtentae, tempus praecepti paschalis a Dominica I. Quadragesimae usque ad festum Ss. Trinitatis inclusive extendimus. In iis autem paroeciis, ubi sacrae missiones, exercitia spiritualia, institutiones catecheticae publicae, aliaque huiusmodi piae conciones pro populo fideli habeantur, aut sacrorum curionum quoquo modo desit copia, aliave suppetat rationabilis causa, adimplementum praecepti paschalis quocumque anni tempore permittimus.

88

1941

Obitus
Josephi
Fehérváry.

Primus incipientis anni dies illucescens luctum dolorosum nobis attulit. Mors inexorabilis e vivis eripuit *Josephum Fehérváry* parochum Koppányszántóensem anno aetatis suae 55-o, sacerdotii vero 30-o. Anno 1910 presbyter ordinatus pluribus in paroeciis zelo exemplari per duo decennia cooperatorem egit, deinde anno 1930. cura novae paroeciae in Ujdombóvár instituendae eidem commissa est, quo in labore studium pastorale invictum cum amore ardenti Dei ac proximi adeo coniunxit, ut vix intra decennium ecclesiam ornatissimam domumque paroecialem valde commodam quasi ex nihilo aedificare curaret. Anno praeterito — fratre inopinate defuncto — erga preces proprias ad paroeciam Koppányszántó est translatus, mox inspector scholarum districtus Értény nominatus, sed aliquot post menses lethali morbo affectus est. Infirmitatem in dies ingravescentem atque dolorosissimam patientia admirabili toleratus sacramentisque iterata vice pie recreatus animam candidam Creatori reddidit. A maxima multitudine fidelium et confratrum lacrimis prosecutus sepultus est in coemeterio Ujdombóvárensi.

Animam denati confratris piis omnium precibus triumque Sacrorum praescriptorum suffragiis enixe commendo. R. i. p!

89

1941

Concursus
pro parochia
Koppány-
szántó.

Beneficium parochiale Koppányszántó patronatui Exc-mi ac Rss-mi Domini Episcopi Wesprimiensis obnoxium et per obitum proprii pastoris

vacans redditum, praesentibus concursui publico usque ad 1. Februarii a. c. duraturo exponitur. Sacerdotes dioecেসani praedicto beneficio potiri cupientes — dummodo in examine synodali sint approbati — hisce provocantur, ut velint suos recursus mihi inscribendos intra praefatum terminum officio dioecেসano substernere.

90

1941

Dr. Josephus Farkas secretarius meus promotus est director Cancellariae eppalis. *Dr. Julius Erdélyi* notarius Tribunalis dioecesesani nominatus est secretarius eppalis.

Personalia.

Joannes Cserta constitutus est administrator ad interim in Koppányszántó. *Dr. Franciscus Nagy* cooperator Döbröközensis a servitio dioecesesano studiorum causa ad interim relevatus est.

91

1941

Árpádházi Boldog Margitnak szenttéavatási ügye a római Szentszékenél folyamatban van. A mai zűrzavaros időkben igen vígasztaló és örvendétes volna ránk nézve, ha mennyei pártfogóink száma növekednék. Azért jelen sorraimmal elrendelem, hogy mostantól kezdve mindaddig, míg az ügy végleges befejezést nem nyer, minden hónap utolsó előtti vasárnapján az ünnepi nagymise végén a lekipásztorok a hívekkel együtt közös imát mondjanak a szenttéavatás sikeréért. Az ima szövegét minden plébánia részére jelen körlevelemhez mellékelem.

Ima Árpádházi Boldog Margit szenttéavatásáért.

92

1941

A Honvédelmi törvény leventéket érintő részének Végrehajtási Utasítása 23. § 1. kimondja: „A leventék vásár- és ünnepnapon kötelesek vallásfelekezetük istentiszteletén résztvenni. Ennek a kötelezettségnek a teljesítését a vallásfelekezetek lelkészei (papjai) ellenőrzik.“ Ugyanezen § 2. pontja így szól: „Ha valamelyik egyház lelkésze (papja) a leventeparancsnokkal kötött megállapodás értelmében vásár- és ünnepnapon a leventék részére külön istentiszteletet tart, a leventeparancsnok az illető felekezethez tartozó iskolánkívüli leventéknek erre az istentiszteletre zárt rendben való vezetéséről a helyi viszonyoknak megfelelően gondoskodik.“

Leventék valláserkölcsi nevelése ügyében utasítás.

Mindezekből is örömmel állapíthatjuk meg, hogy az 1939. évi II. tc. leventeparagrafusai, valamint ennek végrehajtási utasítása a serdülő ifjúság valláserkölcsi és hazafias életét intézményesen és kifejezetten ápolni kötelezik. Jelen sorraimmal tehát 1. nyomatekosen felhívom a lekipásztorkodó papságot és a főnhatóságom alatt álló tanerőket, hogy a leventeoktatást a lehetőség szerint támogassák, a leventeegyesületekbe lépjenek be és azok munkájában is valamennyien vegyenek részt.

2. Elrendelem, hogy a tanév minden vásár- és ünnepnapján — ahol erre mód van — külön leventeistentiszteletet tartsanak, vagy legalább a leventeparancsnokkal megállapodva, valamelyik alkalmas szentmisét a leventék számára is tartsák és ennek kapcsán röviden a leventékhez külön szóljanak.

3. Elrendelem, hogy húsvéti időben a levente-parancsnoksággal megállapított hétköznapon a leventéket meggyóntassák és megáldoztassák.

4. Az itt felsorolt napokon a leventék számára szentmise tartassék szent beszéddel: 1. a képzési év kezdetén, 2. befejezésén, 3. március 15-én, 4. a kormányzó születésnapja alkalmából, 5. névnapja alkalmából, 6. hősök vasárnapján (május utolsó vasárnapja), 7. Szent István király ünnepén, 8. október 6-án, 9. a májusi leventeünnepélyen. Ott, ahol ezeken a napokon csak egy szentmise van, ezzel kell a leventeistentiszteletet összekapcsolni. Az időre és körülményekre vonatkozólag az illetékes leventeparancsnokkal kell megállapodni.

5. A templomokban a leventeistentiszteleteknél a leventék számára külön alkalmas helyet kell kijelölni.

93

1941

Egyházi
Lapok
előfizetése.

Az Actio Catholica a papság számára hivatalos lapként az Egyházi Lapokat jelölte ki. Itt jelenteti meg a papságot érdeklő utbaigazításokat, tervezeteket stb. Kívánatos tehát, hogy a lapot a lelkipásztorkodó papság minden tagja járassa. Ott, ahol a pap az évi 15 P-t kitevő teljes előfizetési díjat a sajátjából fedezni nem tudja, külön előterjesztett kérelemre meg fogom engedni azt, hogy ebből az összegből 5 P-t a templompénztár viseljen, ha annak állapota ezt lehetővé teszi.

94

1941

Helységnev
változása.

A m. kir. Belügyminiszter Magyarszentiván és Vásárosszentgál községek egyesülése folytán alakult új község nevét Királyegyháza-ban állapította meg. (B. M. 21.160/940. III. sz.) A postai küldeményeknél ajánlatos egyenlőre a régi és az új név közös használata mindaddig, míg az új név át nem megy a köztudatba.

95

1941

Anyakönyvi
adatok
kerestetnek.

Személyi igazolásra következő anyakönyvi adatokat keresik:
Toma (Thoma) Ágnes keresztlevelét 1837-ből. Atyjának neve: T. Vencel.

Rakk János és Toma Ágnes házasságlevelét 1850-65-ből.

Kollár Julianna keresztlevelét 1852-ből (valószínűleg valamelyik északbaranyai plébánián keresztelték). Atyja Kollár József, anyja Sebők Anna.

Aki a keresett adatokat megtalálja, jelentse a Püspöki Irodának.

Kelt Pécsen, 1941. évi január hó 9-én.

† FERENC s. k.
püspök.

1941.

II.

505

1941

Quaesitum est ab hac Suprema Sacra Congregatione: „Num licitum sit, ex mandato auctoritatis publicae, directe occidere eos qui, quamvis nullum crimen morte dignum commiserint, tamen ob defectus psychicos vel physicos nationi prodesse iam non valent, eamque potius gravare eiusque vigori ac robori obstare censentur.“

Decretum
de directa
insontium
occisione.

In generali consessu Supremae Sacrae Congregationis Sancti Officii, habito feria IV, die 27 Novembris 1940, Emmi ac Revmi DD. Cardinales rebus fidei ac morum tutandis praepositi, audito RR. DD. Consultorum voto, respondendum mandarunt:

Negative, cum sit iuri naturali ac divino positivo contrarium.

Et sequenti die dominica, 1 Decembris eiusdem anni, Ssmus D. N. Pius divina Providentia Papa XII, in solita audientia Exc. D. Adessori S. Officii impertita, hanc relatam Sibi Emmorum Patrum resolutionem approbavit, confirmavit et publicari iussit.

Datum Romae, ex Aedibus Sancti Officii, die 2. Decembris 1940.

— *Romulus Pantanetti*, Supremae S. Congr. S. Officii, Notarius.

506

1941

Proximo tempore vernali Deo adiuvante Visitationem Canonicam in districtibus Quinque-Ecclesiensi, Siklóseni et Mohácsensi instituemus sacramentumque S. Confirmationis distribuemus ordine sequenti:

Ordo
visitationis
Canonicae et
S. Confirma-
tionis.

Die 20. Apr. Quinque-Ecclesiis ad	Die 6. Maii in Németsmárok
S. Josephum	" 7. " " Villány
" 21. " in Püspökbogád	" 8. " " Siklós
" 24. " " Dunaszekcső	" 9. " " Máriagyűd
" 25. " " Bár	" 11. " " Mecsekalja
" 26. " " Somberek	" 12. " " Kővágószőlős
" 27. " " Mohács civ. int.	" 18. " " Quinque-Ecclesiis ad
" 28. " " Mohács civ. ext.	Purif. B. M. V.
" 29. " " Lánycsók	" 22. " " Quinque-Ecclesiis ad
" 30. " " Babarc	S. Augustinum
" 1. Maii " Nagynyárad	" 25. " " Quinque-Ecclesiis ad
" 2. " " Majs	S. Franciscum
" 3. " " Lippó	" 1. Junii Quinque-Ecclesiis
" 4. " " Lapáncsa	in Ecclesia Cathedrali
" 5. " " Beremend	" 2. " " in Mecsekszabolcs

507

1941

Theses pro
coronis.

Canon 131. Codicis I. Can., necnon Statutis synodi dioeceseanae conformiter pro anno currenti sequentes theses a ven. clero dioecesano elaborandas, idest in coronis discutiendas proponimus:

pro corona vernali e theologia morali:

„Quibusnam obligationibus oneretur conscientia rectoris ecclesiae circa custodiam Ssmi Sacramenti?“ (Vide litt. circ. VIII. a. 1940.)

pro corona autumnali e theologia fundamentali:

„A proféták jövendölései és az ú. n. jósok előremondásai.“

508

1941

Novi
Camerarii
Suae Sanct.

Ssmus Dominus noster Pius Papa XII. ad relationem nostram humil-
limam inter cubicularios suos honorarios suscipere dignatus est *Stephanum*
Cserti inspectorem scholarum, parochum Ozoraensem et *Aloisium Koch* v-a-
diaconum, parochum Sióagárdensem.

509

1941

Personalia.

V-a-diaconus ad honores nominatus est *Ernestus Bencze* parochus
Szigetvárensis.

Novi parochi nominati et investiti sunt: *Benedictus Tiborcz* insp.
schol., parochus Szakályensis in Döbrököz, *Petrus Magosföldi* administrator
Szentlőrincensis ibidem, *Joannes Pulay* curatus Őcsényensis in Bakonya,
Ludovicus Kadosa catecheta Bonyhádensis in Koppányszántó.

Colomannus Sümegi administrator Döbröközensis factus est curatus in Öcsény.

Paulus Benkő administrator Bakonyaensis constitutus est administrator ad interim in Szakály.

Catechetae applicati sunt: *dr. Josephus Vesztergombi* catecheta Paksensis in Bonyhád et *dr. Faulus Juhász* cooperator Hosszuhetényensis in Paks.

Cooperatores translati sunt: *Ladislauus Németh* e Gyulaj ad Döbrököz, *Joannes Fodor* e Himesháza ad Zomba, *Jacobus Müller* e Beremend ad Himesháza, *Andreas Szeitz* e Tevel ad Villány, *Ladislauus Gyimesi* e Villány ad Tevel, *Josephus Horváth* sen. e Regöly ad Püspökpusztá, *Josephus Albert* e Püspökpusztá ad Regöly, *Joannes Békefi* e Görcsöny ad Hosszuhetény et *Ernestus Baranyai* e Zomba ad Görcsöny.

510

1941

Beneficium paroeciale *Szakály* per translationem proprii pastoris vacans redditum patronatuique Cels. Principis Pauli Esterházy de Galántha obnoxium hisce concursui publico usque ad 20. Martii duraturo exponitur. Sacerdotes dioecesani, secus idonei et in examine synodali approbati, dictam paroeciam obtinere anhelantes, velint suos recursus Patrono supralaudato inscribendos infra praefatum terminum Ordinariatui substernere.

Concursus
pro parochia
Szakály.

511

1941

A nm. pénzügyminiszter úr 156.055/1940. P. M számú rendeletével az illetékegyenértékek új kivetését rendelte el. Az új kivetés az 1941. évi január hó 1-től 1950. évi december hó 31-ig terjedő időszakra lesz érvényes. Az új kivetés a fizetésre kötelezettek bevallása alapján történik.

Illetékegyen-
érték új
kivetése.

Bevallást kötelesek benyújtani, mégpedig külön felhívás bevárása nélkül, az 1941. évi január hó 1-én fennálló állapot szerint a különböző, illetékfizetésre kötelezett jogi személyek, így az *ingatlan*nal bíró egyházközségek, templomok (maga a templom illetékegyenértékmentes), plébániák és egyéb javadalmak (pl. kántori), intézetek (zárdák), alapítványok (misealapítványok is), alapok (pl. kegyúri váltságalap) stb. *A bevallás tárgya csak az ingatlan vagyon; az ingó vagyon illetékegyenértéktől mentes.*

A bevallást az erre a célra rendszeresített illetékegyenértéki bevallási íven 1941. évi március hó 31-ig kell benyújtani.

A bevallási ívet és az ahhoz esetleg szükséges belíveket az adóhivatalok az igénylőknek ingyen kiadják, illetékmentes írásbeli kérelemre postán is megküldik.

A bevallási ívet a legnagyobb gondossággal kell kiállítani és abban az illetékegyenérték alá eső összes ingatlanvagyonot fel kell sorolni, tehát azokat is, amelyek mint új szerzemények egyelőre még illetékegyenértéket nem fizetnek, ez utóbbiakat megfelelő megjegyzéssel (l. alább !). A tudatosan helytelen bevallás mint adócsalás büntetendő.

A bevalláshoz csatolni kell földingatlannál az illetékegyenérték alá eső ingatlan 1940. évi kataszteri tiszta jövedelmét (1941. évi földadó alapját), házbirtoknál pedig az 1940. évi nyers házbérjővedelmet vagy haszonértéket (1941. évi házadó alapját) igazoló adó- és értékbizonyítványt. Nem kell külön adó- és értékbizonyítványt csatolni akkor, ha a bevallás adatainak helyességét az adó- és értékbizonyítvány kiállítására illetékes hivatalos személyek a bevalláson igazolják.

A kiállított és felszerelt bevallást szabályszerű aláírással, pecséttel ellátva a fizetésre kötelezettnek lakóhelye szerint illetékes adóhivatalnál kell benyújtani.

Aki a bevallásnak a fentiekben meghatározott időben és módon pontosan eleget nem tesz, az az egy évi illetékegyenérték kétszeres összegét tartozik bírság fejében megfizetni.

A kivetést a bevallások alapján az adóhivatalok végzik. A kivetést 1941. évi június hó 30-ig be kell fejezni és addig az időpontig az új fizetési meghagyásokat ki kell bocsátani.

Az illetékegyenértéket rendszerint *csak olyan ingatlanok után kell 1941. évi január hó 1-től kivetni, amelyekre nézve ebben az időpontban a szerzéstől számított tíz év már eltelt.* (Az ingatlanszerzéskor *tényleg* fizetett vagyonátruházási illeték ugyanis az illető ingatlant az illetékegyenérték fizetése alól tíz évre mentesíti.)

A illetékegyenérték fizetésére kötelezettek mindaddig, amíg az új fizetési meghagyást meg nem kapják, az illetékegyenértéknek időközben esedékessé váló részleteit az előző időszakra megállapított összeg szerint tartoznak fizetni.

A kivetett illetékegyenérték ellen a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 30 nap alatt birtokon belül, ezen túl további 60 nap alatt birtokon kívül fellebbezni lehet az illetékes pénzügyigazgatósághoz. A pénzügyigazgatóság határozata ellen a közigazgatási bírósághoz lehet panasszal élni.

Ajánlatos, hogy az érdekeltek a bevallásról a maguk részére másolatot készítsenek s azt a levéltárban gondosan őrizzék.

Bővebb felvilágosítás az adóhivatalban nyerhető.

512

1941

A nők önkéntes honvédelmi munkaszolgálatára tárgyában kibocsátott 6570/1940. M. E. rendelet szerint a munkaszolgálat megszervezése nem hatósági, hanem társadalmi úton fog megtörténni. A szervezést a kormány öt különböző női szövetség (csúcsszervezet) segítségével akarja végrehajtani. Ezek között szerepel a Magyar Katolikus Nőegyesületek Orsz. Szövetsége is, amelynek minden hadtest székhelyén, tehát Pécsen is lesz központi megbízottja s így az itteni katolikus női és leányegyesületek munkaszolgálati megszervezése és irányítása az egész egyházmegye területén ennek a katolikus csúcsszervezetnek a kezében van.

A nők
önkéntes
honvédelmi
munka-
szolgálatára.

Ennek kapcsán felhívom a tiszt. lelképásztorokat és egyesületi vezetőket, hogy ezen körülményről a vezetésük alatt álló női és leányegyesületeket tájékoztassák. Természetesen azok a katolikus egyesületek, amelyek eddig nem voltak tagjai a Magyar Katolikus Nőegyesületek Orsz. Szövetségének, ezután is függetlenek maradnak, csak a honvédelmi munkaszolgálat tekintetében kerülnek az említett csúcsszervezet irányítása alá.

513

1941

Az „Egyházközségek igazgatási szabályzata“ 1. §-ában ez áll: „Minden katolikus plébánia egyházközséget képez.“ Ez a szöveg téves értelmezésre adott alapot és voltak, akik úgy értelmezték, hogy az egyházközség és a plébánia egy jogi személy. Így előfordult, hogy egy plébániát elmarasztaltak az egyházközség tartozásáért.

Az „Egyházközségek igazgatási szabályzata“ 1. §-ának értelmezése.

A Nm. Püspöki Kar az 1940. évi őszi konferencián hivatalos magyarázatképen kimondotta, hogy az egyházközség és a plébánia különböző jogi személyek.

514

1941

Hozzá tartozók a következő anyakönyvi adatokat keresik:

Anyakönyvi
adatok
kerestetnek.

Stein Johannának keresztlevelét. Született 1805—1807 körül valószínűleg Pécs vagy Szekszárd környékén, esetleg máshol.

Gyánó Borbála keresztlevelét. Valószínűleg Tolna megyéből. Kb. 1850-ből.

Ritzel András és Hiesz Borbálának, akik Felsőmindszenten 1830-ban kötöttek házasságot, a keresztlevelét valószínűleg Baranya megyéből az 1808—16. évekből.

Aki a kérdéses adatokat megtalálja, jelentse mielőbb a Püspöki Irodának.

515

1941

Irodalmi
művek
ajánlása.

Dr. Móra Mihály kir. kúriai tanácsjegyző tollából gyakorlati szempontból is igen használható tudományos jogi munka jelent meg: *Az egyházi adó és az egyházközség alapkérdései az egyházi és világi jog szerint.* Kapható minden katolikus könyvkereskedésben 8 P-ös áron.

Dr. Ligeti L. József andornaktályai plébános *Ünnepi és alkalmi prédikációk* címen értékes beszéd sorozatot adott ki az egyházi év ünnepeire. Nagyobb ünnepekre két-három beszédet is közöl. 4-20 P-ért kapható a szerzőnél.

Pintz Bálint somberekai plébános most megjelent könyve: *Az apostolkodás és a katolikus akció* sok életre való gondolatot vet fel és a megvalósítás lehetőségeire is rámutat. Ára 2 P. Kapható a Szalézi Műveknél Rákospalotán.

A keleti egyház uniójának szent ügyét szolgálja dr. Szántay Szémán István p. prelátusnak a *Császárnőm parancsára* című legendás története. A könyv olvasmányának is rendkívül érdekfeszítő. Kapható a szerzőnél Miskolcon.

Mindenkinek szívesen ajánlom figyelmébe a *Szentföld* című havilapot, mely hazánkban a Szentföld érdekeit képviseli. Előfizetése egy évre 1 P. Megrendelhető: Budapest, XII. Heinrich István-út 1.

Tömegterjesztésre igen alkalmas *keresztúti ajtatósság*-füzet jelent meg a budapesti kármelita atyák kiadásában. Kapható példányonként 30 fillérért (20 pld-nál 20 %, 50 pld-nál 30 %, engedmény) a budapesti kármelita rendháznál, XIII. Huba-utca 12.

Kelt Pécsen, 1941. évi február hó 6-án.

† FERENC s. k.
püspök.

1941.

III.

Tisztelendő Testvérek! Kedves Híveim!

595

1941

Sok baj van a világon mindenütt, nálunk is. A sok bajnál is nagyobb baj az, hogy a legtöbb ember már fenn sem akad rajtuk; azok pedig, akik hivatva volnának a bajnak elejét venni, sok dicséretre méltó rendelkezés mellett sem találhatnak rá az igazi orvosságra. Pedig a baj csak gyökerében gyógyítható meg. Keresni kellene, mi lehet az oka a sok szerencsétlen házasságnak, a sok gyilkosságnak, csalásnak, sikkasztásnak, igazságtalanságnak, mikről naponként olvashatunk az újságokban. Se hossza, se vége. Hiábavalók a halál- és fegyházbüntetések, becsületvesztés. A bajok csak éppúgy folytatódnak, mint azelőtt, ha ugyan nem szaporodnak.

Franciaország mostani nagy nyomorúságában az elnéptelenedés ellen úgy akar védekezni, hogy a lehetőség szerint megszünteti a házassági elválásokat. Törvénybe akarják iktatni, hogy a katolikus házasságok az állam előtt is felbonthatatlanok. Nagyon dicséretes törekvés, de elegendő-e? Nem kellene-e inkább azt keresni, mi viszi bele az embereket a bűnözésbe és ha megtaláltuk az okát, ellene küzdeni? Meg is találhatnánk, ha a Szentírást felütnénk és isteni tanítását megfontolás tárgyává tennénk. Miért fázik a világ, az emberiség ettől?! Szent János apostol első levelében arra inti minden korú és rangú híveit, hogy ne szeressék a világot és azokat, mik e világban vannak, mert „*minden ami a világon van, a test kívánsága, a szemek kívánsága és az élet kevélysége.*“ (I. Ján. 2, 15.) De nem elégedett meg az intellemmel, hanem második levelében megvilágítja azt az evangéliumi főigazságot: Krisztus ha-

talmat adott a benne hívőknek, hogy Isten fiaivá lehessenek. Azok vagyunk, ha kerüljük a bűnt. Ezt hirdessük, erre neveljük az emberiséget, ha akarjuk, hogy a világ megjavuljon.

I.

Ha kerüljük a bűnt, valóban Isten fiainak bizonyulunk. Csakhogy kerülni a bűnt nem olyan könnyű dolog, mert nagy a kísértés a bűnre és ha nem vigyázunk, ha Isten szeretete nem elég élénk bennünk, ha szinte megfélemezünk nagy keresztényi méltóságunkról, a kísértés megejt, gyengék leszünk a kísértés leverésére. Ehhez erőre van szükség, a kegyelem erejére, mellyel Isten a keresztség szentségében minden gyermeket felruház, mely erő minden Miatyánkkal vagy más imádsággal, jócselekedettel fokozódik, gyarapszik bennünk. Mindezt tudnunk kell; tudnunk kell, hogy a kísértő — a test kívánsága, a szemek kívánsága és az élet kevélysége — körülöttünk ólálkodik állandóan, de tudnunk kell azt is, hogy Isten gyermekei vagyunk és Isten kegyelmi ereje bennünk van. Tudnia kell minden fiatal leánynak és ifjúnak, mily óriási lelkiereje van szüksége, ha felébred benne a test kívánsága és hogy az ördög ezt az alkalmat nem hagyja kihasználatlanul. Tudnia kell, hogy ilyen kísértések között csak azok nem buktak el, akik Isten karjaiba menekültek, akik Szűz Mária oltalmát kérték, segítségért hozzá folyamodtak. Tudnia kell minden vőlegénynek és menyasszonynak, hogy a kísértő testiség nem torpan meg a fiatal házások családi szentélyének küszöbénél sem.

A test kívánságában találhatjuk meg egyfelől a lustaságnak, tétlenségnek, munkakerülésnek, hanyagságnak, időlopásnak, másfelől az ételben-italban való mohóságnak, ingyenségnek, dőzsölésnek, egészségrontó mértéktelenségnek és esztelen tékozlásnak gyökereit is, aminek következtében hatalmas tömegek lepik el az élet porondját, „panem et circenses“ ordítással döngetik a társadalmi élet kapuit és mindenfelé a dúsgazdag és a nyomorult Lázár képe mered ránk. Hiába teremtünk munkaalkalmakat és hiábavalók a szociális, népjóléti intézkedések, ha a bajt gyökeresen nem gyógyítjuk meg. Helyet az evangéliumnak és tanításainak! Tisztázzuk az ifjúság előtt a kísértés rettentő erejét és tanítsuk meg idejében a lelki élet fegyverzetének használatára. A testi vágyakból származó kísértésnek mindenki alá van vetve, akinek teste van és vagy megalkuszunk velük, vagy felvesszük a harcot és addig küzdünk, míg Isten kegyelmével le nem igázzuk a test és vér kívánságait. Isteni Üdvözítőnk különleges felkészülés nélkül is legyőzte az ördög kísértését, hogy a mi kísértéseinket az ő kísértéseivel győzze le, amint a ránk várakozó halált saját halálával legyőzte. Nagybőjt első vásár-

napjának evangéliumában van leírva Jézus böjtje és megkísértése. Megfigyelhettétek, hogy a kísértést negyvennapos böjt előzte meg. A böjt virrasztásokban és imádságokban telt el. Itt a példa, hogyan készüljünk a test vágyainak lefékezésére. Ha a lélek ily módon legyőzte a test indulatait, a szerelmi bódulat, borközi mámor és minden más könnyelműség felett úrrá lesz a józan ész. Csodálatos: az emberek azt természetesnek találják, hogy mozdonyvezetők, soffőrök, repülőtiszték, hajóskapitányok józanok legyenek, csak éppen a lelki élet útjain feledkeznek meg a fegyelmezettségről és józanságról. Ő mennyit köszönhetne az emberiség annak, aki rá bírná az illetékes tényezőket, hogy az ifjúság az evangélium szellemében nevelődjék. Krisztus országa a fegyelem országa. Ő mondta: „*Ha valaki tanítványom akar lenni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét és kövessen engem.*” (Máté 16, 24.)

II.

Minden, ami a világban van, az emberért van. Ezzel szemben mégis azt mondja Szent János, hogy ne szeressük a világot, sem azokat, amik a világban vannak, mert minden, ami a világban van, a test kívánsága, a szemek kívánsága és az élet kevélysége. Vajjon miért ne szeressük? Ha nem örököltük volna az áteredő bűnnel együtt a rosszra való hajlandóságot és ettől a hajlandóságtól a keresztség szentségében az áteredő bűnnel együtt megszabadultunk volna, nem volna baj: így azonban az ember rosszra hajlamos természete ki van téve a szemek kívánságának is, vágyódik a szemre csábító fény, pompa, pénz és vagyon után. Hogy ez a vágy milyen nagy veszedelmet rejt magában, csak nehezen lehet megértetni az emberiséggel. Talán éppen ezért foglalkozott az Úr Jézus többször is nyomatékosan ezzel a kérdéssel; ezért mondta el a magvetőről szóló példabeszédet is. Ebben a példabeszédben magyarázza meg, hogy „*a mag az Isten igeje. A tövisek közé esők azok, akik hallgatják, de az igeik utóbb az élet gondjai, gazdaságai és gyönyörűségei között elfojtатnak és gyümölcsöt nem teremnek.*” (Luk. 8, 14.) Nagy Szent Gergely pápa ezen evangéliumi szakaszból tartott homiliájában felkiált: „Kivel tudnám elhíttetni, hogy a tövisek a gazdagságot jelentik. A tövisek szúrnak, a gazdagság gyönyörködtet. De azért mégis tövisek, mivel szúró gondjai szaggatják az elmét és mivel még bűnbe is sodornak, a lelket véresre sebzik; a csalárd gazdagság, ahogyan az Úr Máté evangéliuma szerint említi.”

Nem igazi javak, értékek a földi javak, mivel — mint az Üdvözítő mondja — a rozsdá és a moly megemészti őket, a tolvajok kiássák és ellopják. És mégis milyen tülekedés, rohanás, lihegés a vagyon után! Mennyi csalás, lopás, rablógyilkosság, mérgezés és sikkasztás, uzsora, éhbér, becselenség, okmányhamisítás, véget nem érő örökösödési perek, hamistanuzás,

hamiseskü burjánzik fel a világ minden szegletében, ha a szemek kívánsága szenvedéllé fajul. Állampénztárak, bankok, hivatalok, kereskedők áruraktárai, kirakatok, magánlakások, templomok nincsenek biztonságban a pénzéhes emberi szörnyetegektől. Nem kellene-e sürgősen megkészszerezni az igehirdetők számát? Nem kellene-e kétszeresen ellenőrizni az ifjúság valláserkölcsi nevelését? Ne akarjunk mindenáron vagyonosodni, ne akarjunk mindenáron nagylábon élni! A fény és pompa földi élvezete után való szüntelen vágyódás szüli a pénz bűnös keresését és megszerzését.

„Szóla pedig neki egy valaki a seregből — olvasom a Szentírásban — Mester, monddad atyám-fiának, hogy ossza meg velem az örökségét. Ő pedig felel neki: Ember, ki tett engem bírónak vagy végrehajtvá köztetek? És mondá neki: Vigyázzatok és őrizzetek a kapzsiságtól, mert nem a vagyonban való bővelkedéstől függ az ember élete.“ Ime a krisztusi tanítás, a vagyon nem boldogít. Ezt a tanítást hirdeti az egyház közel 2000 év óta szóval és példával. Sajnos, a világ fiai talán azon dőzsöltek, amiről a szegénység remete- és szerzetesapostolai lemondottak és amit kemény sanyargatásnak alávetett testüktől megtagadtak. Ezek mellett a kényszer-koplaláson tengődők átkai is józanítólag hathatnának azokra, kiknek „Istenük a hasuk s dicsekvésük a mi szégyenünk. Ők földi dolgokat hajhásznak.“ (Fil. 3, 19.)

III.

A harmadik nagy kísértés, mely ellen fel kell vértetni magunkat: az élet kevélysége. Sok bajnak a forrása ez is, mint láttuk a test kívánságának és a szemek kívánságának tárgyalásánál. Lucifer bűne ez, mikor szembeszállt Istennel és nagyobb urat, parancsolót nem akart elismerni. Pöttömnyi kis gyermekek lelkében is elfér ez az akaratosság, pedig még vétkezni is képtelenek, hisz értelmük tudatos használatáról szó sem lehet; de már dolgozik bennük, már előtör belőlük a rosszravaló hajlandóság. Mi lesz ebből, ha majd öntudatra ébrednek, ha tudatosan állíthatják be akaraterejüket, ha testi és lelki képességeikkel mások között kiemelkednek, ha kezdeti sikerek elszédítik őket és, ha majd, mint mondani szokták, a szerencse mindenben kedvez nekik? Lesz-e, akit maguknál különbnek ismernek el, lesz-e tekintély, mely előtt öntelt gögjükben és nagyravágásukban meghajolni akarnak? Nem ismernek tekintélyt; mi nekik tanító, pap, mester, atya, tapasztalatokban gazdag jóakarók? S mi ennek a vége? Figyeljétek meg! Mennyire igaza van Szent Bernátnak: „Ahány embert túlszárnyaltál, ugyanannyiban elhintetted az irigység magvát. Ezek mind ferde szemmel néznek rád, mind irigykednek rád, mind a gyűlölet lángját lihegik rád.“ (Serm. 42. de div.)

Milyen okos ember volt Tóbiás, aki fiát óva intette: „*Sohase engedd, hogy a gőg jusson uralomra gondolatodban vagy beszédedben, mert abból származik minden rossz.*“ (Tób. 4, 14.) Úgy van, ahogyan a Szentírásban olvashatjuk: „*Romlás előtt kevélység jár és bukás előtt a lélek fennhéjázása.*“ (Péld. 16, 18.) Ez így van, Kedves Híveim! Ha az isteni kinyilatkoztatásból egy szót sem hallottunk volna erről, az élet megtanított volna rá. Királyok, fejedelmek, államférfiak és hadvezérek, tudósok és papok, hölgyek és más rajongók, mindenki, akit egyszer elkapott a rendetlen önszeretet, a gőg és önteltség, a nagyravágyás, a feltűnés és érvényesülés hóbortja, a cím és rangkórság, a beteg nagyizálás szele, egyképpen a bukás szélén állanak. Minden nemzetnek, városnak és falunak megvannak a maga bukott nagyságai és azoknak szomorú emlékei. A földi hatalmasságok egyik példaképe Poncius Pilátus, aki nyers hatalmára hivatkozva rászól a hallgató Istenemberre: „Nekem nem szólasz? Nem tudod-e, hogy hatalmam van megfeszíteni téged és hatalmam van elbocsájtani?“ (Ján. 19, 10.)

De mi ez, a szinte ártatlannak látszó gőg, Nietzsche luciferi gőgjéhez képest, mely ilyen kijelentésre ragadta: „Ha istenek volnának, nem tudom, hogyan bírnám el, hogy magam nem vagyok az.“ (Koch 722, 8. 2.) Vagy egy másik magával nem bíró bölcselő istenkáromló szavai mellett: „Szeretném Krisztussal mondani: Az igazságot tanítom, én vagyok az igazság.“ (U. o.)

Úgy tűnik fel előttem, mintha valami luciferi vonás ütköznék ki szerencsétlen felebarátainkon, kik közül igen sok Istennek, királynak, pápának, Petőfinek vagy más nagyságnak tartja magát az elmeegógyintézetben. A világ tele van ilyen beteges lelkekkel, mivel sohasem vették komolyan a küzdelmet a rosszra való hajlandóság ellen.

Itt a nagybőjt, Kedves Híveim, a legalkalmasabb idő a magunkbaszálásra. Fontoljuk meg, hogy hogyan védekeztünk a hármasság nagy veszély kíséreteivel szemben. Ellenálltunk-e a test kívánságainak, a szemek kívánságainak és az élet kevélységének? Gyarapítottuk-e magunkban az Isten kegyelmi erejét buzgó imádsággal és a megfelelő erények gyakorlásával?

Azt mondja Nagy Szent Gergely pápa: Amint az orvosi gyakorlat meleget hideggel, hideget meleggel gyógyít, ugyanígy mutat rá a mi Urunk a bűnökkel ellentétes gyógyszerekre, midőn az érzékiséggel szemben az önmegtagadás, a föszténységgel szemben a bőkezűség és a nagyravágyással szemben az alázatosság gyakorlását teszi kötelezővé. (32. Hom.)

Ha millió meg millió Szent Isten kegyelmével képes volt önsanyargatással és a legszigorúbb böjttel leigázni a test és vér indulatait, mi is megtarthatjuk a böjtöt és a hústalan napokat. Ha számtalan Szent eldobta magá-

tól a vagyont és lemondott az élet megengedett örömeiről, mi is megtehetünk annyit, hogy megelégedjünk azzal, mit nekünk az isteni Gondviselés juttatott és bűnös módon ne akarjunk mások rovására, kárára meggazdagodni. Végül ne irigyeljük azokat, kiket az élet ranghoz, módhoz hatalomhoz juttatott, mert jobb engedelmeskedni, mint parancsolni. Ne feledjétek: „Az Emberfia el fog jönni Atyja dicsőségében az ő angyalaival és akkor majd megfizet mindenkinek cselekedetei szerint.” (Máté 16, 17.) Amen.

*
* *

Jelen körlevél a nagybőjt első vasárnapján a szószékről felolvasandó a híveknek.

Kelt Pécsen, 1941. évi február hó 16-án.

† **FERENC** s. k.
püspök.

1941.

IV.

997

1941

Feria IV, die 19 Februarii 1941.

In generali consessu Supremae Sacrae Congregationis Sancti Officii Emmi ac Revmi DD. Cardinales rebus fidei ac morum tutandis praepositi, audito RR. DD. Consultorum voto, damnarunt atque in Indicem librorum prohibitorum inserendum mandarunt librum qui inscribitur:

Liber
damnatur.

STROOTHENKE WOLFGANG, *Erbpflege und Christentum.*

Et sequenti Feria V, die 20 eiusdem mensis et anni Ssmus D. N. Pius divina Providentia Papa XII, in solita audientia Ex. D. Adessori Sancti Officii impertita, relata Sibi Emmorum Patrum resolutionem adprobavit, confirmavit et publicari iussit.

Datum Romae, ex Aedibus S. Officii, die 22 Februarii 1941. *Romulus Pantanetti* Supr. S. Congr. S. Officii Notarius.

998

1941

Tristi animo communico *Josephum Schäfer* v-a-diaconum distr. Értényensis, parochum in Pári, gravi infirmitate confractum, sacramentis tamen moribundorum pie confortatum die 2. Martii placide obiisse. Anno 1879. natus et anno 1901. ad sacerdotium evectus novem per annos in munere cooperatoris et praebendati laborabat. Anno 1910. parochus in Hőgyész, deinde anno 1922. in Pári est nominatus, quam paroeciam usque ad ultimum halitum optimus pastor animarum, dilectissimusque omnibus qui eum noverant, gubernavit. Ab anno 1929. etiam munus v-a-diaconi districtus

Obitus
Josephi
Schäfer.

Értényensis exemplari studio adimplebat. In omnibus suis muniis humilitate potissimum, mansuetudine, vitaeque clericali perfecta omnibus excelluit.

Animam denati confratris piis ad aram precibus triumque Sacrorum praescriptorum suffragiis Ven. Clero enixe commendo.

999

1941

Concursus
pro parochia
Pári.

Beneficium paroeciale *Pári* per obitum proprii pastoris vacans redditum, liberaque collationi nostrae episcopali obnoxium, praesentibus usque ad 30. Aprilis a. c. concursui publico exponimus. Competituri sacerdotes dioecesani, in examine synodali approbati, debent suos recursus infra praefatum terminum mihi exhibere.

1000

1941

Personalia.

Andreas Szeitz cooperator Villányensis constitutus est administrator ad interim in *Pári*. Cooperatores translati sunt: *Joannes Redling* ex Olasz in Villány et *F. Sebastianus Elm* e Püspöknádasd in Olasz.

1001

1941

Árvízkáro-
sultak segé-
lyezése.

Az időjárási viszonyokból származó elemi csapások mindig súlyos teherként nehezednek az emberekre, de különösen fájdalmasak most, amikor az emberiség már közel két éve, szinte napról-napra fokozottabb mértékben érzi a második világháború szenvedéseit és nélkülözéseit. Az isteni Gondviselés eddig megkímélt bennünket a háború borzalmaitól, de nem kerülhettük el a pusztító árvizek csapásait, amelyek ebben az évben talán még fájdalmasabb megpróbáltatást hoztak népünkre, mint a mult esztendőben. A magyar nemzet ezeréves, vérzivataros történelme folyamán mindig akkor volt legnagyobb, amikor veszélyben forgott, amikor szenvedések szakadtak rá. Ezt a lelki nagyságot kell bebizonyítanunk most is, amikor az árvíz pusztításai ezer meg ezer magyar testvérünket fosztották meg a családi hajléktól és a legelemibb életlehetőségektől. Lehetetlen, hogy segítség után kiáltó szavuk süket fülekre találjon! Kormányzó Urunk Őfőméltósága nemes szívéből fakadt felhívás nyomán országszerte folyik a gyűjtés az árvízkárosultak felsegélyezésére. Az adakozók sorából egyetlen magyar embernek sem szabad hiányoznia. Ezúton is felhívom egyházmegyém papságát és híveit, hogy kövessenek el minden lehetőt az országos gyűjtés minél eredményesebbé tételére. A papság járjon elő jó példával és buzdítsa a híveket is az adakozásra.

1002

1941

Az 1940. év folyamán egyházmegyénkben különböző célokra a következő összegek folytak be.

Gyűjtések
eredménye
az 1940.
évben.

Péterfillér címén	P	3.450.—
Szentsír őrei címén	„	1.031.70
Világmissióra	„	2.862.99
Hitterjesztési egyes.	„	346.95
Afrikai missióra	„	1.137.89
Jézus Szt. Gyermeksége javára	„	956.91
Szent Péter művére	„	519.—
Unio Cleri tagdíjára	„	1.191.—
Oltáregyesület céljaira	„	32.14
Egyházmegyei Papi Missiós Egyesületnek	„	34.21
Katolikus sajtóra	„	300.07
Őcsényi templomra	„	24.50
Gerjeni kápolnára	„	1.020.—
Murgai templomra	„	977.70

1003

1941

A múlt évi egyházmegyei nyomdaköltségekre minden lelkész szemé-lyenkint 2.50 P-t tartozik a kerületi esperesek útján a tavaszi korona alkalmával befizetni. Ugyanígy rovandó le az új Directorium ára is, példányonként 1.60 P-vel. A templomok, kápolnák példányainak ára az illető templomok és kápolnák pénztárait terheli.

Nyomda-
költségek
az 1940.
évre és az
új
Directorium
ára.

1004

1941

Hozzátartozók a következő anyakönyvi adatokat keresik:

Anyakönyvi
adatok
keresése.

Vizmathy (Vizmati) Jánosnak, aki 1838—42. között kötött házasságot Matatics Katalinnal és kb. 1860—75. között halt meg, a kereszteleési, házassági és halálozási anyakönyvi kivonatát. Valószínűleg az Esterházy hercegek valamelyik Tolna megyei uradalmában született 1820 körül.

Dr. Piringer Józsefnek, aki 1846-ban Mezőkomáromban született és később mint tolnatamási járásorvos működött, valamint Szakály Idának, aki 1858-ban született és ág. ev. vallású volt, a házasságlevelét Tolna megye területéről.

Scholl (Solh, Sol, Schol) Róza, (Rozália) keresztlevelét, ki 1848 körül

született Molványban, apja: Scholl Antal, keresztelési helye ismeretlen. Jutalom 10 P.

Szabó István és Scholl (Solh, Sol, Schol) Róza (Rozália) 1864—67 évek körüli házasságlevelét. Jutalom 10 P.

Molnár Vendelnek és Dombai Katalinnak, akiknek gyermeke M. Imre 1878-ban Körcsönye pusztán (bogdásai plébánia) született, a keresztlevelet, házasságlevelét kb. 1855—75-ből és halotti levelét 1877—1920 közötti évekből.

Schlégli Lőrinc és Pej Anna házasságlevelét 1810—25. évekből, valamint Schlégli József és Lőrinc Katalin házasságlevelét 1850—67. évekből. Mindkettő valószínűleg Tolna megyéből.

Aki a kérdéses adatokat megtalálja, jelentse a Püspöki Irodának.

1005

1941

Irodalmi
művek
ajánlása.

Péhm József: *Az édesanya* című hatalmas terjedelmű munkája lebilincselő gondolatokat dolgoz fel az édesanyai hivatásról. A komoly igazság és nemes poézis harmóniáját adja. A könyvet sok művészi illusztráció díszíti. III. bővített kiadásban kapható a „Zrinyi” könyvkereskedésnél Zalaegerszegen. Ára fűzve 8 P. 10 példány után egy ingyen. Kötve 11 P.

Az utóbbi évtizedekben szépen fellendült liturgikus mozgalomnak üdvös szolgálatot tesz a most megjelent *Liturgikus tárgyak magyarázó jegyzéke* című füzetke. 50 filléres áron kapható a Magyar Kat. Nőegyesületek Orsz. Szövetségénél Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 7.

A lelkigyakorlatok mibenlétéről, vezetéséről és végzésének módjáról ad bőséges elméleti és gyakorlati tájékoztatást P. Csávossy Elemér S. J. most megjelent könyve a *Manréza iskolája*. A közel 250 oldalas könyv 4 P-ös áron kapható a Kordánál. (Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 4.)

Datum Quinque-Ecclesiis, die 25. Martii a. 1941.

FRANCISCUS m. p.

episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.-T. Pécs.

A nyomdáért felelős: Mészáros József.

1941.

V.

1239

1941

Litteras Eminentissimi Cardinalis Secretarii Satus, quibus Augustissimus Pontifex noster Pius Papa XII. pro oblata c'eri populique fidelis Dioecesis nostrae stipe Petriana grates reddi iussit h'c in extenso publico. Summus Pontifex pro stipe Petriana gratias agit.

„Segreteria di Stato di Sua Santità. No 35861 Dal Vaticano, die 5 Aprilis 1941. Exc-me ac Rev-me Domine, Erga maximum Ecclesiae pastorem obsequium et studium haud mediocriter decorant te et eos, qui sacro moderamini tuo subesse laetantur. Hoc quod multiplicibus et claris enotuit testimoniis, iterum nuper quoque patefactum est, cum Petrianam stipem (Pengő 3.450) Sanctitati Suae destinata, dioecesis quoque tuae nomine, Apostolico isti Nuntio remisisti. Hisce liberalitatibus, religionis amore perciti, provide opitulati estis ministerio salutis, iustitiae et misericordiae, quod Dei nutu consilioque beatissimi Petri successor et heredi commissum est. Hoc magnam vestram cedit in laudem vobisque divinae miserationis divitias, solamina et lumina arcessit. De obsequii pleno munere Augusti Pontificis vobis gratiae exsolvuntur. Is demum Apostolicam Benedictionem vobis peramanter et perlibenter impertit. Interea qua par est observantia me profiteor Excellentiae Tuae addictissimum Aloys. Card. Maglione.“

1240

1941

Festum S. Ladislai Regis erga preces Ordinariorum Hungariae decreto S. Congregationis Rituum die 19. Februarii a. 1941. sub nro 92/41. edito *ad ritum* pro tota Hungaria *duplicis secundae classis* est elevatum. Festum S. Ladislai Regis ad ritum duplicis II-ae classis elevatum.

Quod laetissimo cum animo publicans sequentes in Directorio anni currentis mutationes inserendas praesentibus decerno:

Junius

- 26 (Fer 5) . . . Vs (Alb) de sq (omn ut in Comm Conf non Pont, or pr in Append) com 1 praec (Ant pr) 2 Oct SS Cord (ut in 2 Vs festi) tantum Compl de Dom
- 27 FER 6 Alb (RE) S LADISLAI R C dupl 2 cl — Omn de Comm Conf non Pont et pr loco (in Append) Ll 1 N *Beatus vir* cum suis Rr — Ad Ld com Oct Ss Cord (tantum) — ad Pm *Qui Corde fundis* — Ms pr (in Append) Gl 2 or Oct Ss Cord (CP) Cr Prf de Ss Corde — In 2 Vs (de Comm et pr loco) com 1 sq 2 Oct Ss Cord (ut in 2 Vs festi) tantum Compl de Dom.

1241

1941

Ordinatio.

Die 30. Martii a. c Dominica Passionis ad S. Diaconatus Ordinem Deo adiuvante promovimus *Michaelem Bosnyák, Andream Dévényi, Georgium Elm, Michaelem Ferkov, Josephum Inhof, Franciscum Kaufmann, Josephum Kovács, Michaelem Lovinusz, Emericum Sudár*. Prima tonsura initiatus est *Elias Romvári*.

1242

1941

Personalia.

Ludovicus Erdélyi cooperator Dombóvárensis nominatus et investitus est parochus in Szakály.

Cooperatores translati sunt: *Paulus Benkő* administrator Szakályensis ad Dombóvár, *Joannes Gyalokay* e Dombóvár ad Iregszemcse, *Stephanus Gyuk* e Berkesd ad Dombóvár et *Ladislau Hirling* ex Abaliget ad Berkesd.

1243

1941

Délvidéki
testvéreink
visszatérése.

A kettős szentév sok-sok buzgó imádsága után immár negyedszer dobbant hangosabbat minden magyar szív. Az 1941. év feltámadási öröme a maga végtelen és örök értékű jelentősége mellett a mi számunkra különleges örömet is hozott: elszakított délvidéki testvéreink boldog visszatérését. Két évtizeddel ezelőtt kettős fájdalom volt számunkra ősi egyházmegyénk megcsonkítása, amely állandóan ott sajgott lelkünkben 20 esztendőnek hosszú megpróbáltatása alatt. Ezért mostani örömünk is kétszeres. A visszatért délbaranyai területek egyházi közigazgatásának végleges rendezése ugyan még nem történt meg, de mégis a viszontlátás boldogságával öleljük szívünkre azokat a testvéreinket, akiket annak idején a durva erőszak

igazságtalanul elszakított tőlünk. A rendkívül időkre való tekintettel hangos harangzúgással és fényes külső pompával nem ünnepelhetünk, de szívünk mélyén ünnepi harangszó cseng és lelkünkben visszatért testvéreinkkel együtt örömteljes Te Deummal adunk hálát az isteni Gondviselésnek, amiért jóságosan meghallgatta gyarló könyörgéseinket.

1244

1941

A legutóbbi püspökkari tanácskozmányból kifolyólag jelen soraimmal elrendelem, hogy a budapesti eucharisztikus világkongresszus emlékére folyó évi május 22-én, Áldozócsütörtökön délután vagy este egyházmegyém minden templomában szentségimádási óra tartassék. Az Actio Catholica országos elnöksége az egyórás ájtatosság anyagát elkészítette. Külön füzetben állították össze a lelkészkedő papság részére a négy elmélkedés anyagát, az ájtatosság rendjét és külön kis imafüzet alakjában a hívek részére az ájtatosság rendjét, valamint ima- és énekanyagát. Az A. C. központi irodája a papságnak szánt füzeteket díjtalanul bocsátja rendelkezésre, a hívek részére készült 24 oldalas imafüzetet pedig darabonként 4 fillérért küldi szét.

Szentségimádási óra a budapesti eucharisztikus világkongresszus harmadik évfordulóján.

1245

1941

Ismételten felhívom Tiszt. Papjaimnak és a gondozásukra bízott híveknek figyelmét a Kat. Népszövetség Orsz. Temetkezési Pénztáregyesületére, amely az 1934. évben történt megindulása óta olyan szép és elismerésre méltó eredményeket mutat fel egyházmegyénkben is.

A Kat. Népszövetség Temetkezési Pénztáregyesületének ajánlása.

Eltekintve attól, hogy a Pénztáregyesület katolikus vezetés alatt áll és katolikus célokat is szolgál, szociális és karitatív célkitűzései miatt a mai nehéz időkben különösen megérdemli a pártfogást. Aránylag csekély havi díjfizetés ellenében számottevő összegű temetkezési készpénzsegélyt folyósít. Eddigi tagállománya 153.000, díjtartaléka meghaladja a 4.000.000 pengőt. Eddig több mint 9.200 elhalt tagja után 2.000.000 pengőt meghaladó temetkezési segélyt fizetett ki s alapszabályszerű kötelezettségein felül igen tekintélyes összegeket juttatott katolikus egyházi kulturális és karitatív célokra.

Mindezek alapján a Pénztáregyesület valóban megérdemli, hogy a lelkészkedő papság erkölcsi támogatásban részesítse azáltal, hogy alkalomadtán a híveknek ajánlja, hogy a taggyűjtési és díjbeszedési munkára alkalmas egyéneket ajánl és ezek működését felelősség nélkül ellenőrzi, vagy legalább figyelemmel kíséri. A Pénztáregyesület módot talál arra is, hogy a lelkeszi hivatalokat ezen támogató fáradozásaikért megfelelő módon honorálja.

Az érdeklődőknek az egyesület egyházmegyei irodája (Pécs, Király-u. 7.), vagy az országos központ (Budapest, IX., Ráday-u. 2.) készségesen nyújt felvilágosítást akár a szervezés, akár az egyéni belépés intézésében, illetve a helyi szervezet zavartalan működését illetően.

1246

1941

Magyar
Házimunka
című lap
ajánlása.

A Kat. Háziasszonyok Orsz. Szövetsége tiszteletre és támogatásra méltó munkát végez, amikor a háztartási alkalmazottak részére *Magyar Házimunka* címen havonta megjelenő külön katolikus szellemű lapot ad ki. Magyarországon ugyanis mintegy 200.000 háztartási alkalmazott van, akiknek 80 %-a katolikus. A lap évi előfizetési díja 90 fillér. Szívesen ajánlom támogatását és terjesztését.

1247

1941

Anyakönyvi
adatok
kerestetnek.

Hozzátartozók a következő anyakönyvi adatot keresik:
Vida Katalinnak, aki 1830–50 között V. József és Pál Borbála szülöktől Somogy vagy Tolna megyében született, a keresztlevelét.
Aki a kérdéses adatot megtalálja, jelentse a Püspöki Irodának.

1248

1941

Irodalmi
művek
ajánlása.

Bárd Ferenc naki plébános tollából *Gyümölcsoltótól Nagyboldogasszonyig* címen a rózsafüzér titkairól tárgyaló kedves elmélkedések jelentek meg. A munka 1.50 P-ért kapható a szerzőnél és a könyvkereskedésekben.

A KIOE kiadásában megjelent Munkásifjú Könyvtár II. számát P. Plus S. J.: *Elmétkedések katolikus munkásifjak számára* című művének II. kötetét főleg a munkásifjúsággal foglalkozó papjaim figyelmébe ajánlom. A mű ára 40 fillér. A KIOE Központ (Budapest, VIII. Mikszáth K.-tér 4. l. 6.) érdeklődőknek szívesen küld ingyen mutatvány-példányt.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 22. Aprilis a. 1941.

FRANCISCUS m. p.

episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.-T. Pécs.

A nyomdát felelős: Mészáros József.

1941.

VI.

1333

1941

*Dilecto Filio Nostro Aloysio S. R. E. Presb. Card. Maglione a publicis
Ecclesiae negotiis*

PIUS PP. XII

DILECTE FILI NOSTER

SALUTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM

Epistola
Ssmi Patris
qua suppli-
cationes
iterum indi-
cuntur ad
populorum
pacem con-
ciliandam.

Quamvis plane confidamus ut, hortativas litteras recordantes superiore anno a Nobis datas, per mensem etiam Maium, qui proxime appetit christi-fideles — pueri praesertim suis matribus patribusque ducibus — ad Deiparae Virginis aram ex more adeant, pacem anxio ac trepido humano generi impetraturi, cupimus tamen per te iterum adhortari omnes, ut quo acrius bellica conflagratio exurat et cruciet animos, quo formidolosiora in tot gentes ac populos discrimina omne genus incumbant, eo fidentius ad caelum supplices manus attollant unde solummodo potest in tanta mentium rerumque perturbatione, spes affulgere meliorum temporum. Quodsi nondum nostris precibus ac votis felix arrisit exitus, non est idcirco concidendum animo, sed constanti assiduaque pietate perseverent omnes oportet „in tribulatione patientes, orationi instantes.“ (Rom. 12, 12.)

Arcana nobis sunt Aeterni Numinis consilia; novimus tamen, quamvis tot tantaque admissa eum provocent ad ulciscendum, nihilo secius Patrem esse misericordiarum et Deum totius consolationis, eiusque erga nos caritatem bonitatemque omnino esse infinitam.

Ac praeterea aliud est, quod nos ad confidendum excitet et ad bene sperandum. Habemus siquidem apud Altissimi solium benignissimam Dei nostrumque omnium Matrem, quae omnipotenti deprecatione sua ab eo

nobis omnia impetrare potest. Eius igitur tutelae nos nostraque omnia concredamus. Excipiat eadem preces ac vota nostra; excipiat pia poenitentiae opera caritatisque largitiones, quae nos ad divinam nobis propitiandam Maiestatem quam plurima offeramus. Tot lacrimas detergat, tot angustias relevet, tot dolores mulceat, eaque supernorum bonorum spe leviora efficiat ac tolerabiliora.

Quodsi nos, nostrorum commissorum memores in materna eius benignitate nos indignos profitemur, puerulos nostros, quorum animi candidi sunt, quorum labella insontia, quorumque nitentes oculi quasi aliquid videntur referre ac reverberare superni luminis, ad eius sacratissimam aram, causam nostram peroratueros, proximo praesertim mense Maio frequentissimos advocemus. Impetrent iidem, una nobiscum comprecantes, ut quacumque invidens serpat cupiditas, eo influat amor; ubicumque saeviat iniuria, eo inducatur venia; ubi discordia dividat animos, eos inibi concordia iungat ac coagmentet; ubi denique strideant inimicitiarum furiae omniaque misere subvertant, inibi redintegratae amicitiae foedera mentes serenent, res omnes tranquillent, rectoque ordine componant. A benignissima Dei Matre infelicibus omnibus — profugis potissimum, patria extorribus, iisque qui, vel in custodiam sunt traditi, vel in valetudinariis sauciato corpore iacent — superna deposcant solacia; ab eademque suis innocentibus exorata vocibus, efflagitent, ut teterrimae huius calamitatis dies breviores fiant, ita quidem ut „qui ex merito nostrae actionis affligimur, divinae gratiae consolatione respiremus“; atque adeo tandem aliquando plena, solida ac durabilis pax e caelo affulgeat, quae sacra iustitiae maiestate caritatisque virtute conformata, non latentia discordiarum simultatumque germina, non futurorum bellorum semina ferat, sed gentes omnes, fraternis amicitiae vinculis coniunctas, ac sui laboris fructibus libera fruentes tranquillitate, per terrenae huius vitae itinera ad caelestem patriam fidentes comitetur ac dirigat.

Velis interea, Dilecte Fili Noster, paterna haec vota hortamentaue Nostra opportuniore, quo duxeris, modo omnibus nota reddere, imprimisque sacrorum Antistitibus, quorum profecto erit eadem cum suo cuiusque grege communicare.

Ac caelestium munerum auspicem Nostraeque benevolentiae testem, cum tibi, Dilecte Fili Noster, tum iis omnibus pueris nominatim, qui hortationi huic Nostrae pio volentique respondebunt animo, Apostolicam Benedictionem amantissime in Domino impertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 20 mensis Aprilis, Dominica in Albis anno 1941, Pontificatus Nostri tertio. *Pius PP. XII.*

1334

1941

Deo propitio Diaconis Nostris cursum theologicum diebus proximis absoluturis: Michaeli Bosnyák, Andreae Dévényi, Georgio Elm, Michaeli Ferkov, Josepho Inhof, Francisco Kaufmann, Josepho Kovács, Michaeli Lovinus et Emerico Sudár die 15. Junii a. c. ordinem S. Presbyteratus sumus collaturi.

Preces pro
Ordinandis.

Ut omnes promovendi sancti et perfecti evadant ministri mysteriorum Dei praesentibus mandamus, ut diebus Dominicis mensis Junii ordinationem praecedentibus, dieque ordinationis fideles cum pastoribus post Sacrosanctum Missae Sacrificium fervidas pro ordinandis preces fundant. Item praecipimus, ut omnes sacerdotes dioecesani die ordinationis — quo quidem die quaevis alia oratio quoquo modo imperata cessabit — orationibus pro missa praescriptis collectam „Pro omni gradu Ecclesiae“ addant.

1335

1941

Ad propositum Commissionis rebus pensionis instituendis praefectae, accedente Capitulo nostro Cathedrali, *Iulius Koch* parochus Alsómocsoládensis pensione extraordinaria — dum inter rudedonatos ordinarios suscipi poterit — provisos est.

Pensio.

1336

1941

Beneficium parochiale *Alsómocsolád* per rudedonationem proprii pastoris vacans redditum liberaeque collationi nostrae obnoxium, praesentibus concursui publico usque ad 15. Junii a. c. duraturo exponitur. Sacerdotes dioecesani dictam paroeciam assequi cupientes — dummodo in examine synodali sint approbati — velint suos recursus infra praefatum terminum mihi substernere.

Concursus
pro parochia
Alsómocsolád.

1337

1941

Ernestus Csértán cooperator Dunaföldvárensis nominatus est administrator ad interim in Alsómocsolád. Cooperatores translati sunt: *Alexander Nagy* e Szigetvár ad Dunaföldvár, *Ludovicus Oszkay* ex Iregszemcse ad Szigetvár.

Personalia.

1338

1941

Felkérem Tisztelendő Papságomat, hogy értesítsék a papi pályára hivatást érző ifjakat, hogy a pécsi Papnevelőintézetben a szokásos felvételi vizsgálat folyó évi június 30-án és július 1-én fog megtartatni.

Felvétel
a Papnevelő-
intézetbe.

A legalább négy gimnáziumi osztályt végzett pályázók egyházi keresztlevelükkel, szüleik házasságlevelével, utolsó évvégi bizonyítványukkal s az illetékes plébánostól és hittanártól kiállított erkölcsi bizonyítvánnyal június 30-án a délelőtti órákban jelentkezzenek felvételre a papnevelőintézet aligazgatójánál, aki őket a szükséges utasításokkal el fogja látni. Akinek nem lesznek kéznél a szükséges okmányai, jelentkezése nem vétetik figyelembe. Az orvosi vizsgálatot az intézeti orvos teljesíti, a felvételi vizsgálat pedig július 1-én fog megejtetni. Megfelelő bizonyítványok és orvosi vélemény mellett a német és horvát nyelvet beszélők előnyben részesülnek. Akik a felvételi vizsgálat ideje alatt ingyenes ellátást és szállást igényelnek, jelentsék be jövetelüket a papnevelőintézet aligazgatójánál.

A nm. püspöki kar határozata értelmében a növendékek az összes magyar szemináriumokban mérsékelt ellátási díjat tartoznak fizetni. Az egész évi ellátási díj a pécsi szemináriumban 240 P, jeles előmenetelű szegény tanulók további kedvezményben részesülhetnek. Mivel ez az ellátási díj oly alacsony, hogy az évi költségeknek csak elenyésző részét fedezi, felkérem Tiszt. Papságomat, hogy csak a legritkább és igazán méltánylást érdemlő esetekben tegyenek javaslatot annak leszállítására.

1339

1941

Szent olajok
ára.

A folyó évben kiosztott szent olajok plébániánként 1 pengőbe kerülnek. Ez az összeg a plébániatemplomok pénztárainak terhére az előző évek szokásának megfelelően a tavaszi korona alkalmával a kerületi eszerek útján küldendő be.

1340

1941

Anyakönyvi
adatok keres-
tetnek.

Szalay János keresi őseinek adatait: 1. Szalay József születési adatát kb. 1770-ből; ennek házasságkötési adatát, felesége neve Szijártó Katalin. 2. Szalay József atyjának születési adatát és házasságkötési adatát. Lehet, hogy Simontornyán megtalálható. A talált adatokról jelentés teendő a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 1. Maii a. 1941.

FRANCISCUS m. p.

episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.-T. Pécs.

A nyomdáért felelős: Mészáros József.

1941.

VII.

1719

1941

Jóleső örömmel közlöm, hogy a Magyar Szent Koronához visszatért Adélbaranyai plébániák egyházi kormányzatát a római Szentszék bölcs rendelkezése alapján, mint ezen terület Apostoli Kormányzója, folyó évi június hó 1-én átvettem. Ezt az örvendetes tényt, amelyet első lépésnek tekinthetünk megcsonkított egyházmegyénk területi gyarapodásához, külön körlevélben hoztam tudomására az érdekelt papságnak és híveknek. A külön körlevelet most tudomásul vétel céljából egyházmegyém összes papjainak megküldöm.

Az egyházkormányzati kérdésnek ily módon történt megoldása természetesen csak ideiglenes és bizton remélhetjük, hogy mihelyt a körülmények lehetővé teszik, a végleges rendezés is meg fog történni. Minthogy az Apostoli Kormányzóság ügyeit is a pécsi egyházmegyében érvényben levő partikuláris jog alapján kívánom intézni, ezentúl az ottani plébániákra vonatkozó rendelkezéseimet is az egyházmegyei körlevelekben fogom közölni.

1720

1941

Ssmus Dominus Noster Pius div. Prov. Pp. XII. in audientia infra scripto Cardinali Paenitentiario Majori die 15 mensis Februarii vertentis anni concessa, haec quae sequuntur benigne decernere dignatus est:

Eo fere modo, quo de pio Exercitio per mensem agendo in honorem S. Joseph a S. Congregatione de Indulgentiis die 18 mensis Julii 1877. statutum est (cfr. *Preces et pia Opera Indulgentiis ditata*, ed. 1938. n. 428. sub nota), quotiescumque opportunum dicitur pia id genus Exercitia, in ecclesiis vel publicis aut (pro legitime utentibus) semipublicis oratoriis per mensem publice peracta, die festo absolvere, qui non sit postremus eiusdem mensis dies, idque vel ex eo quod christifidelibus facilius evadat ad sacram Confessionem et ad sacram Synaxim sub fine pii huius Exercitii accedere, vel ex alia iusta causa, tum idem Exercitium incipere quovis die licet sive illius mensis, qui ex more celebratur, sive mensis antecedentis, ita tamen ut Exercitium per triginta dierum spatium peragatur.

Contrariis non obstantibus quibuslibet.

Datum Romae, ex aedibus S. Paenitentiariae die 10. Martii 1941.

L. Card. LAURI, Paenitentiarius Maior. L. S. S. Luzio, Regens.

Indultum
circa pia
Exercitia per
mensem
agenda.

1721

1941

Vicarius gen.
et Tribunal
pro Admini-
stratura Ap.

Ut in regimine territorii iurisdictioni Nostrae nuperrime subiecti Nobis adiutorio sint, vicarium Nostrum generalem drem Franciscum Hanuy et provicarium Stephanum Komócsy, item Tribunal Nostrum dioecesanum praesentibus delegamus etiam ad negotia ecclesiastica Administraturae Apostolicae Baraniae Meridionalis expedienda, cum omnibus iuribus et privilegiis, quae iisdem de iure debentur.

1722

1941

Iurisdictio
sacerdotum
extenditur.

Parochis in territorio Administraturae Apostolicae Baraniae Meridionalis paroeciarumque administratoribus legitime constitutis, atque ad confessiones fidelium audiendas iurisdictione ab auctoritate ecclesiastica ordinaria iam praeditis — usquedum in huiusmodi officio remanebunt eoque revera fungentur — hanc ipsam iurisdictionem etiam pro tota Nostra dioecesi Quinque-Ecclesiensi per praesentes concedimus. Item iurisdictionem omnium sacerdotum pro dioecesi Quinque-Ecclesiensi a Nobis elargitam et non cessatam etiam in territorio praefatae Administraturae Apostolicae valituram esse volumus et mandamus.

1723

1941

Personalia.

In districtu Értényensi munus vicearchidiaconi et inspectoris scholarum commissum est *Carolo Kecskés* parocho Nagykónyiensi.

Andreas Szeitz administrator Páriensis nominatus et investitus est parochus ibidem.

Administratores ad interim constituti sunt: *Emericus Kaszás* cooperator in Kővágószöllős ibidem, *Georgius Gerlai* in Majs et *Josephus Gyenis* cooperator in Pincehely ibidem.

1724

1941

Obitus con-
fratrum.

Tristi animo decessum trium sacerdotum dioecesanorum optime meritorum deploramus, qui post longam dolorosamque, at patientia exemplari toleratam infirmitatem sacramentis pie confortati infra unam hebdomadam mundana reliquerunt.

Die 26. Maii animam candidam Deo reddidit *Benjamin Csáky* parochus Kővágószöllősis. Anno 1883. natus et 1908. in Ordine Fratrum Minorum Conventualium presbyter ordinatus anno 1922. in dioecesim receptus est. Per sexennium munus catecheticum Quinque-Ecclesiis actus anno 1928. nominatus est parochus in Kiszékely, a qua paroecia anno 1931. erga preces proprias ad Kővágószöllős est translatus, ubi zelo infatigabili bonitateque cordis usque ad finem vitae dilectissimus suorum fidelium pater remansit.

Die 31. eiusdem mensis Maii animam permultis doloribus affectam exhalavit *Desiderius Riedlinger* camer. Suae Sanctitatis ad hon., parochus Majsensis anno aetatis suae 70-o, sacerdotii vero 47-o. Anno 1894. ad sacerdotium promotus post septemdecim annos in munere cooperatoris expletos nominatus est parochus in Majs, ubi usque ad ultimum vitae diem optimum se pastorem animarum exhibuit. De nova ecclesia paroeciali exstructa optime meruit, ut anno 1936. camerarius ad hon. Suae Sanctitatis fieret. Annis 1926—35. etiam officium v-a-diaconi districtus Mohács diligentissime adimplevit.

Die 2. Junii ad aeternam evocatus est haereditatem *Josephus Palkó* parochus Pincehelyensis. Anno 1870. natus et 1894. sacerdos initiatus per quattuordecim annos diversis in locis cooperatorem agebat, deinde anno 1908. parochus in Diósberény, mox anno 1923. in Pincehely nominatus et investitus est. Erat sacerdos optime indolis, tum a fidelibus, cum a confratribus veneratus et dilectus. Anno 1940. titulo v-a-diaconi ad honores decoratus est.

Animas denatorum confratrum piis omnium precibus triumque Sacrorum praescriptorum suffragiis Ven. Clero enixe commendo. R. i. p!

1725

1941

Beneficia paroecialia *Kővágószőlős* (patronus: V. Capitulum Quinque-Ecclesiense), *Majs* (patronus: Fundus Religionis) et *Pincehely* (patronus: Cels. Principissa Bernadette Esterházy de Galántha, uxor Julii e. Com. Széchenyi) per obitum priorum pastorum vacantia reddita, praesentibus concursui publico usque ad 15. Julii a. c. duraturo exponuntur.

Concursus
pro paroeciis
Kővágószőlős,
Majs et
Pincehely.

Sacerdotes dioecesani dictas paroecias assequi anhelantes — dummodo in examine synodali sint approbati — velint suos recursus usque ad praefatum terminum Officio Dioecesano substernere. Recursus pro Kővágószőlős Mihi, pro Majs Ministro Cultus et Publicae Instructionis, pro Pincehely patrono supralaudato inscribendus est et insuper recursus pro Majs etiam tybro legali providendus.

1726

1941

Folyó hó 22.-én lesz 50. évfordulója annak, hogy remek művi székesegyházunkat a restauráció befejezése után Magyarország apostoli királya jelenlétében és az egész magyar püspöki kar közreműködésével ünnepélyesen felszentelték. A félszázados ünnepre triduummal készülünk elő és buzgó imában mondunk köszönetet a Mindenhatónak azokért a bőséges kegyelmekért, melyekben ezen gyönyörű szentélyben részesültünk. Illő és méltó dolog, hogy áhitatos megemlékezésünkbe az egész egyházmegye papsága és hívő-serege bekapcsolódjék s azért elrendelem, hogy az évforduló napján a

A Székes-
egyház
jubileuma

lelkipásztorok szentbeszédekben emlékezzenek meg az ünnep jelentőségéről és az ünnepi szentmise után a hivekkel együtt imádkozzanak egy Miatyánkot és Üdvözlégyet s mondják el az Egyházért szóló könyörgést. (Nyilvános ájtatosságok imakönyve 61. l.)

1727

1941

Hivatalos
levelezés.

A visszatért plébániák vezetőinek figyelmét a hivatalos levelezéssel kapcsolatban, miheztartás céljából külön felhívom az alábbiakra:

1. Minden plébániavezető tartozik szabályszerű lapszámozott és a felvevő postahivatal által hitelesített postakönyvet készíteni. Ebbe a postakönyvbe minden hivatalos küldemény bevezetendő s a felvevő postahivatal a feladást minden alkalommal pecsétjével igazolja.

2. A hivatalos postai küldeményre rá kell vezetni a feladó plébániahivatal nevét, továbbá a címoldal bal alsó sarkában a „Hivatalból“ jelzést.

3. Az Ordinariatushoz intézett hivatalos küldeményeket a „Főtiszteendő Egyházmegyei Hatóságnak Pécs“ címre kell küldeni. Az Egyházmegyei Hatósághoz szóló felterjesztések mindenkor a plébániahivatal iktató könyvének hivatalos számával ellátva *féltv papíron* készítendő.

4. A magánfelek címére feladott hivatalos levelek „Hivatalból portóköteles“ jelzéssel látandók el s ez esetben bélyeg nélkül adhatók fel. Az ilyen levelek egyszeres viteldíját a címzett fizeti a kézbesítéskor.

5. Magánfelek érdekében az Egyházmegyei Hatósághoz vagy egyéb hivatalokhoz intézendő megkeresések és hivatalos levelek felbélyegezendők, de ezek díját az érdekelt felek viselik, akiktől ezt be kell szedni.

6. Az iskolaügyi és egyházközségi levelezések díját az egyházközség, a többi hivatalos levelezések díját a templompénztár viseli. Ilyen elbírálás alá esnek az Egyházmegyei Hatósághoz, illetve Egyházmegyei Főtanfelügyelőséghez küldött egyéb hivatalos levelek is, amelyek mindenkor felbélyegezendők.

7. A Hatóságom alá tartozó hivataloknak, intézeteknek szóló küldeményeket a püspöki hivatal „Hivatalból portóköteles“ jelzéssel adja fel. Az így érkező küldeményeket a plébániahivatalok rendes viteldíj lefizetése mellett tartoznak átvenni, de ezekről vezessenek jegyzéket és a fizetendő portódíjat a 5. és 6. pont szerint számolják el. Hanyagság, vagy kötelelességmulasztás esetén azonban, ha az Egyházmegyei Hatóság részéről sürgetés válik szükségessé, ennek portódíja a plébániavezetőt terheli.

8. Ha az állami, törvényhatósági, vagy *idegen* egyházi hatóság, illetve hivatal megkeresésére válaszolnak és a viteldíjat arra akarják áthárítani, a borítékon a „Hivatalos felszólításra“ jelzést alkalmazzák. Ilyenkor a címzett hivatal vagy hatóság köteles a levelet elfogadni, mire őt szükség esetén a posta illetékes felettes hatósága útján is kényszerítheti. (Keresk. min. 39171 1926. X. sz. rend.)

1728

1941

Jelen körlevelémhez csatoltan megküldöm az Unio Cleri pro missionibus XV. évkönyvét az 1940. évről. Nagyon ajánlom annak gondos áttanulmányozását Tiszt. Papjaim figyelmébe, mert az évkönyv nemcsak beszámoló az elmúlt év lelki és anyagi eredményeiről, hanem értékes gyakorlati tanácsokat és lelkesítést nyújt a további munkára Különösen értékes és tanulmányozásra méltó Dr. Zsigovits Béla cikke arról, hogy mit jelent az U. Cl. pro miss. tagjának lenni.

Fokozottabb
missziós te-
vékenység
sürgötése.

Az U. Cl. országos tanácsa megállapította, hogy anyagi téren az elmúlt évben ismét öröndetes haladás volt tapasztalható. A múlt évi összes gyűjtés 145.300 P volt, 20.810 P-vel több mint 1939-ben. Egyházmegyénkben a többlet 1.250 P az 1939. évhez viszonyítva. A nagyobb anyagi eredményt azok a plébániák biztosították nálunk, ahol a Hitterjesztés egyesülete és a Szent Gyermekség egyesülete meg van szervezve és ahol a templomi gyűjtéseket gondosan előkészítették.

Az 1939-es eredményhez képest jelentősen több missziós adományt küldtek be a következő plébániák: Sióagárd 2-szeres, Szekszárd-belváros, Erdősmecske, Vásárosdombó, Bátaszék, Püspöklak, Pécs-belváros és Pécs-Szigetkülváros 3-szoros, Pécsvárad 4-szeres, Kárász 5-szörös, Pécs-bánya-telep 6-szoros, Szabadszentkirály 8-szoros és Paks 13-szoros összeget gyűjtött az előző évhez viszonyítva. A lélekszám arányában legtöbbet küldte Szajk, Kővágószőlős, Berkesd és Pécsvárad. A múlt évben 24 plébánia küldött 50 P-ön felüli összeget, 1939-ben 14 volt ilyen. Egy-egy hívőre legalább 1 fillérnyi adomány esett 49 plébánián, 1939-ben 42 ilyen plébánia volt. A haladás tehát szemmel látható, sajnos azonban a plébániák nagyobb részében nem tapasztalható még élénk missziós tevékenység. A szeminárium növendékei a múlt évben is neveltettek két benszülött teológust, egy kínait és egy négert, erre a célra és egyéb missziós adományként 679 P-t küldtek el különféle missziós központokra, ami 369 P-vel több mint Paks, a legtöbbet felmutató plébánia összege.

Hiveinknek a missziók iránti érdeklődését mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a nehéz viszonyok között mindig többet áldoznak a pogányok megtérítésének lehetővé tételére. A Szentszék a misszióknak még fokozottabb támogatását várja tőlünk, mert a háborút viselő országokból úgyszólván semmit sem kaphatnak a hithirdetők. Felhívom ezért Tiszt. Papjaimat, a Statuta Synodalia 101-108. §-ai értelmében szervezzék meg a pápai missziós egyesületeket, gondosan készítsék elő a missziós gyűjtéseket és főként sokat imádkozzanak és imádkoztassanak a missziókért. Így valósul majd meg a Szentatya szándéka: Omnes fideles pro omnibus infidelibus et clerus pro clero.

1729

1941

A koronai gyűlések alkalmával előírt befizetések és egyéb gyűjtések összegét korábbi rendelkezés értelmében a kerületi esperesek egy összegben

A koronai és
egyéb gyűj-
tések bekül-
dése.

tartoznak beküldeni a Pécssegyházmegyei Alapítványi Hivatal befizetési lapján „Koronai pénzek“ jelzéssel és ugyanakkor a koronai jegyzőkönyv felterjesztésénél ezen pénzekről részletes kimutatást kell mellékelni a jegyzőkönyvhöz. Ezen kimutatás könnyebb elkészítése céljából megfelelő nyomtatott űrlapot készíttettem, melyet 2—2 példányban minden esperesi hivatalnak jelen körlevelemhez mellékelek. Ez az űrlap, melyet az esperesek ezután is minden évben idejekorán kézhezkapnak, egyszersmind rövid tájékoztatást nyújt a kötelező koronai befizetésekről és az előírt gyűjtésekről is.

1730

1941

Magyar
Kórus aján-
lása.

A liturgikus gregorián ének népszerűsítésén, a magyar népének tökéletesítésén és a művészi polifon ének megkedveltetésén és terjesztésén dolgozó Magyar Kórus című hangjegyes egyházzenei folyóiratot, mely az Országos M. Cecilia Egyesület hivatalos lapjaként évenként négyszer jelenik meg, papjaim és kántoraim figyelmébe ajánlom. Kiadóhivatala: Budapest, XII. Fery Oszkár-u. 55.

1731

1941

Anyakönyvi
adatok kere-
sése.

Hozzá tartozók a következő adatokat keresik:

Fehér Sámuel keresztlevelét az 1820—1827. évekből.

Czeiner Mihály keresztlevelét az 1818—1826. évekből.

Torma Sándor ivánegerszegi néptanítónak, aki Nagylengyelen 1818-ban született és Seidl Teréznek a házasságlevelét kb. 1845—1850-ből, valamint Seidl Teréz keresztlevelét.

Sülle Antalnak, aki 1892-ben 77 éves korában Abaligeten halt meg, a keresztlevelét. A halotti anyakönyv bejegyzése szerint nevezett Görcsönyben született, de ott nem található.

Schreck (Srek, vagy más hasonló) Ferencnek, aki 1803-ban 67 éves korában Mágocson halt meg, és feleségének, Katalinnak, aki 1779-ben 35 éves korában ugyanott halt meg, a keresztlevelét és házasságlevelét. Első gyermekük 1763-ban született Mágocson.

Hujbert Annának a keresztlevelét kb. 1835—50. évekből, valószínűleg Somogy megyéből. Megtaláló 20 P jutalomban részesül.

Aki az adatokat megtalálja, mielőbb jelentse a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 3. Junii a 1941.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

VIRÁG FERENC

PÉCSI PÜSPÖK, APOSTOLI ADMINISTRATOR

FŐPÁSZTORI SZÓZATA A DÉLBARANYAI APOSTOLI KORMÁNYZÓSÁG
PAPJAIHOZ ÉS HÍVEIHEZ.

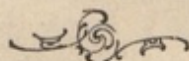

HIRTENBRIEF

DES BISCHOFS VON PÉCS, APOSTOLISCHEN
ADMINISTRATORS,

FRANZ VIRÁG

AN SEINE GEISTLICHEN UND GLÄUBIGEN DER SÜDBARANYAER
APOSTOLISCHEN ADMINISTRATUR.

NADPASTIRSKO SLOVO

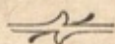
FRANJA VIRÁG,

BISKUPA U PÉCS-U,

NOVOIMENOVANOG APOSTOLSKOG UPRAVITELJA JUŽNE BARANYE
SVEĆENICIMA I VJERNICIMA APOSTOLSKE ADMINISTRATURE.

ANGELUS ROTTA

*Dei et Apostolicae Sedis Gratia Archiepiscopus Thebarum in Acaia
et in Regno Hungarico Nuntius Apostolicus*

DECRETUM.

5421/41.

Auctoritate a Sancta Sede Nobis per litteras Eminentissimi Domini Cardinalis ALOYSII MAGLIONE, a Secretis Status Suae Sanctitatis PII PAE XII, diei 15. Maii 1941. sub N. 3748/41. tributa, praesentium tenore, Excellentissimum ac Reverendissimum Dominum FRANCISCUM VIRÁG, Episcopum Quinque-Ecclesiarum, nominamus et constituimus Administratorem Apostolicum „ad nutum Sanctae Sedis“ illarum paroeciarum, iam ad Dioecesim Quinque-Ecclesiarum pertinentium, quae hucusque iurisdictioni Ordinarii Diacovensis subiectae fuerunt et nuper ad Regnum Hungaricum reversae sunt, quousque regimini earundem paroeciarum definitive a Sancta Sede provideatur.

Statuimus autem ut praesens Decretum ad notitiam feratur cleri et fidelium earundem paroeciarum.

Hoc Decretum suam obtinet vim ab ineunte die 1 Junii huius anni, a quo tempore consequenter cessabit iurisdictio Episcopi Diacovensis, eiusque Vicarii, in praedicto territorio.

Datum Budapestini ex Aedibus Nuntiaturae Apostolicae die 20. Maii 1941.

L. S.

ANGELUS ROTTA *m. p.*
*Archieppus tit. Thebar., Nuntius
Apostolicus.*

1594

1941

Tisztelendő Testvérek! Krisztusban Kedves Híveim!

A fent közölt rendelkezésben isteni Üdvözítőnk földi Helytartója budapesti követe útján engem rendelt lelketek főpásztorává. A Magyar Szent Koronához visszatért délbaranyai plébániák kormányzatát ennek megfelelően a mai napon átvettem.

Amikor most először szólok hozzátok, ugyanaz az érzés hatja át lelkemet, mint a szerető édesatyáét, aki messze útról hazatért, rég nem látott, de mindig epedve várt gyermekeit öleli szívére. Mert — most már nyugodtan megmondhatom — az elszakíttottság szomorú évtizedei alatt is itt mindig úgy éreztük, hogy csak ideiglenesen vagytok távol tőlünk s egyszer fel fog támadni a boldog viszontlátás örömteljes napja. Midőn tizenöt esztendővel ezelőtt, egy szép májusi ünnepnapon az isteni Gondviselés kifürkészhetetlen jósága az ősi pécsi egyházmegye élére állított — amelyhez azelőtt egy évezreden át a ti plébániáitok is Tisztelendő Testvérek és Kedves Híveim, tartoztak — első főpásztori szózatomban az Apostol szavaival azt mondtam híveimnek: „Szívembe zártalak titeket“. (Filipp. 1, 7.) Ugyanezt mondom ma nektek is. Szívembe akarom zárni a délbaranyai Apostoli Kormányzóság minden egyes papját, és minden egyes hívét, nyelvre és nemzetiségre való tekintet nélkül. Az Isten egyházának vezetése és kormányzása csak akkor lehet tökéletes, ha szeretetteljes megértés és bizalom uralkodik a főpásztor és a lelkipásztorok, valamint a gondjaikra bízott hívő lelkek között. A magam részéről ezzel a megértéssel, bizalommal és atyai szeretettel jövök hozzátok és azt kívánom, hogy ti is Tisztelendő Testvérek és Kedves Híveim, ugyanilyen érzésekkel viszonyozzatok legjobb szándékaimat. Tudom, hogy sok bajjal és nehézséggel kell megküzdenetek, de ezekben a küszködéseitekben mellettetek állok és különben sem szabad egy pillanatra sem felednünk, „hogy amiket most szenvedünk, nem mérhetők össze a jövőendő dicsőséggel, amely meg fog nyilvánulni rajtunk.“ (Rom. 8, 18.) Amikor tehát szívem egész melegével köszöntlek benneteket, első sorban azt várom tőletek, hogy ezért az örök dicsőségért munkálkodjék kiki a tőle telhető módon. Addig pedig, amíg személyesen felkereshetlek benneteket, ez úton küldöm mindnyájatokra első ízben főpásztori áldásomat.

* * *

Egyben elrendelem, hogy jelen főpásztori szózatom a legközelebbi vasárnapon a szószékről a híveknek felolvastassék.

Geistliche Brüder! Geliebte in Christo!

Kraft des oben zur Kenntnis gebrachten Dekrets wurde ich durch den irdischen Stellvertreter unseres göttlichen Heilandes, wie es mir sein Budapester Gesandte übermittelt hat, zum Oberhirten eurer Seelen ernannt. Dem gemäss habe ich am heutigen Tage die Verwaltung der zu der ungarischen heiligen Krone zurückgekehrten Südbaranyaer Pfarren übernommen.

Da ich mich mit meinen Worten zum erstenmal an Euch wende, ist meine Seele von demselben tiefinnigen Gefühl durchdrungen, das das liebe Vaterherz ergreift, da er sein aus weiter Ferne heimkehrendes, schon lang nicht gesehenes, aber immer sehnsuchtsvoll erwartetes teures Kind an seine Brust drückt. Denn — jetzt kann ich es schon ganz offen sagen — auch in den traurigen Jahrzehnten unserer schmerzvollen Trennung hatte ich fortwährend das sichere Gefühl, dass Ihr nur vorübergehend ferne seid. Der freudenvolle Tag des glücklichen Wiedersehens wurde von uns immer mit lebendiger und trostreicher Hoffnung erwartet. Als vor fünfzehn Jahren, an einem schönen, feierlichen Maitage, ich durch die unerforschbare Liebe und Barmherzigkeit der göttlichen Vorsehung an die Spitze des uralten Bistums von Pécs gestellt wurde, welchem einst, ein Jahrtausend hindurch auch eure Pfarren angeschlossen waren und das so auch Euch Alle — Geistliche und Gläubige — mit Liebe umarmt hat, sagte ich in meinem ersten Hirtenbriefe an meine Gläubigen mit den Worten des grossen Völkerapostels: „Ich trage Euch in meinem Herzen.“ (Phil. 1, 7.) Dieselben Worte wiederhole ich heute Euch betreffend. In mein Herz will ich alle Priester und alle Gläubigen — ohne Unterschied der Sprache und Nationalität schliessen. Die Verwaltung und Regierung der katholischen Kirche kann und wird nur dann befriedigend und erfolgreich sein, wenn den Oberhirten, die Priester und die ihnen anvertrauten Gläubigen das unauf lösbare Band des vollkommenen Vertrauens und der unerschüttbaren Eintracht verbindet. Ich komme Euch mit vollem Vertrauen und väterlicher Liebe entgegen; mein heissester Wunsch ist es, dass auch Ihr mich mit denselben aufrichtigen Gefühlen empfanget. Eure schwere Lage, eure grossen Sorgen sind mir wohl bekannt. In diesem Ringen und Kämpfen ums Dasein werde ich immer an eurer Seite stehen. Ausserdem aber sollen und dürfen wir es nie vergessen, „das die Leiden der jetzigen Zeit nicht nennenswert sind im Vergleich mit der Herrlichkeit, die einmal an uns offenbar werden soll.“ (Röm. 8, 18.) Da ich euch also zum erstenmal mit aller Wärme meines Herzens grüsse und mit väterlicher Liebe willkommen heisse, offenbare ich auch als Oberhirt eurer Seelen meinen innigsten

Wunsch: Der himmlische Vater verleihe uns seine Gnade, das wir Alle — Geistliche und Gläubige — mit allen unseren Kräften fortwährend, bis zum Ende unseres Lebens für diese unvergleichbare ewige Herrlichkeit begeistert arbeiten, opfern und kämpfen können und mögen. Bis zu der glücklichen Stunde, da ich Euch auch persönlich sehen werde, sende und erteile ich Euch Allen auf diese Weise meinen ersten oberhirtlichen Segen.

* * *

Zugleich verordne ich auch, dass dieser Hirtenbrief am nächsten Sonntag, von der Kanzel den Gläubigen vorgelesen werde.

Časna Braćo! U Kristu Mili Vjernici Moji!

Gore navedenim dekretom me je zemaljski Namjesnik božanskog Spasitelja po svojem nunciju u Budapešti naredio za nadpastira vaših duša. Prema tomu današnjim danom sam preuzeo upravu župa povraćenih k Svetoj Kruni Mađarskoj u južnoj Baranyi.

Ovom zgodom, kad eto prvi put govorim vama, duša mi je istim čuvstvom prožeta, kojim otac grli na grudi iz daljine povraćenu, odavna nevidjenu, ali jednako žudno očekivanu djecu svoju. Jer — sad već mirne duše mogu, da vam kažem, — da smo i za tužnih godina dugog odvajanja sveudilj osjećali, da ste samo privremeno udaljeni i da će nam skoro svanuti blaženi dan, kada ćemo se opet vidjeti i sastati.

Kad me je nazad petnaest godina jednog blagog svibanjskog dana nedokuciva dobrota božje Providnosti stavila na čelo drevnoj pécs-skoj, biskupiji, kojoj su ranije i vaše župe, Časna Braćo i Mili Moji Vjernici, preko tisuću godina pripadale, u prvom svom biskupskom govoru s ovim sam riječima Apostola prozborio vjernicima mojim: „Ja vas imam u srcu“ (Filip. I. 7). Isto kažem danas i vama. U srce moje hoću, da zatvorim svakog pojedinca svećenika i vjernika u apostolskoj administraturi južne Baranye bez obzira na jezik i narodnost. Samo je onda moguće uspješno i savršeno upravljati Crkvom božjom, ako među nadpastirom i pastirima, te ujedno među vjernicima njihovim vlada potpuna ljubav, međusobno razumijevanje i pravo pouzdanje. Što se mene tiče, ja dolazim k vama sa ovim razumijevanjem, provjerenjem i očinskom ljubavi, te samo želim, da mi vi, Časna Braćo i Mili Moji Vjernici, sa istim osjećajima uzvratite moje najbolje namjere. Znam ja, da se sa mnogo nevolja i poteškoća borite, ali u vašim borbama znajte me uvijek uz

vas, te ni za čas ne zaboravite, „da stradanja sadašnjega vremena nisu ništa prema slavi, koja se ima otkriti na nama“. (Rim. VIII. 18). Kad Vas dakle sa svom iskrenošću i toplinom srca pozdravljam, u prvom redu očekujem od vas, da svaki svim mogućim silama zaradjuje oko te vječne slave. Dokle mi se prilika pruži, da vam se osobno navratim, ovim putem šaljem svima vama moj prvi nadpastirski blagoslov.

* * *

Ova se okružnica nadpastira ima proglasiti vjernicima sa propovjedaonice prve nedjelje iza toga, što stigne.

R-is DD. Parochis paroeciarumque Administratoribus omnibus in territorio Administraturae Apostolicae Baraniae Meridionalis, a priore Ordinario legitime nominatis et nunc temporis ibidem sacris fungentibus, praesentibus iniungo, ut in suo quisque munere etiam in posterum permaneat et sacrum suum ministerium iuxta conscientiam religiosissime adimpleat, nisi interim aliud de aliquo decretum fuerit. Sint semper et in omnibus optimi pastores animarum sibimet commissarum, id unum maximum praeculis habentes, ut bono spirituali earundem modo magis convenienti consulatur et provideatur. Quod tamen fieri nequit, nisi evadant — cuiusque nationis sint — aequi et iusti subditi novae patriae, quam erga in sincera fidelitate bonum exemplum gregibus suis praestare debent. Ideoque ex animo omnes sacerdotes admoneo, ut magistratibus militaribus et civilibus pro viribus adiutorio sint, ne in se gerendo causam querimoniae praebeant.

Regimen Administraturae iuxta leges universales Ecclesiae, necnon particulares dioecesis Quinque-Ecclesiensis, quae in Statutis Synodalibus et in Litteris Circularibus continentur, peragere intendo, quasque ab hoc temporis momento etiam in isto territorio vigere facio et praecipio. Ut ergo cuncti sacerdotes plenam earundem legum particularium peritiam acquirere valeant, exemplar Statutorum Synodaliū his litteris adiectum pro unaquaque paroecia transmitti iussi et in ulterioribus etiam Litteras Circulares dioecesis meae transmittendas curabo.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 1. Junii a. 1941.

† **FRANCISCUS** m. p.
episcopus, administrator apostolicus.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.-T. Pécs.

A nyomdáért felelős: Mészáros József.

1941.

VIII.

2099

1941

Emmi Patres Pontificiae Commissionis ad Codicis canones authenticè interpretandos, propositis in plenario coetu quae sequuntur dubiis, responderi mandarunt ut infra ad singula:

Responsa ad
proposita
dubia.

I. De iure funerandi

D. An sub verbis canonis 1233 § 1: *clerici ... ipsi ecclesiae addicti*, veniant etiam ecclesiae cathedralis vel collegialis capitulares, qua tales.

R. Negative.

II. De separatione coniugum

D. An causae separationis coniugum recensendae sint inter causas nunquam transeuntes in rem iudicatam, de quibus in canonibus 1903 et 1989.

R. Affirmative.

Datum Romae, e Civitate Vaticana, die 8. Aprilis, anno 1941. *M. Card. Massimi*, Praeses. L. S. *I. Bruno*, Secretarius.

2100

1941

Proximo tempore autumnali Deo adiuvante Visitationem Canonicam in districtibus Máriakéméndensi et Szigetvárensi instituemus sacramentumque S. Confirmationis distribuemus ordine sequenti:

Ordo Visitationis Canonicae et S. Confirmationis.

Die 14. Septembris Máriakéménd	Die 24. Septembris Ibafa
„ 15. „ Himesháza	„ 25. „ Szentlászló
„ 16. „ Püspöklak	„ 26. „ Mozsgó
„ 17. „ Erdősmecske	„ 27. „ Szigetvár
„ 18. „ Feked	„ 28. „ Lakócsa
„ 19. „ Szebény	„ 29. „ Felsőszentmárton
„ 20. „ Véménd	„ 30. „ Bogdása
„ 21. „ Palotabozsok	

2101

1941

Novi alumni
Seminarii.

In concursu die 1. Julii a. c. habito sequentes admissi sunt in Seminarium Nostrum alumni: Ladislaus Kálmándy-Pap, Joannes Prantner, Theodorus Pirgi, Joannes Szalay pro I-o a. theol.; pro V. cl. gymn.: Joannes Ádám, Josephus Bárány, Ladislaus Dékány, Alexander Fekete, Josephus Gunderlach, Ladislaus Járányi, Tiburtius Kanovits, Andreas Kiss, Adamus Prettl, Adamus Sonner, Joannes Wéber.

2102

1941

Examina
synodalia et
neosacer-
dotum.

Statutis Synodalibus (§ 23.) conformiter examina synodalia anno currenti 9. et 10., examina vero neopresbyterorum diebus 11. et 12. Septembris in aedibus Seminarii iuxta ordinem praescriptum servabuntur. Omnes igitur ad examina dicta obligatos hisce provoco, ut semet Officio dioecesano tempestive insinuent, adnotando an ex materia integra, an vero ex parte, prout ad normam § 23. e) Stat. Synod. concessum est, examen synodale subire velint.

2103

1941

Personalia.

Novi parochi nominati et investiti sunt: *Adalbertus Szigethy* professor relig. Instituti pro Ludimagistr. Quinque-Eccl. in Pincehely et *Ladislaus Szigethy* cooperator Ecclesiae Cathedr. in Alsómocsolád. Tres sacerdotes de Administratura Apostolica Barania a servitio relevati et in Croatiam dimissi sunt: *Zvonimir Krasznik* parochus in Kiskőszeg, *Franciscus Hlobik* administrator in Dályok et *Stephanus Bulat* admin. in Petárda. Administratio paroeciae Dályok commissa est ad interim *Josepho Révész* parochi Izsépeni, curatiarum vero Petárda et Torján *Ladislao Darabos* administratori Beremendensi. *Stephanus Deák* cooperator Mohácsensis nominatus est administrator ad interim in Kiskőszeg. *Alexander Fényi* cooperator Dunaföldvárensis constitutus est administrator ad interim in Berkesd. Administratores relevati et in munere cooperatoris translati sunt: *Ernestus Csertán* ex Alsómocsolád ad Mecsekalja-Rácváros, *Josephus Gyenis* e Pincehely ibidem. *Joannes Bencze* missus est ut subsidiarius ad Kárász.

Cooperatores translati sunt: *Dr. Joannes Kovács* e par. S. Augustini Quinque-Eccl. ad Ecclesiam Cathedralem, *Stephanus Lukács* e Tolna Quinque-Ecclesias ad S. August., *Josephus Tasnádi* e Báticaszék ad Tolna, *Joannes Ágoston* e Báticaszék ad Nagykónyi, *Ladislaus Budavári* e Mozsgó ad Báticaszék, *Josephus Müller iun.* e Babarc ad Mozsgó, *Ladislaus Hirling* e Berkesd ad Babarc, *Eleutherius Marycz* e Sásd ad Dunaföldvár civ. int., *Paulus Hérincs* e Püspökszenterzsébet ad Báticaszék, *Joannes Pohly* e Bükkösd ad Püspöknádasd, *Bernardus Z. Soós* e Bakóca ad Vajszló, *Josephus Horváth*

iun. e Magyarkeszi ad Bakóca, *Stephanus Lócsi* e Vajszló ad Magyarkeszi, *Jacobus Müller* ex Himesháza ad Beremend, *Stephanus Szirt* e Szabadszentkirály ad Decs, *Ludovicus Simon* e Decs ad Szabadszentkirály, *Josephus Tóth* e Szakcs ad Sásd, *Stephanus Brunner* e dioec. Djakovensi ad int. receptus ad Mohács civ. int.

Neomystae missi sunt: *Josephus Inhot* ad Szakcs, *Franciscus Kaufmann* ad Püspökszenterzsébet, *Josephus Kovács* ad Bükkösd, *Andreas Dévényi* ad Himesháza.

2104

1941

Beneficia paroecialia *Dályok* et *Kiskőszeg* in Administratura Apostolica Baraniae Meridionalis per translationem pastorum vacantia reddita, atque patronatui Serenissimi D. Reg. Ducis Albrecht obnoxia, praesentibus concursui publico usque ad 25. Augusti a. c. duraturo exponuntur. Sacerdotes dioecesani praedictas paroecias assequi cupientes — dummodo in examine synodali sint approbati atque linguae germanicae et croaticae periti — velint suos recursus Serenissimo Patrono inscribendos infra praefatum terminum Officio dioecesano submittere.

Concursus
pro paroeciis
Dályok et
Kiskőszeg.

2105

1941

Hozzá tartozók keresik; Kasperek (Gasperek) Ferencnek, aki Brand (Brant) Annával kb. 1854—55-ben kötött házasságot, a keresztlevelét (talán 1806—8 közötti évekből) és a házassági levelét.

Anyakönyvi
adatok kere-
sése.

Hainess Gusztávnak, aki 1851-ben bikali jegyző volt és feleségének, Kisfaludy Flórának, aki H. Gusztáv halála után Feszl Károllyal kötött házasságot, a keresztelési, házassági és halálozási levelét.

Braun Ignác keresztlevelét az 1809—1811 évekből, A beszolgáltató 20 P jutalomban részesül.

Aki az adatokat megtalálja, jelentse a Püspöki Irodának.

2106

1941

A halhatatlan emlékű XIII. Leó pápa örökérvényű szózatának a Rerum Novarumnak félévszázados jubileumára *Emlékkönyv* jelent meg, mely még jobban köztudatba óhajtja vinni az evangélium szociális szellemét és egyben dokumentálni kívánja azt a tényt, hogy a magyarság mily megértéssel karolta fel már eddig is a nagy pápai szózatban lefektetett társadalomújító tanokat. Egyben a Rerum Novarum tárgyalásához is bő anyagot nyújt. Ára egész vászonkötésben 15 P, fűzve 4 P. Megrendelhető a Rerum Novarum Emlékbizottságnál: Budapest, IV., Bástya-u. 20.

Irodalmi
művek aján-
lása.

Az áttérők oktatásánál papjaim nagy hasznát vehetik Noll F. János amerikai püspök *Győződjünk meg az igazságról* című munkájának, melyet gr. Wenckheim Frigyes pp. prelátus, jáki apát fordított magyarra s a Korda Rt. adott ki. Világos, érthető s a legszigorubb egyháziassággal megírt könyv.

Az Unio Cleri pro Missionibus országos tanácsának megbízásából dr. Waigand József, a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemen a misz-sziológia előadója „*Ismerd meg, — dolgozzál érte!*” címen rövid missziós enciklopédiát írt. Papoknak és a művelt katolikus közönségnek óhajt a szerző minden gyakorlati ismeretet nyújtani a pogány missziókról. A misz-sziók körüli összes tudnivalókat kitűnő rendszerben tárgyalja és eligazít mindenben, ami a missziók körül felmerülhet. A könyv önköltségi ára 1 pengő. Ennek előzetes megküldésével kapható az Élet Nyomda R. T.-nál, Budapest, XI., Horthy Miklós-ut 15. (Csekszámla 28.496).

2127

1941

Obitus
Josephi
Hegedüs

Tristi animo communico *Josephum Hegedüs* inspectorem scholarum emeritum parochum Berkesdensem, post gravem et diuturnam at exemplari patientia toleratam infirmitatem, sacramentis pie refectum die 9. Julii in nosocomio Quinque-Ecclesiensi decessisse. Anno 1884. natus et 1909. sacerdos initiatus post duodeviginti annos in munere cooperatoris peractos anno 1927. nominatus est parochus in Berkesd, ubi genuino zelo eminentique prudentia optimum se pastorem animarum exhibere usque ad obitum satagebat. Annis 1933—36. etiam officium inspectoris scholarum districtus Pécsvárad studio laudabili adimplebat. Animam denati confratris piis omnium precibus triumque Sacrorum praescriptorum suffragiis Ven. Clero enixe commendo. R. i. p.!

2128

1941

Concursus
pro paroecia
Berkesd.

Pro beneficio paroeciali *Berkesd* ob mortem pastoris vacans reddito et patronatui Fundi R. Scientiarum Universitatis obnoxio concursum usque ad 25. Augusti a. c. duraturum indico. Dicto beneficio potiri cupientes, si in examine synodali approbati sint, velint suos recursus Ministro Cultus et Publicae Instructionis inscribendos ac legali tymbro providendos usque ad praefatum terminum Curiae dioecesanae substernere.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 12. Julii a. 1941.

† FRANCISCUS m. p.

episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.-T. Pécs.

A nyomdáért felelős: Mészáros József.

1941.

IX.

2925

1941

Szentséges Atyánk, XII. Pius Pápa budapesti Apostoli Nunciusa útján közölte hő óhaját, hogy a közelgő október hónap folyamán az egész katolikus világ buzgó imában kérje a Mindenható Isten irgalmasságát az Egyházért és a fájdalmas szenvedésekben gyötrődő emberiség békéjéért.

Ajtatosság
a békéért.

A Szentatyá óhajának megfelelően jelen soraimmal elrendelem, hogy október folyamán a szokásos szentolvasó-ájtatosságot a lelkipásztorok híveikkel együtt minden plébánián (ott is, ahol eddig a reggeli szentmisével kapcsolatban végezték) minden nap a késő délutáni órákban tartsák meg a Nyilvános ájtatosságok imakönyvének előírása szerint és ezt az ájtatosságot ajánlják fel az Egyházért és a békéért. Október hónapban ennek az ájtatosságnak keretében kell elvégezni azt az imádságot is, melyet a Hercegprímás Úr Őeminenciája a püspöki kar megbízásából az egész ország területére elrendelt s amelyet alább egész szövegében itt közlök.

A legközelebbi vasárnap a lelkipásztorok a szószékről hívják fel a hívek figyelmét erre a különleges ájtatosságra és imaszándéokra és buzdítsák őket a tömeges részvételre.

Az október hónap elmúltával a hazáért és a hadbavonult katonákért végzendő imát ismét a hercegprímási rendelkezésben említett módon, vagyis a plébániai mise után kell további intézkedésig mondani. Az ima szövege a következő:

„A megpróbáltatások nehéz napjaiban, amikor az egész világ súlyos küzdelmekben viaskodik és magyar hazánk fiai is harctereken ontják véréüket, Hozzád fordulunk jószágos mennyei Atyánk, minden nemzet ura és Istene.

Jól tudjuk, hogy a megpróbáltatások végig kísérik a földön a bűnei-
vel Ellened támadt emberiséget. Bánkódva érezzük azt is, hogy megérde-
meltük haragod osiorát. De tekintsd szent Fiad értünk ontott drága vérét és
rövidítsd meg szenvedésünk napjait.

Áldd meg hazánkat, hogy minden ellenségén erőt vehessen. Óvd
meg katonáinkat a harcok ezer veszélyében. Légy sebesültjeink vígasza és
erősítője. Fogadd magadhoz és részesítsd jutalmadban azokat, akik hazájuk-
ért életüket áldozták. Tégy minket is erősekké, hogy a lemondásokat zúgo-
lódás nélkül viseljük.

Add, hogy a borzalmas háború, mely az embertestvéreket szembe-
állítja egymással és minden értéket elpusztít, minél előbb végetérjen, hazánk
minden ellenségétől megszabaduljon, Egyházad pedig zavartalanul folytat-
hassa munkáját a lelkekért. Amen.“ Miatyánk... Üdvözlégy...

2926

1941

Dubia de
cautionibus
in
mixtis nuptiis
praestandis.

Feria IV, die 7 Maii 1941

In generali consessu Supremae S. Congregationis S. Officii propo-
sitis sequentibus dubiis:

I. an validum habendum sit matrimonium celebratum inter partem
catholicam et partem acatholicam certe non baptizatam, cum dispensatione
ab impedimento disparitatis cultus, si sola pars acatholica cautiones ad
normam can. 1061 § 1 n. 2 (c. 1071) C. I. C. praescriptas praestiterit;

II. an validum habendum sit matrimonium celebratum inter partem
catholicam et partem acatholicam certe non baptizatam, cum eadem dis-
pensatione, ante Codicis iuris Canonici promulgationem, si sola pars aca-
tholica cautiones praescriptas praestiterit;

et quatenus negative ad I et II dubium,

III. utrum tractandae sint tales causae nullitatis matrimonii ad nor-
mam cann. 1990—1992 C. I. C., an coram tribunali collegiali ad ordina-
rium tramitem iuris;

Eñi ac Revmi DD. Cardinales rebus fidei et morum tutandis prae-
positi, praehabito RR. DD. Consultorum voto, respondendum decreverunt:

Ad I et II: Negative, nisi pars catholica cautiones saltem implicate
praestiterit;

ad III: Negative ad primam partem, Affirmative ad secundam, nisi
in casu particulari certo constet de requisitis in can. 1990; et ad mentem.

Mens autem est: Etsi Sancta Sedes e praxi immemoriali exegerit,
et nunc stricte exigit ut conditionibus adimplendis in quibuslibet matri-

moniis mixtis cautum sit per formalem promissionem ab utraque parte explicite requisitam et praestitam (cc. 1061, 1071), tamen usus facultatis dispensandi, sive ordinariae sive delegatae, invalidus dici nequit si utraque pars saltem implicite cautiones praestiterit, i. e., eos actus posuerit e quibus concludendum sit et in foro externo constare possit eam cognoscere obligationem adimplendi condiciones et manifestasse firmum propositum illi obligationi satisfaciendi.

Sequenti feria V, die 8 eiusdem mensis et anni, Ssmus D. N. Pius, divina Providentia Papa XII, in Audientia Excmo ac Revmo Dno Adessori S. Officii impertita, relatam Sibi Eñorum Patrum resolutionem adprobavit, confirmavit et publicari iussit. Datum Romae, ex Aedibus S. Officii, die 10. Maii 1941. *I. Pepe*, Supr. S. Congr. S. Officii Substitutus Notarius.

2927

1941

Feria IV, die 7 Maii 1941

Libri
damnantur.

In generali consessu Supremae Sacrae Congregationis Sancti Officii Emmi ac Revmi DD. Cardinales rebus fidei ac morum tutandis praepositi, audito RR. DD. Consultorum voto, damnarunt atque in Indicem librorum prohibitorum inserendos mandarunt libros qui inscribuntur:

KOEPGEN GEORGIUS, *Die Gnosis des Christentums*;

LAROS MATHIAS, *Das christliche Gewissen in der Entscheidung* (liber typis impressus et pro manuscripto vulgatus);

MULERT HERMANNUS, *Der Katholizismus der Zukunft*.

Et sequenti Feria V, die 8 eiusdem mensis et anni, Ssmus D. N. Pius divina Providentia Papa XII, in solita audientia Exc. P. D. Adessori Sancti Officii impertita, relatam Sibi Eñorum Patrum resolutionem adprobavit et publicari iussit. Datum Romae, ex Aedibus S. Officii, die 16. Maii 1941. *I. Pepe*, Supr. S. Congr. S. Officii Substitutus Notarius.

2928

1941

Litteris meis Circularibus sub nro 1594/1941. vigorem iuris particularis dioecesis Quinque-Ecclesiensis etiam ad territorium Administraturae Apostolicae Baraniae Meridionalis generatim extendi. Ut unitas regiminis et administrationis ecclesiasticae quo prius et in quacumque ratione restitueretur, bonum mihi visum est aliquas in specie dispositiones ferre omniumque, quorum interest, in mentem revocare.

Praescripta
pro Ad-
ministratura
Apostolica.

1. Omnes et singuli sacerdotes in territorio Administraturae Apostolicae servitium ecclesiasticum actu adimplentes Officium Divinum recitare Missamque celebrare tenentur iuxta *proprium Directorium Quinque-Ecclesiense*. Quod quidem pro anno futuro suo quisque tempore recipiet, pro currenti vero anno partes Directorii, quae in Kalendario universalis Ecclesiae non inveniuntur, in foliis sub ./. adnexis adhibentur. Curent igitur pastores, ut pro s. libris Breviarii et Missalis, ubi opus est, Proprium Regni Hungariae acquiratur. In S. Missae Sacrificio celebrando aliquas partes (v. g. Epistolam, Evangelium) *alia lingua nisi latina* decantare vetitum est et consuetudo contraria, uti abusus, omnino abroganda est.

2. In omnibus Missis dicenda est *oratio* tamquam *imperata pro re gravi* collecta ex Missa de Magna Domina Hungarorum, quae omittenda est tantum in festis duplicibus I-ae classis, in vigilia Nativitatis Domini et Pentecostes, Dominica Palmarum, atque in Missis B. Mariae V. vel in iis, in quibus dicenda est iuxta rubricas oratio de eadem B. Virgine.

3. Omnes pastores animarum in administrandis sacramentis, in benedictionibus impertiendis, in fidelibus defunctis sepeliendis, aliisque in sacris functionibus — omni alio excluso — *Rituale Strigoniensi* utantur oportet, cuius praescriptiones, imprimis quod ad linguam attinet, severissime observent. Libellus administrationem s. extremae unctionis ordinemque sepeliendi mortuos separatim continens accipi potest in Curia dioecesana.

4. Lytaniae aliaeque publicae orationes in lingua vernacula peragendaes sunt iuxta formulas, quae in libro *Nyilvános ájtatosságok imakönyve* inveniuntur, quem librum in lingua germanica vel croatica his litteris adiunctum pro omnibus Administraturae paroeciis transmittendum curavi.

5. In libris matricularum aliisque paroecialibus libris officialibus omnia sermone hungarico referenda sunt.

6. Viri ecclesiastici etiam in vita privata quotidiana semper sint veste talari induti, et si in aliquo casu gravis incommodi (v. g. longius iter peragentes) vestem sic dictam civilem deferant, ista sit nigri coloris et ita composita, ut character sacerdotalis omnino cognosci possit.

2929

1941

Examina
synodalia.

Diebus 9. et 10. Septembris a. c. examina synodalia subierant et approbati sunt: *Ernestus Baranyai, Carolus Gábor, Eleutherius Marycz, Stephanus Solti, Joannes Fodor, Stephanus Gyuk, Josephus Horváth, Paulus Kosztolányi, Stephanus Miklósi, Paulus Püspök, Ludovicus Oszkay, Joannes Gyalokay, Casparus Czár, Ladislaus Ventura et Theodorus Barcza*, cui ultimo etiam paemium Král-ianum adiudicatum est.

2930

1941

Stephanus Glück parochus in Bellye nominatus et investitus est Personalia.
v-a-diaconus districtus Dárdaensis. Novi parochi nominati et investiti sunt :
Stephanus Szolga parochus Tengelicensis in Kővágószőlős, *Joannes Vizi*
parochus Köblényensis in Majs, *Josephus Wolf* parochus Püspökszentlászló-
ensis in Köblény, *Stephanus Deák* administrator Kiskőszegensis ibidem.
Administratores nominati sunt : *Alexander Nagy* cooperator Dunaföldvárensis
in Tengelic, *dr. Vendelinus Reining* cooperator Pécsváradensis in Köblény,
deinde in Püspökszentlászló, *Antonius Reil* administrator Pálfaensis in
Dályok, *Joannes Horváth* cooperator Bogdásaensis in Petárda, *Antonius Gáll*
in servitium dioecesis nunc receptus in Pálfa. Administratores in munere
cooperatoris missi sunt : *Emericus Kaszás* e Kővágószőlős ad Kajdacs,
Georgius Gerlai e Majs ad Püspökpusztá.

Cooperatores translati sunt : *Desiderius Angyal* e Mecsekszabolcs ad
Dunaföldvár civ. int., *Colomannus Csordás* e Kajdacs ad Mecsekszabolcs,
Stephanus Solti e Bölcske ad Gyulaj, *Joannes Hidasi* e Nagydorog ad Bölcske,
dr. Franciscus Nagy ad Nagydorog, *Franciscus Brenner* e Vásárosdombó ad
Berkesd, *Antonius Gergely* e Szászvár ad Vásárosdombó, *Desiderius Sudár*
ad Szászvár, *Andreas Dévényi* ex Himesháza ad Abaliget, *Joannes Bárka* e
Dunaszekcső ad Pécs-bányatelep, *Joannes Ágoston* e Nagykónyi ad Duna-
szekcső. Neomystae missi sunt : *Michael Lovinus* ad Pécsvárad, *Michael*
Bosnyák ad Bogdása, *Emericus Sudár* ad Kővágószőlős, *Georgius Elm* ad
Himesháza, *Michael Ferkov* ad Koppányszántó.

Josephus Albert cooperator Regölyensis ad servitium in dioec.
Albaregalensi suscipiendum ad annum dimissus est, cuius in locum
Adalbertus Perjés neopresbyter dioecesis Albaregalensis cooperator missus
est ad Regöly. *Josephus Horváth* subsidiarius in Püspökpusztá valetudinis
restituendae causa a servitio dioec. ad interim relevatus est. *Julius Regős*
cooperator Ozoraensis et *Geysa Kovács* cooperator in Pécs-bányatelep servitio
militari applicati sunt.

2931

1941

Beneficium paroeciale Tengelic per translationem proprii pastoris Concursus
vacans redditum liberaeque meae collationi episcopali obnoxium praesen- pro paroecia
tibus concursui publico usque ad 31. Octobris a. c. duraturo exponitur. Tengelic.

Dictum beneficium assequi cupientes — dummodo in examine synodali sint approbati — velint suos recursus usque ad praefatum terminum mihi exhibere.

2932

1941

A tavaszi
koronai tétel
bírálatá.

A folyó évi tavaszi koronára kitűzött tétel: „A polgári házasságban élők lelkipásztori kezelése, különösen halálveszedelem esetén“ kidolgozásánál többen sokat foglalkoztak a polgári házasság lényegével, fajaival, jogi következményeivel és kevesebbet a lelkipásztori gondoknak és eljárásoknak feltárásával. Itt-ott tévedések is csúsztak be a dolgozatokba. Legsikerültebbeknek találtattak Gratzl Gyula, dr. Kovács János és Somorjai István dolgozatai.

Ceteroquin de hac re sequentia prae oculis habenda videntur:

1. Matrimonium mere civile gravissimam et continuam peccandi occasionem constituit. Utrum sitne libera an plus minusve necessaria occasio, ex adiunctis erui potest. Necessaria esse videtur, si iam nati sunt infantes, quorum educationi provideri debeat, vel si matrimonium civile rumpi nequeat sine damno valde gravi, quae ratio posterior non facile admittatur.

2. Parochus ante omnia habeat oportet catalogum omnium matrimoniorum mere civilium in sua paroecia exstantium. Deinde ad remedium procurandum omnino necesse est coniuges mere civiles in propriis eorum domiciliis visitare, qua in re parochi etiam a viris et mulieribus „Actionis Catholicae“ adiuvari debent.

3. Remedium principale ad tollendam occasionem proximam peccandi est matrimonium sacramentale vel per simplicem convalidationem vel per sanationem in radice (adhibito etiam auxilio S. Poenitentiariae), si non obstet impedimentum indispensabile. Praesertim omnino insistendum est, ut coniuges mere civiles ineant matrimonium sacramentale, si alterutra pars versatur in periculo mortis.

4. Si matrimonium inter coniuges civiles impossibile est et occasio proxima peccandi libera, unicum remedium ad tollendam occasionem et reparandum scandalum separatio physica est. Si autem occasio peccandi proxima esset necessaria, alia remedia efficacia sunt praescribenda, quibus periculum peccandi e proximo reddatur remotum et scandalum reparari possit.

5. Remedia efficacia sunt: dormitio in separatis lectis vel etiam cubiculis, abstinencia a signis specialis amoris etc. Reparatio scandali fieri potest divulgando occasionis necessitatem et simul absolutam continentiam,

frequentando ecclesiam, ostendendo verae conversionis signa, exercendo opera misericordiae etc.

6. Quoad administrationem sacramentorum distinguendus est casus publicus et occultus. In casu publico, si occasio peccandi est libera, ante separationem sacramenta dari non possunt. Si occasio est necessaria, tunc tantum absolvi et eucharistia refici possunt, si scandalum antea pro viribus reparaverint et iam per notabile tempus remediis adhibitis a peccato se abstinerint. In periculo mortis, si occasio est libera, separatio postulanda est; si occasio est necessaria, seria promissio excipienda est, aliis etiam praesentibus, de reparando scandalo et de vitando peccato.

7. In casu occulto, si occasio peccandi est libera, prius separatio postulanda est; si occasio est necessaria, sufficit probata evitatio peccati. In periculo mortis, si occasio est libera, saltem promissio separationis faciendae necessaria est; si occasio est necessaria, promissio praecavendi relapsus per media efficacia sufficit.

8. Transmigratio coniugum civilium in alium locum potest casum publicum transmutare in casum occultum. Sacra communio in alio loco, ubi scilicet ignoratur matrimonium eorum mere civile, tunc tantum permitti potest, si scandalum in proprio loco ex occasione necessaria ortum reparari statim non potest, sed fundata spes adest illud reparandi in futuro. Imo etiam domi communicare possunt, si scandalum domi iam reparatum sit, idest iam communiter notum sit, coniuges ut fratrem et sororem pie vivere, separationem autem esse moraliter impossibilem.

Quae omnia in genere sunt dicta. Singuli casus cum omnibus circumstantiis magna prudentia pastoralis iudicentur, ne ex laxismo bonum commune, ex rigorismo salus animarum periclitetur.

2933

1941

Miként az Actio Catholica országos elnöksége már minden plébániával közölte, a XXIX. Országos Katolikus Nagygyűlés folyó évi október hó 4-5-6-7. napjain lesz Budapesten. A Nagygyűlés vezető gondolata: Szent István Országáért. Ennek a vezető gondolatnak a jegyében joggal elvárhatjuk, hogy a nagygyűlésen a megnagyobbodott ország katolikus társadalmának minden rétege résztvegyen. Ezuton is felhívom tehát a lelkipásztorkodó papságot, hogy a szószékről, de minden egyéb lehető módon is, bázdítsák a híveket a tömeges részvételre, ebben a lehetőség szerint maguk is járjanak elől jó példával s a szükséges felvilágosításokat mindenkinek készségesen adják meg.

XXIX.
Orsz. Kat.
Nagygyűlés.

Egyben elrendelem, hogy a nagygyűlést megelőző nap estéjén, október 4-én, az esti harangszó után minden templomban félórás harangzúgás hirdesse a nagyjelentőségű eseményt.

2934

1941

Vöröskeresz-
tes napok
ajánlása.

A most folyó háború különleges és súlyos feladatokat ró a Magyar Vöröskeresztre, melynek legfőbb hivatása a harctéren küzdő hős katonák sebesültjeinek és betegeinek az állami gondozáson túlmenően ellátása. Ezeknek a feladatoknak a megoldására azonban sok millió pengőre van szükség. Nem kell külön hangsúlyoznom, hogy mindnyájunknak szent kötelessége a Vöröskeresztet nemes munkásságában anyagi erejéhez mértén támogatni.

Mikor tehát a Magyar Vöröskereszt folyó évi október hó 4. és 5. napján „Vöröskeresztes napok” elnevezés alatt szerte az egész országban gyűjtőnapokat rendez, nyomatékosan felhívom a lelkipásztorkodó papságot, hogy a gyűjtőnapokat megelőző vasárnapon a küzdő, sebesült, eltűnt és hősi halált halt honvédeinkért végzendő imádság kapcsán a szószékről buzdítsák híveiket az adakozásra és a vöröskeresztes munkában való áldozatos közreműködésre.

2935

1941

Egyház-
községek
szervezete a
délbaranyai
Apostoli
Administra-
tura területén.

Minthogy a róm. kat. egyházközségek működése egész Magyarországon a magyar püspöki kar és a kormányhatóság által jóváhagyott, egységes szabályzat szerint történik, a mindenképpen kívánatos egyöntetűség és a polgári hatóságokkal való könnyebb együttműködés szükségessé teszi, hogy a visszatért délvidéki katolikus egyházközségek is ezen egységes szabályzat szerint működjenek. Ezért jelen körlevelemhez csatolva a délbaranyai Apostoli Kormányzóság minden plébániája részére megküldöm *A Magyarországi Katolikus Egyházközségek Igazgatási és Adóztatási Szabályzatát* és felhívom a plébániavezetőket, hogy azt a leggondosabban tanulmányozzák át és az egyházközségek megalakítását, illetve vezetését ezentúl annak alapján intézzék. Ennek megfelelően elrendelem a következőket.

1. Azokban a községekben, ahol már eddig is volt egyházközségi szervezet, a képviselőtestület legközelebbi ülésén jelen rendelkezésemmel együtt ismertetni kell a most életbe léptetett szabályzat előírásait. Hogy az új szabályzatra való áttérés minél kevesebb zökkenővel történjék, úgy intézkedem, hogy a jelenlegi képviselőtestület minden egyes tagjának megbízatása — bármikor is választották meg — folyó évi december 31-én

megszűnik s az új képviselőtestületet legkésőbb 1942. évi január hónap végéig mindenütt meg kell választani. Az újonnan megválasztandó képviselőtestület megalakulásáig a régi képviselőtestület intézi az egyházközség ügyeit. A jelenlegi képviselőtestület legfontosabb feladatának most már a választások gondos előkészítését tekintse, amire nézve a szabályzat 14. §-a irányadó. A választók névjegyzékének előkészítésénél a 10. §. 3. pontjának előírása szerint kell eljárni.

2. Azokban a községekben, ahol eddig róm. kat. egyházközségi szervezet még nem volt, az ott lakó katolikus hívek száma pedig annak működését lehetővé és kívánatosá teszi, haladéktalanul hozzá kell fogni az egyházközség megalakítási munkálataihoz. Az eljárás a következő. A plébániavezető a szószékről, vagy más alkalmas módon, alakuló közgyűlésre hívja össze a hívek összességét. A közgyűlésen valakit megbíz a jegyzőkönyv vezetésével és a jelenlevők közül kettőt a hitelesítéssel. Ismerteti az egyházközségi szervezet célját és hasznos voltát, valamint a szabályzatot. Azután a közgyűlés kimondja az egyházközség megalakulását az ismertetett szabályzat alapján. Erről jegyzőkönyvet készítenek 3 eredeti példányban s aláírják a plébániavezető, jegyző és hitelesítők. A jegyzőkönyvet 15 napra közszemlére teszik ki azzal, hogy ezen idő alatt lehet ellene a plébániahivatal útján az egyházmegyei hatósághoz fellebbezni. A 15 nap letelte után záradékként rávezetik a közszemlére tétel és az esetleges fellebbezés tényét s azután mindhárom példányt és a netán benyújtott fellebbezést a plébániahivatal az egyházmegyei hatóság elé terjeszti jóváhagyás céljából. A megalakulás jóváhagyása után következik a képviselőtestület választásának előkészítése, amint azt a szabályzat 10. és 14. §-ai előírják.

3. Felhívom a Nagyontisztelendő kerületi Espereseket, hogy jelen rendelkezésem pontos végrehajtását ellenőrizzék és annak megtörténtéről a maga idejében tegyenek jelentést.

2936

1941

Tudomásulvétel és miheztartás végett szószzerinti szövegében közlöm a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 3155/1941. l. ü. o. számú átiratát: „Nagyméltóságú és Főtisztelendő Püspök Úr! A telepítésről szóló 1936. évi XXVII. t.-c. 64. §-ának I. szakasza szerint községtelepítés esetén gondoskodni kell az egyházi célú épületek elhelyezésének és az egyházi alkalmazottak lakóházaihoz, udvarához és kertjéhez szükséges területeknek, nemkülönben az egyházi alkalmazottak illetményföldjeinek a kijelöléséről is.

Telepes
községekben
az egyházi
érdekek
biztosítása.

A törvénynek ez az intézkedése rendkívül nagyjelentőségű, mert lehetővé teszi, hogy a telepes községnek különböző vidékekről összeverődött és a földszerzés és házépítés folytán súlyos adósságokkal terhelt, következképen az izgatásokra könnyen hajló lakói mindjárt a kezdet kezdetén rendszeres lekipásztori gondozás alá vétessenek és az Egyháznak és a Hazának egyaránt megmentessenek.

Az egri érseki egyházmegye területén jelenleg két ilyen községtelepítés van folyamatban, amelynek kapcsán az egri érsek úr felkérésére

megkerestem a m. kir. földművelésügyi miniszter urat, hogy úgy ennél a két telepítésnél, mint pedig a jövőben minden hasonló telepítésnél a hivatkozott törvénycikk értelmében idejében történjék gondoskodás az említett területek kijelöléséről, nehogy ezeknek elmulasztása helyrehozhatatlan károkat vonjon maga után, annál is inkább, mivel a telepesek lelki szükségleteiről való gondoskodás anyagi feltételeit biztosítani minden felekezeti érdekét szolgáló és nemzeti szempontból is mérhetetlen jelentőségű feladatnak tartom.

A m. kir. földművelésügyi miniszter úr megkeresésemet megértéssel fogadta és az egri érsek úrhoz intézett 103561/941. számú válasziratában a hivatkozott törvény szándékának megvalósítására irányuló intézkedések megtételét, az egri egyházmegye területén folyamatban lévő 2 község telepítése kapcsán elrendelte.

Ebből az adott esetből kifolyólag is szükségét látom annak, hogy Nagyméltóságod figyelmét felhívjam a következőkre.

A 100000/1937. F. N. számú rendelet 93. §-ának 2-ik szakasza módot nyújt arra, hogy a községtelepítési kérdések tárgyalásába az egyházi főhatóságok is bevonassanak, miért is az egyházmegyéje területén felmerülő minden adott esetben méltóztassék a m. kir. földművelésügyi miniszterhez fordulni.

Nem szorul ugyanis bizonyításra, hogy ha az egyházi épületek helye és az egyházi alkalmazottak lakóházának a területe mindjárt a község létesítésekor közös megegyezéssel ki nem jelöltetik, ezeknek az épületeknek a létesítése megfelelő hely hiányában nagy nehézségekbe fog ütközni. Az pedig még kevésbbé igényel bizonyítást, hogy faluhelyen illetményfő'd nélkül egyházi alkalmazottakat tartani nem lehet s ezért ezeknek a földeknek a kijelöléséről mindjárt a telepítési munkálatok megkezdésekor gondoskodni szükséges, mint ahogy azt az idézett törvénycikk is előírja.

E törvénycikk 64. §-ának 2. szakasza módot ad arra, hogy a kijelölt területek ellenérték nélkül engedtessenek át, vagy azoknak ellenértéke a telepesekre háríttassék. A t.-c. 73. §. 1. szakaszának 7. bekezdése szerint pedig a telepítési alapból kell fedezni a birtokszerzők kulturális támogatásával kapcsolatos tennivalók ellátásánál felmerülő költségeket is. A telepesekre nézve tehát nagyon fontos, ha ez utóbbi intézkedés iskolájuknak, templomuknak és egyéb egyházi épületeknek a költségeire is vonatkoznék és ha mindezek az épületek mindjárt a telepesközség létesítésekor felépítenének, mert nem kétséges, hogy ők egyházi épületeiket eladósodottságuk miatt a maguk erejéből belátható időn belül felépíteni nem tudnák.

Arra pedig nem nagyon lehet számítani, hogy az egyházi nagyjavadalmak, a régi kötelezettségekkel különben is túlon túl megterhelt jövedelméből vagy egyéb egyházi forrásokból, vagy a magyar katolikus vallásalapból ezek az új egyházi terhek fedezetet találhassanak.

Nem elegendő azonban az egyházi épületeknek a felépítése, hanem azoknak a fenntartásáról is kell gondoskodni. Ha ez a fenntartás egyházközségi adóra alapíttatnék, az vajmi kérdéses volna, legalább is addig az ideig, amíg a telepesek a földszerzéssel és házépítéssel kapcsolatos adóságaiktól meg nem szabadulnának. Épen ezért szükséges a telepesek

érdekében, hogy a szóbanlévő épületfenntartás megfelelő földnek juttatásával intézményesen biztosíttassék. Felhivandók volnának a plébánosok arra is, hogy a kegyúri kötelezettségekkel terhelt ingatlanoknak földbirtokpolitikai célokra való igénybevételénél a kegyúri terhek megfelelő megváltásáról is gondoskodás történjék. Minden adott esetben ezeknek biztosítását kérni kell a m. kir. földmivelésügyi minisztertől, aki remélem, hogy a legnagyobb megértéssel fogja fogadni az erre vonatkozó kérdéseket is.

Mindezek közlése után tisztelettel felkérem Nagyméltóságodat, méltóztassék egyházmegyéje lelkészkezdő papságát felhívni, hogy minden egyes tervbevett községtelepítési ügyről az egyházi hatóságnak idejében jelentést tegyenek, hogy Nagyméltóságodnak alkalma legyen a hivatkozott törvényben biztosított igényeket megfelelő időben és módon érvényesíteni, illetve kérni. Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1941. évi június hó 27-én. A miniszter rendeletéből: *Dr. Beresztóczy Miklós s. k., miniszteri tanácsos.*“

2937

1941

Az idei szünidő folyamán tartott első közös lelkigyakorlaton velem együtt résztvettek: Badacsonyi Ádám, Bauer József, Bárd Ferenc, Bende József, Bok József, Botz József, Braun István, Csarmasz István, Cselenkó János, Dreher Arnold, Erdélyi Lajos, dr. Gasparich György, Gábor Pál, dr. Gebauer Miklós, Gedeon Sándor, dr. Heckenberger Konrád, Himesi Károly, dr. vitéz Horváth Lajos, dr. Jakab Béla, dr. Kelemen Andor, Kiss Lajos, Kletzl Béla, Koch Alajos, Kovács Géza, Masson Lipót, Márovics Ferenc, Pulay János, Reinhardt György, Rudolf Mátyás, Sebő Pál, dr. Sipos István, Tillinger Ferenc, Tóth Lajos, Vaszary Kálmán, Ventura László, dr. Vesztergombi József.

Papi
lelki-
gyakorlatok.

A második lelkigyakorlat résztvevői: Angyal Dezső, Ágoston János, Bárka János, Bencze Ernő, Bencze János, Böbel János, Bucz Emil, Csordás Kálmán, Curilović Ottokár, Czár Gáspár, Dióssy József, Domosvay Lajos, Fent Gyula, Fűrész József, Glück István, Gyalokay János, Gyimesi László, Handler Ferenc, dr. Hanuy Ferenc, Hemrich Ferenc, Hidasi János, Horváth Dezső, Horváth József, dr. Jurányi György, Kitlinger József, Klein Tivadar, Kosztolányi Pál, Kovács Pál, Kovács Kálmán kápl., Nagy Ferenc, dr. Nagy Ferenc, Ollop Ernő, dr. Patton János, Petrovich Ede, Rónaky László, Sarlós György, Schunk Ferenc, Somorjai István, Szeitz András, Szentés Károly, Szirt István, Tóth József, Trinn János, Varga Nándor, Várkonyi János, Waszner Ferenc.

2938

1941

A következő anyakönyvi adatokat keresik:

Torma János ivánegerszegi néptanítónak, aki Nagylengyelen 1818-ban született és Seitl Teréznek a házasságlevelét kb. 1845—1850 körül, valamint Seitl Teréz keresztlevelét.

Anyakönyvi
adatok
keresése.

Döme Mártonnak, Berecz Borbála férjének a keresztlevelét Baranya vagy Tolna megyéből. 1825-40 közötti évekből.

Zink (esetleg Komolár) Máriának, Z. Frigyes Kovács és Komolár Róza leányának a keresztlevelét az 1843—44 körüli évekből.

Markovits Sándor keresztelési adatait, valamint előző házasságlevelét és halotti bizonyítványát. M. Sándor házassági anyakönyvi kivonata szerint: róm. kat. 1869-ben jún. 2-án 30 éves korában, mint özvegy házasságot kötött Bácskossuthfalván Sebők Zsuzsannával ref. templomban, a bácskossuthfalvai rk. plébános elbocsátó levele alapján. Fent nevezett születési ideje valószínűleg 1830—41 között keresendő. Előző házasságát állítólag „Kaszás” nevű egyénnel kötötte, kinek keresztlevele ismeretlen. (Kaszásnak szükséges volna a halotti levele is.) Markovits Sándor halálozási ideje 1876-tól kereshető. A megtaláló okmányonkint 30 P jutalomban részesül.

Rabolt (Rapolt) János asztalosnak, aki 1840. máj. 5-én Tevelen született és Studer Anna Máriának, aki 1845. máj. 1-én Lodományban született, a házasságlevelét kb. 1860—70. évekből valószínűleg Tolna megyéből. Házasságukból született Teréz nevű leányuk Kakasdon 1872. márc. 20-án.

Kis Mihálynak és Devecseri Máriának a házasságlevelét. Erzsébet nevű leányuk Köblényben született.

Aki az adatokat megtalálja, mielőbb jelentse a Püspöki Irodának.

2939

1941

Irodalmi mű-
vek ajánlása.

A papi hivatás szépségét és örök feladatait avatott kézzel és érdeklődést keltően tárja a hivatást érző fiúk elé Lantos-Kiss Antal: *E fiúból pap lesz...* című munkája. Mások számára is jó olvasmány. Korszerű hivatás-szemléletre tanít. Ára 1.80 P.

A papi pályáról helyes és vonzó képet nyújt Gyenis András S. J.: *A Mester nyomában* című kis füzet. A példákkal fűszerezett, ügyes munka, melynek ára csak 60 fillér, az ifjúság és a szülők között való terjesztésre igen alkalmas.

Az A. C. Országos Elnöksége kiadásában megjelent XI. Pius pápa apostoli körlevele *a filmszínházakról* (Vigilanti cura), amelyhez P. Alaker György S. J. írt jegyzeteket. A Szentatya megállapítása szerint a film: „a nevelés hathatós eszköze”, „hatalmas eszköz az eszmék terjesztésére”, a filmszínházak pedig: „az élet iskolái, a leghatározottabban vezetik az embereket erényre és bűnre”. Amely plébánia területén mozi működik, ott a lelkipásztoroknak és egyesületi vezetőknek lelkiismereti kötelessége a pápai körlevél és az ezt magyarázó munka útmutatása szerint szervezett összefogással megakadályozni a beteges erotikát terjesztő és a sexus viharzását ébresztő filmek rombolását, melynek legszomorúbb következménye a házasság szentségi kötelékének a lazulása. A kiadványt tömeges terjesztésre is ajánlom.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 25. Septembris a. 1941.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.-T. Pécs.

A nyomdáért felelős: Mészáros József.

X.

3542

1941

Saepenumero in tot rerum calamitatibus, quibus undique premimur, Ssmus Dominus Noster Pius Pp. XII. populum christianum ubique terrarum effusa caritate adhortatus est, ut publicas privatasque preces effundat pro praesentibus societatis humanae necessitatibus et praesertim ad populorum pacem conciliandam, Divini Magistri promissiones recolens: „Petite et dabitur vobis, quaerite et invenietis, pulsate et aperietur vobis“. (Matth. 7, 7; Luc. 11, 9).

Instructio de
fidelibus ex-
hortandis, ut
Missae
Sacrificio
intersint.

Hunc quoque in finem idem Ssmus Dominus Noster, Motu Proprio *Norunt profecto* diei 27 Octobris 1940, Eucharistica Sacrificia ubique terrarum offerri iussit, quum nihil magis valeat „ad Numinis maiestatem placandam propitiandamque, quam Eucharisticum Sacrificium, quo ipse humani generis Redemptor *in omni loco sacrificatur et offertur . . . oblatio munda*“. Divinum enim Sacrificium quod in Missa peragitur et in quo, docente Tridentina Synodo: „idem ille Christus continetur et incruente immolatur, qui in ara Crucis semel seipsum cruenta obtulit“ (sess. XXII cap. 2), non solum laudis et gratiarum actionis, sed etiam vere propitiatorium est tam pro vivis quam pro defunctis.

Quapropter populi christiani in saeculorum cursu nunquam destiterunt ut tam pro sui ipsorum necessitatibus, quam pro fidelibus in Christo defunctis nondum ad plenum purgatis, a solis ortu usque ad occasum, haec oblatio munda offerretur, eidemque frequenter ac devote interesse consuevissent.

At, fide ac pietatis studio languescentibus, omnes norunt sanctissimum hunc morem in dies intermittere, atque fideles complures, divinarum rerum amore posthabito, Missae Sacrificium nec uti oportet colere, nec sicut antea pro suis necessitatibus ac defunctorum suffragiis ut applicetur ferventer curare, dum ad alia minus salutaria haud raro se convertere non dubitent.

Quapropter haec Sacra Congregatio Concilii, de speciali Ssmi Domini Nostri Pii Pp. XII. mandato, omnes ubique terrarum Ordinarios vehementer hortatur, ut per semetipsos ac per curatores animarum aliosque utriusque cleri sacerdotes instanter christifideles edoceant:

1° de Sacrificii Missae natura et excellentia atque de eiusdem finibus ac salutaribus effectibus pro mundi vita, et demum de eiusdem ritibus ac caeremoniis, ut ipsi non passive tantum eidem intersint, sed cum sacerdotibus Sacrum peragentibus unum sint animo et corde, fide et caritate;

2° de gravi, qua tenentur, obligatione Missam audiendi, quotquot rationis usu compotes sunt, diebus dominicis aliisque festis de praecepto (can. 1248. Codicis I. C.), quum agatur de praecipuo actu cultus externi et publici, Deo debiti, quo supremum in nos imperium Dei Creatoris Redemptoris et Conservatoris agnoscimus;

3° de Sacrificii Missae vi impetratoria et propitiatoria, qua bene perspecta ac cognita, fideles alliciantur ad eidem Sacro frequenter ac etiam quotidie, si fieri potest, adstendum, ad gratias Deo agendas, ad beneficia obtinenda, ad peccata expianda cum propria, tum eorum qui vita sunt functi, memores moniti Sancti Augustini: „Audeo dicere quod Deus, cum esset omnipotens, plus dare non potuit; cum esset sapientissimus, plus dare nescivit; cum esset ditissimus, plus dare non habuit“ (tract. 84 in Ioannem);

4° de coelestis convivii saluberrima participatione quoties Sacro intersunt, quo arctius Christo adhaereant, prout est in Decreto huius Sacrae Congregationis diei 20. Decembris 1905. *De quotidiana SS. Eucharistiae sumptione*, et ad mentem eiusdem Tridentinae Synodi: „Optaret quidem sacrosancta Synodus ut in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiae perceptione communicarent, quo ad eos sanctissimi huius Sacrificii fructus uberius proveniret“ (sess. XXII, cap. 6), iuxta illud ipsius Iesu Christi: „Ego sum panis vivus qui de coelo descendi. Qui manducat ex hoc pane, vivet in aeternum. Qui manducat me et ipse vivet propter me“ (Ioann. 6);

5° de dogmate Sanctorum communionis, cuius vi Sacrificium Missae uberrime applicatur non tantum pro fidelibus defunctis, qui piaculari igne suas expiant humanas labe, sed etiam pro hominibus qui vitam degunt, quippe qui, tot tantisque angustiis et calamitatibus, in praesens potissimum, undique pressi, indigent ut misericordiam apud Deum inveniant et auxilium consequantur.

Quo vero facilius locorum Ordinarii ceterique animarum curatores haec praescripta in rem deducant, saepius fideles revocent ad vitam secundum Christi praecepta vere componendam, ea omnia in sui vivendi ratione devitantes, quae fidem moresque christianos vel minus deceant. Quare improbare ne cessent immodicos sumptus, quos fideles vanitate adlecti, in variis vitae adiunctis aliquando insumunt, illo quandoque praetermisso Sacrificio Missae, quod omnium cumulate suffragiorum et gratiarum potissimum adiumentum et divitiarum Dei infinitus est thesaurus.

Denique ad omnia haec assequenda curatores animarum adiutricem requirant operam Confraternitatum seu Sodalitatum Sanctissimi Sacramenti, quae in unaquaque paroecia, ad normam canonis 711 § 2 Codicis I. C., ideo praecipue institutae sunt, ut omnibus fidelibus exemplo auxilioque sint in praestando atque alendo cultu Eucharistico.

Quodsi, Deo favente, populus christianus huiusmodi hortationibus Ordinariorum et curatorum animarum alacri animo obsequutus fuerit, Eucharisticum Sacrificium, quo nihil Deo honorabilius nihil iucundius esse potest, fiet revera pro totius mundi salute fons vitae et sanctitatis.

Datum Romae, die 14 mensis Iulii, anno 1941. F. Card. *Marmaggi*, Praefectus. I. *Bruno*, Secretarius.

3543

1941

Cum haec Sacra Congregatio Concilii aliquid deprehendisset minus rectum vel congruum passim irrepsisse tum in reductionem Missarum, sive fundatarum, sive ad instar manualium, sive etiam manualium, de quibus in canone 826. Codicis Iuris Canonici, tum in earumdem satisfactionem, re ad Ssmum Dominum Nostrum Pium Pp. XII. relata, Sanctitas Sua eidem Sacrae Congregationi peculiare munus commisit ut rem totam diligenter, quemadmodum eius gravitas postulat, examinaret, atque opportuna ad quodvis incommodum vel abusum removendum et praecavendum remedia promulgaret.

Decretum
de Missarum
reductione et
satisfactione.

Haec Summi Pontificis iussa exsequens, eadem Sacra Congregatio ea quae sequuntur universis totius Orbis Ordinariis sive locorum sive religionum etiam exemptorum adamussim observanda mandat, quaeque Summus Pontifex ipse plene approbare et confirmare dignatus est:

„1. — Accurate servantur praescripta canonum 1517 et 1551 Codicis Iuris Canonici, quibus reductio, moderatio et commutatio onerum praesertim Missarum, nisi fundator hanc potestatem Ordinariis expresse concesserit, semper Sedi Apostolicae unice competit.

2. — Cum ex praescripto canonis 842 „ius et officium advigilandi ut onera Missarum adimpleantur, in ecclesiis saecularium pertinet ad loci Ordinarium, in religionum ecclesiis ad eorum Superiores“ iidem accurate huic officio incumbant. Quapropter a rectoribus ecclesiarum, a moderatoribus religionum etiam exemptarum, atque ab iis omnibus sive personis physicis sive moralibus, quorum interest, librum omnium Missarum, tum fundatarum, tum ad instar manualium, tum manualium requirant, animadvertentes, praecipue in unamquamque foundationem, in numerum Missarum a fundatoribus vel ab oblatores statutum, in earum eleemosynam et

intentionem, et tandem in earumdem celebrationem, ad normam canonum 841, 843 et 844.

3. — Quodsi reductio huiusmodi foundationum ob imminutos redditus aliamve causam legitime obtenta fuerit, iidem Ordinarii invigilent num appositae his rescriptis de reductione Missarum clausulae servantur, vi quarum nempe indultarii singulis annis proprios Ordinarios edocendi obligatione tenentur de onerum reductorum satisfactione, eum in finem ut Ordinarii ipsi certiores fiant et de causis, si adhuc permaneant, obtentae reductionis.

4. — Item memorati Ordinarii quam maxime advigilent ut observentur praescripta canonum 828 et 840 §. 1, quorum vi „tot celebrandae et applicandae sunt Missae, quot stipendia, etiam exigua data et accepta fuerint“, eademque, si ad alios celebrandae tradantur, integre, ut acceptae sunt, transmittantur.

5. — *Haec, ut facilius observentur, valde opportunum erit si, ad mentem canonis 832, Ordinarii locorum sacerdotibus utriusque cleri minorem eleemosyna dioecisana vel in dioecesi vigente stipem pro Missarum applicatione accipere prohibeant.*

6. — *Et, ne hac de causa, qui tenuioris sunt conditionis prohibeantur Missas applicandas tradere, locorum Ordinarii praescribere curent ut in unaquaque ecclesia, etiam religiosa seu regulari, collocetur capsula aliqua ad oblationes, cuiusvis sint valoris, colligendas pro Missis applicandis, et ex pecunia ita collecta tot applicentur Missae ad mentem oblatores, quot satis sint ad rationem eleemosynae in dioecesi vigentis.*

7. — Quo vero aptius tota haec res ordinetur ad normam Codicis Iuris Canonici, et ratione quam maxime habita voluntatum oblatores, haec Sacra Congregatio, de speciali mandato Ssmi Domini Nostri, praescribit ut, infra annum a die editi huius Decreti, singuli Ordinarii sive locorum sive religiosorum etiam exemptorum, qui iure vel privilegio reducendi Missas aut earum eleemosynam fruuntur, Sanctae Sedi, idest Sacrae Congregationi a qua quisque hac in re dependet, facultates omnes denunciare tenentur, quae quinquennium excedant, vel quae datae sint nullo praefinito tempore vel etiam vivae vocis oraculo, non obstantibus quibusvis etiam speciali mentione dignis, addita comminatione qua, eodem anno elapso, huiusmodi facultates, quae non fuerint ita denunciatae, eo ipso uti abrogatae et nullius momenti habendae sint.

8. — Idipsum praestandi obligatione tenentur per proprium Ordinarium, atque sub iisdem conditionibus ac sanctionibus, aliae personae omnes sive

physicae sive morales quae indultis, de quibus in superiore numero 7, forte gaudeant.

Datum Romae, die 1 mensis Augusti, anno 1941. *F. Card. Marmaggi*, Praefectus. *I. Bruno*, Secretarius.

3544

1941

Tristi animo decessum trium sacerdotum dioecesanorum communico.

Obitus
confratrum.

Die 4. Augusti a. c. sacramentis pie munitus ex hac vita migravit *Christophorus Péhm* nestor cleri dioecesani, sacerdos pensionatus, anno aetatis suae 89-o, sacerdotii vero 65-o. Anno 1876. presbyter ordinatus post novem annos in munere cooperatoris peractos ab anno 1885. vicarium, deinde ab anno 1887. parochum egit in Colonia Montana Quinque-Eccl., ab anno 1892. in Mecsekalja (Rácváros), ab anno 1899. in Pélmonostor. Anno 1902. a servitio dioecesano relevatus et anno 1916. rudedonatus est.

Die 7. Novembris post gravem at patientia exemplari toleratam infirmitatem sacramentis pie refectus mundana reliquit *Matthias Rudolf* camerarius Suae Sanctitatis hon., parochus olim Szászvárensis. Anno 1871. natus et anno 1894. sacerdotio initiatus per sex annos diversis in locis munus cooperatoris oblit, deinde paroecias rexit ab anno 1908. Hetvehely, ab anno 1915. Mőzs, ab anno 1920. Szászvár, ubique eximia pietate, zelo infatigabili, aliisque virtutibus clericalibus coruscans. In praemium meritorum anno 1920. camerarius Suae Sanctitatis ad hon. nominatur, sed infirmitate in dies magis ingravescente anno 1936. in statum quietis recedere coactus est.

Eadem die 7. Novembris in Domino obdormivit *Alexander Marton* parochus rudedonatus Szentlőrincensis, postquam duos ante annos apoplexia tactus curam animarum reliquerat. Anno 1875. natus et anno 1901. ad sacerdotium promotus cooperatorem egit usque ad annum 1913, cum parochus nominatus est in Tengelic, mox anno 1915. in Szentlőrinc. Semper bonum et omnibus affabilem se pastorem animarum praebuit, ultimis tamen vitae annis viribus confractus est. Sacramentis devote recreatus decessit.

Animas denatorum confratrum piis omnium precibus triumque Sacrorum in Statutis Synodalibus praescriptorum suffragiis enixe commendo.

3545

1941

Novi parochi nominati et investiti sunt: *Aloisius Koch* camerarius S. Sanct. hon., v-a-diaconus, parochus Sióagárdensis in Berkesd et *Ladislaus Darabos* administrator Beremendensis ibidem. Personalia.

Alexander Fényi administrator Berkesdensis in eodem munere translatus est ad Sióagárd. *Joannes Ágoston* cooperator Dunaszekcsőensis constitutus est curatus in Főherceglak. *Stephanus Vida* cooperator Bátaensis missus est vicarius in spiritualibus ad Bükkösd.

Cooperatores translati sunt: *Josephus Kovács* e Bükkösd ad Bába, *Geysa Kovács* e Quinque-Ecclesiis ad Ozora, *Stephanus Kőszegi* e Fadd ad Dunaszekcső, *Joannes Békefi* ex Hosszúhetény ad Fadd, *Franciscus Nagy* ex Hőgyész ad Hosszúhetény *Ladislau Gyimesi* e Tevel ad Hőgyész, *Michael Ferkov* e Koppányszántó ad Tevel et *Joannes Bárka* e Dunaszekcső Quinque-Ecclesias ad S. Flor.

3546

1941

Concursus
pro parochia
Sióagárd.

Beneficium paroeciale *Sióagárd* ob translationem proprii pastoris vacans redditum atque patronatui Fundi Studiorum obnoxium, praesentibus concursui publico usque ad 15. Decembris a. c. duraturo exponitur. Sacerdotes dioecesani praedictam paroeciam obtinere anhelantes — dummodo in examine synodali sint approbati — velint suos recursus Excmo Domino Ministro cultus et publicae instructionis inscribendos ac legali tymbro providendos infra praefatum terminum Ordinariatui submittere.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 8. Novembris a. 1941.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

XI.

3549

1941

Az első bíróságok jogi állásfoglalásukban az egyházközségek bíróság előtti képviselete tekintetében különféle álláspontra helyezkedtek. Voltak ítéletek, amelyek a főpásztor képviseletét vitatták, mások az egyházközség elnökét ismerték el az egyházközség perbeli képviselőjének.

Egyház-
községek
képviselete
a bíróságok
előtt.

A budapesti kir. ítélőtábla egy egyházközség ellen indított polgári perben az alsóbíróság döntésével szemben P. X. 1013/941—9. sz. ítéletében, melyet alább közlök, kimondta, hogy mindazokból az ügyekből és jogügyletekből kifolyólag támadt perekben, amelyeket az egyházközségi Igazgatási Szabályzat 49—89. §-ai szerint az egyházközség hivatott elintézni, az egyházközséget annak elnöke és nem a főpásztor jogosította a bíróságok előtt képviselni.

Ezzel kapcsolatban úgy rendelkezem, hogy az egyházközségek elnöke azokról a perekről, melyeket az egyházközség akar megindítani, a megindítás előtt, azokról pedig, melyeket az egyházközség ellen indítottak, a tudomásvétel után értesítsék az egyházi hatóságot, hogy az véleményét nyilváníthassa, utasításait megadhassa és esetleg a jogi képviselet ellátásában segítségükre lehessen.

Az ítélet szövege a következő: „A Magyar Szent Korona nevében!
A Budapesti Királyi Itélőtábla ügyvéd által képviselt . .
. felperesnek ügyvéd által képviselt
róm. kat. Egyházközség alperes ellen 3681·50 P. tőke és jár. iránt a . .
. kir. törvényszék előtt indított 5087·60 P-re felemelt és ugyanott
az 1940. évi december 30. napján P. 2850—1940./3. szám alatt hozott
alul megjelölt napon meghozta a következő ítéletet:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét megváltoztatja, a pergátló kifogásnak helyet ad és az eljárást megszünteti.

A peresfelek között úgy az elsőbírói, mint a fellebbezési eljárás költségét kölcsönösen megszünteti.

Indokok: A felperes keresetében a róm. kat. Egyházközség alperestől követelte az esztergomi főegyházmegyei hatóság 965—1939. számú jóváhagyó határozata alapján épített iskolához szállított építési anyagok árának megtérítését.

A felperes az Egyházközséget dr. Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás útján vonta perbe.

Dr. Serédi Jusztinián a Pp. 180. §-ának 6. pontjára való hivatkozással pergátló kifogást emelt azon az alapon, hogy az Egyházközség képviselőjére annak egyházi elnöke (a plébános) és nem a megyéspüspök — illetőleg érsek — hivatott.

Az elsőbíróság dr. Serédi Jusztinián pergátló kifogásának nem adott helyet.

A Pp. 72. §-a szerint a törvényes képviselőt kérdésért az erre nézve fennálló szabályok szerint kell megítélni.

A M. M. Tj. 45. §-ának az élő jogot megtestesítő rendelkezése szerint jogi személy nevében és képviselőjében szerződés kötése, egyéb jognyilatkozatok tételére, valamint más cselekmények végzésére a jogi személynek erre rendelt szervei hivatottak. Hogy melyek ezek a szervek, azt más szabályozás híján közelebbről a szervezeti szabályok határozzák meg.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter az 1938. évi október hó 26. napján 3222/1938. sz. alatt kiadott rendeletével a magyarországi katolikus egyházközségek igazgatási szabályzatát jóváhagyta.

Amennyiben ez a szabályzat rendelkezéseket foglal magában az egyházközség képviselőjére nézve, a képviselőre vonatkozólag a szabályzatot kell irányadónak tekinteni.

E szabályzat 5. §-ának 2. bekezdése szerint egyházi és világi hatóságok előtt az egyházközséget az egyházi elnök képviseli, kivéve, ha a fennálló szabályok szerint az egyházközség képviselőjére az egyházmegyei hatóság hivatott és illetékes.

Ez az egyházi elnök a 21. §. szerint rendes körülmények között az egyházközség területére illetékes plébánia plébánosa, akire nézve a 73. §. újból kimondja, hogy képviseli az egyházközséget hatóságok előtt és a hatóságokon kívül a szabályzat 5. §-ának korlátai között.

Nem rendelkezik azonban kifejezetten a szabályzat arról, hogy melyek azok az esetek, amikor az egyházközségek képviselője ki van véve az egyházi elnök jogköréből és az egyházközség képviselőjére az egyházmegyei hatóság hivatott.

A peres felek sem állítják, hogy erre vonatkozólag külön szabályozás történt. Ennek folytán azt, hogy mely esetekben illeti meg a képviselői jog az egyházi elnököt és mikor hárul ez a jog, illetve kötelezettség az egyházmegyei hatóságra, vagyis a megyéspüspökre, a Szabályzat rendelkezéseiből következtetés útján kell megállapítani.

A Szabályzat 49—89. §-ai részletesen felsorolják az egyházközség tagjainak, tisztviselőinek és egyéb szerveinek jogkörét.

Az összefüggésből nyilvánvaló, hogy nemcsak az ügy intézés, hanem a képviselet kérdésében is a szabályzat 49–89. §-aiból kell kiindulni. Vagyis a 49–89. §-ok keretein belül végzett jogcselekményeknél és az ebből eredő jogvitáknál a képviseleti jog az egyházi elnököt illeti. Enélkül ugyanis az egyházi elnök képviseleti jogköre tartalom nélkülivé válnék, már pedig a Szervezeti Szabályzat ezt nem célozta. Sőt a Szabályzat nyilván arra törekedett, hogy a megyéspüspök olyan csekélyebb jelentőségű kérdésekben, amelyekben az egyházközségnek valamely szerve járt el, mentesüljön a képvisellettől és azt az egyházközségnek az az egyházi elnöke lássa el, aki vagy maga is részes volt a szóban lévő intézkedésben, vagy legalább is olyan közeli kapcsolatban áll az egyházközség tisztviselőjével, vagy más szervével, hogy ezért a képviselet megfelelő ellátása részére könnyebb, mint a megyéspüspök részére, aki az egyházközség tisztviselőitől és más szerveitől jóval távolabb áll.

A már említett kimerítő felsorolásból következik az is, hogy az egyházközség képviseletére rendes körülmények között hivatott egyházi elnök csak az olyan jogcselekményekkel kapcsolatos ügyekben képviselheti az egyházközséget, amelyeknek tekintetében az intézkedés joga az egyházközség tisztviselőit és egyéb szerveit illeti, mert visszaszámolva, hogy olyan cselekményekkel kapcsolatban, amelyek a magasabb egyházi hatóságoktól erednek, nem az ezeket a cselekményeket végző egyházi hatóság, hanem a neki alárendelt személy képviselje az egyházközséget. Ez az egyházi hierarchia szellemének sem felelne meg.

A szabályzat 63. §-ának i) pontja szerint az egyházközségi tanács a jogérvényes költségvetés keretei között az egyházközségi építkezéseket elvégezteti és a p) pont szerint az egyházközség nevében a vonatkozó szerződést is megkötí, az egyházmegyei hatóság jóváhagyása után pedig azt a képviselőtestületnek bejelenti.

A felperes előadása szerint a kereseti igények az egyházmegyei hatóság által jóváhagyott iskolaépítkezésből keletkeztek, vagyis olyan jogügyletből, amelynek megkötése az egyházközség szervének hatáskörébe tartozott és amellyel kapcsolatban a már kifejtettek szerint az egyházközség képviseletére a hatóságok előtt, tehát a szó közönséges értelméből kiindulva a bíróságok előtt is az egyházközség egyházi elnöke hivatott.

Az, hogy az egyházközségi tanácsnak ehhez a szerződéshez az egyházmegyei hatóság jóváhagyását kell kieszközölnie, a törvényes képviselő személyében nem idézett elő változást olyan értelemben, hogy a törvényes képviseleti jogkör a jóváhagyás szükségessége folytán az egyházmegyei hatóságra szállott volna át.

Ennek az álláspontnak helyessége kitűnik a gyámoltak, gondnokok és az önálló jogalanyisággal rendelkező alapítványok képviseletére vonatkozó rendelkezésekből, amelyek szerint a gyámhatóság, illetőleg a felügyelő hatóság jóváhagyását igénylő ügyekben is a gyám, a gondnok, illetve az alapítványok rendes képviseleti szerve hivatott a perbeli képviselet ellátására.

Minthogy pedig a felperes az egyházközség ellen indított perben a már ismertetett Szabályzatban meghatározott törvényes képviselő perbehívását mellőzte, a helytelenül perbevont dr. Serédi Jusztinián bíbornokhercegprímás, esztergomi érsek részéről a Pp. 180. §-ának 6. pontjára alapított pergátló kifogása alapos.

Budapest, 1941. évi július hó 11. napján. Dr. Vincenti Gusztáv sk., a kir. ítélőtábla alelnöke, a tanács elnöke, az aláírásban akadályozott dr. Muraközy Sándor, a III. fiz. csop. jell. felr. kir. ítélőtáblai bíró helyett is; dr. Szaplanczay István sk., kir. ítélőtáblai bíró, előadó.“

3550

1941

Harangozás
a honi lég-
védelmi
készültség
alatt.

A honi légvédelmi készültség alatti harangozás ügyében a m. kir. honvédelmi miniszter úrnak a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz intézett 106. 184. eln. 35/1941. számú átiratát tudomásulvétel céljából egész terjedelmében közlöm.

„Van szerencsém Nagyméltóságod nagybecsű tudomására hozni, hogy a honi légvédelmi készültség kihirdetése óta a vezetésem alatt álló 35. osztályhoz nap nap után érkeznek olyan beadványok, amelyekben községek vezető lelkészei a harangozási tilalom feloldását kérik.

A légoltalmi riasztószolgálatot szabályozó 88.001/el. lgv.—1939. H. M. számú rendeletem értelmében a honi légvédelmi készültség ideje alatt tilos minden olyan hangkeltő eszköz alkalmazása, amelynek jelzése az illető város vagy község területére megállapított „légvédelmi riadó“ jellel összevetéshető. A légvédelmi riasztás céljaira városokban a szabványosított motorszirénát írtam elő, mely utóbbi eszköz a repülő közeledését a közismert „üvöltöző hanggal“ jelzi. A községek számára megkötő rendszabályokat nem állapítottam meg. A hatályos rendeletek értelmében a kijelölt légoltalmi vezető feladata, hogy a légoltalmi terv megszerkesztésével kapcsolatosan megállapítsa, hogy a kérdéses község területén mily módon kívánja a lakosságot az ellenséges repülőgép közeledéséről értesíteni. Ez a jelzés pl. gőzkürtökkel, kéziszirénák alkalmazásával, vagy harangfélreveréssel történhet — de ez utóbbi kötelezőleg elrendelve nincs. A községek légoltalmi vezetőinek módjukban lett volna gondoskodni arról, hogy az aránylag kis költséget jelentő kéziszirénák beszerzése révén a harangoknak légvédelmi riasztás céljait szolgáló igénybevételét kikerüljék.

Ott, ahol a riasztás számára nem a harangfélreverést jelölték ki, a harangok használata, a honi légvédelmi készültség ideje alatt is zavartalanul történhet. Erre vonatkozó tájékoztatásomat még múlt hó 6-án a hadtest parancsnokok útján a közigazgatási hatóságokkal közöltem volt. Azokban a községekben, amelyekben a légvédelmi riadó jelzésére mindmáig a harangok vannak kijelölve, a harangozási tilalmat a már ismert és több ízben hangoztatott okoknál fogva feloldani semmiképen nem áll módomban. Szabad legyen

Nagyméltóságod figyelmét felhívni arra is, hogy a honi légvédelmi készütség rendelkezései az országnak már csak bizonyos területén vannak érvényben. A hadtest légvédelmi parancsnokok útján e tekintetben a közigazgatási hatóságokat ugyancsak értesítettem arról, hogy milyen területek azok, amelyekre a honi légvédelmi készütség rendelkezései még mindig vonatkoznak. Azokon a területeken, amelyeken a honi légvédelmi készütséget már feloldottam, magától értetődik, hogy a harangozási tilalom semmilyen vonatkozásban sem áll fenn. Sajnálatos, hogy a tilalom feloldását kérő beadványok nagy része olyan területekről származik, amelyekre a honi légvédelmi készütség rendelkezései már több, mint egy hónap óta úgy sem vonatkoznak.

A fent előadottakkal kapcsolatban legyen szabad Nagyméltóságodat tisztelettel felkérnem, hogy az egyházak vezető hatóságait felkérni, illetve utasítani méltóztassék, hogy a harangozási tilalommal kapcsolatban a községek lelkészeit megfelelő módon felvilágosítsák. Hívják fel a figyelmüket arra, hogy a harangozás betiltása elkerülhető ott, ahol a légvédelmi riasztás végrehajtására a már idézeti 88.001/eln. lgv.—1939. számú rendeletem értelmében megfelelő más hanggerjesztő eszközt szereztek be. Fel kell hívni nevezettek figyelmét arra is, hogy a közigazgatási hatóságoknál (vezető jegyzők, főszolgabírák, stb.) érdeklődjenek az iránt, hogy községük nem fekszik-e oly területen, amelyre a honi légvédelmi készütség rendelkezései már amúgyis feloldottak. — Budapest, 1941. évi szeptember hó 22-én. A miniszter helyett: *Littay* s. k. vezérezredes."

3551

1941

Többször előfordul, hogy a keresztelés és a halálozás (temetés) nem a lakóhely szerint illetékes plébánia területén történik s ott nem anyakönyveztetik. (Szülészeti klinika, kórház, szanatórium stb.) Ez később, midőn a keresztelés és elhalálozás körülményeinek emléke elmúlik, nagyon megnehezíti az anyakönyvi kutatást. Ép ezért a hívek érdekében elrendelem, hogy minden olyan keresztelést és elhalálozást (temetés), mely nem a lakóhely szerint illetékes plébánia területén történt, a keresztelő, illetve temető plébánia az adatok pontos közlésével anyakönyvi feljegyzés céljából bejelentse a lakóhely szerint illetékes plébániának. Ez utóbbi vagy a folyó sorrendben, vagy a bejegyzések végén az anyakönyv lezárása előtt, *de sor-szám nélkül* bejegyzi az adatokat, annak megjelölésével, hogy a keresztelés, illetve elhalálozás (temetés) hol s mikor történt.

Ugyanez kötelező a hősi halottak anyakönyvezésére is. A hősi halott utolsó lakhelyének plébánosa tartozik bejegyezni az anyakönyvbe a fentebb körülírt módon a halálozást azon adatok alapján, melyeket a katonai lelkészség vagy Vöröskereszt egyesület a plébániahivatalok útján küld a halott hozzátartozóinak.

Nem saját lakóhelyen történt keresztelés, temetés és hősi halottak anyakönyvezése.

3552

1941

Egyházi és
egyház-
községi
alkalmazot-
tak OTI tag-
sága.

Az egyházi s egyházközségi alkalmazottak OTI biztosítása ügyében Tdó Papságom figyelmét felhívom az idén megjelent 5690/1941. M. E. számú kormányrendeletre, mely a biztosítási kötelezettséget módosította és különösen az Egyházi Testületekre vonatkozóan a kötelezettséget kiterjesztette.

Ezen rendelet 1. §-a kimondja, hogy az állam a törvényhatóságok, a községek, továbbá a bevett és elismert vallásfelekezetek önkormányzati testületei biztosításra kötelezettek s ugyancsak biztosításra kötelezettek az említett összes közületek által fönntartott vagy kezelt intézmények, intézetek, vállalatok és üzemek.

E rendelkezések értelmében az *egyházközségek* által alkalmazott, szolgálati viszonyban álló egyének, vagyis a hivatali és más alkalmazottak (pl. tisztviselők, pénztárosok, könyvelők, egyházi adókezelők, pénzbeszedők, kántorok, karnagyok, egyházfiak, sekrestyések stb.) *1941. aug. 20. óta az általános szabályok szerint betegségi, baleseti, öregségi stb. biztosításra kötelezettek, ha ez a főfoglalkozásuk.*

Az érvényben levő rendelkezések értelmében a földművelésből és a tőkehozadékból származó jövedelmet a fő- és mellékfoglalkozás kérdésének elbírálásánál figyelmen kívül kell hagyni.

Munkaadóként természetesen nem az önkormányzati testület élén álló egyén, az egyházi elnök, hanem maga a testület, az Egyházközség jelentendő be.

Ahol a bejelentés nem történt meg, azt pótlólag mielőbb teljesíteni kell.

A bejelentési kötelezettséget általában célszerű kiterjesztően értelmezni, az a körülmény ugyanis, hogy valaki bejelentési kötelezettség alá esik-e, vagy sem, végeredményben a bíróság dönti el és előfordult már, hogy a bíróság akkor is megállapította a bejelentési kötelezettséget, amidőn az OTI írásban azt közölte a munkaadóval, hogy az alkalmazott nem esik bejelentés alá. Az ilyen tévedésre azután a munkaadó fizet rá alaposan.

3553

1941

Papok
katonai
kedvez-
ménye.

Tudomásul és miheztartás céljából egész terjedelmében közlöm a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak a papok katonai kedvezménye és az igényjogosultság igazolása tárgyában hozzám intézett 4335/1941. l. u. o. számú átiratát.

„Van szerencsém tisztelettel felkérni a Főtisztelendő Egyházi Főhatóságot, méltóztassék utasítani a főhatósága alatt működő és a honvédséghez saját bemondásuk alapján még a honvédelemről szóló 1939. évi II. t. c. végrehajtására vonatkozó utasítás III. rész 1. Címének megjelenése előtt besorozott 1901—1919. születési évfolyamba tartozó papokat, papi jellegű tanárokat, papjelölteket, hogy az 1939. évi II. t. c. 42. §-a alapján elnyert papi (papjelölti) kedvezményekre való igényjogosultságoknak fennállását tehát papi, illetve hazai theologiai intézetben tanuló papjelölti jellegüket a

fenntebb már megjelölt utasítás 84. §. (2) bekezdése értelmében ők is — éppen úgy mint az utasítás megjelenése után, tehát 1940. évben és azt követően besorozott papok, papi jellegű tanárok, papjelöltek — 41. életévük betöltéséig bezárólag minden év december havában, a sorozási helyük szerint illetékes elsőfokú polgári közigazgatási hatóságnál, a Főhatóság által kiállított, három hónapnál nem régebbi keletű bizonyítvánnyal igazolni tartoznak.

3554

1941

A nm. püspöki kar a tavaszi ülésén elhatározta, hogy egyházi énekek és zeneművek megbírálására egyházzenei és irodalmi szakértő tanácsadó testületet alakít. Az u. n. Egyházzeneművészeti Tanács elnöke a székesfehérvári püspök úr lett, akinek javaslatára a püspöki kar megbízásából a Bíbornok Hercegprímás Úr Ő Eminenciája az ország számbajövő szakértőiből már a tanács tagjait is kinevezte.

Egyházi énekek és zeneművek bírálata.

Ennek következtében egyházzenei művek és egyházi énekek kinyomtatására jövőben csak a tanács javaslata alapján fogok engedélyt adni. Az imprimatur elnyeréséért benyújtott művek előzetes bírálatra a tanács igazgatójának címére (dr. Werner Alajos zeneművészeti főiskolai és teológiai tanár Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 8.) küldendő, be akár közvetlenül, akár az egyházmegyei hatóság útján.

3555

1941

Az Egyházmegyei Papi Nyugdíjbizottságba a Nyugdíjszabályzat (Stat. Syn. 561. §.) 19. §-ának értelmében dr. Gebauer Miklós c. apát, kanonok, nyugdíjbizottsági elnök mellé további 5 évre kineveztem a következőket: Helyettes elnökké: Kiss Lajos c. apát, kanonokot, tagokként pedig a plébánosok közül: Czernohorszky József c. apát, pécs-budai külvárosi plébánost, Blandl György ker. esperes, nagymányoki plébánost, dr. Gasparich György ker. esperes, németi plébánost, és dr. vitéz Horváth Lajos püsp. tanácsos, pellérdi plébánost; a nem lelkeszkedő papok képviselőjében: dr. Filiván Mihály p. tb. káplán, vicerektort; a hittanárok és hitoktatók képviselőjében Petrovich Ede hittanárt, a segédlelkészek közül pedig: Szentes Károly kar-káplánt és dr. Gergye Győző pécs-belvárosi káplánt.

Az Egyházmegyei Papi Nyugdíjbizottság tagjai.

3556

1941.

A következő anyakönyvi adatokat keresik:

Nagy Anna keresztlevelét, aki 1826. körül Püspöklak környékén született.

Anyakönyvi adatok keresése.

Davidovits (ch, cs) Máriának (esetleg más keresztnéven) a keresztlevelét 1840—55. évekből valószínűleg a délvidékről, valamint az ő szüleinek a keresztlevelét és házasságlevelét, Sürgős! A megtaláló okmányonként 20 pengőt kap és ezenkívül keresési díjat is.

Váczi Annának, V. Péter leányának, aki 1843-ban, mint 16 éves tormási lakos Baranyaszentgyörgyön kötött házasságot, a keresztlevelét.

Ódor Mihálynak és Armenkind Antóniának a házasságlevelét, valamint az ő keresztlevelüket. Gyermeük, József, kb. 1869-ben született Albertfalun.

Fabricza (Fabriczi) Klárának, F. Ferenc és Somogyi Klára leányának, a keresztlevelét kb. 1820—30. évekből.

Baldasics Sándornak, aki 1861-ben kötött házasságot Klevecz Évával, a keresztlevelét valószínűleg Pélmónostor környékéről.

Aki a fenti adatokat megtalálja, mielőbb jelentse a Püspöki Irodának.

3557

1941.

Irodalmi
művek
ajánlása.

P. Hunya Dániel S. J. szegedi spiritualis összeállításában *Papi Lelkiség* címen értékes kiadványsorozat indult meg, mely a komoly papi lelkiiség ápolását és mélyítését tűzte ki maga elé célul. Első száma már megjelent. Ennek ára 4 P. Megrendelhető e címen: Papi Lelkiség, Szeged, Dóm-tér 2.

A lekipásztorkodó papságnak óhajt segítségére lenni a jegyesoktatás kiegészítésében Kovács Sándor: *Igy lépj az oltár elé* című ügyes könyvecskéje, mely a házasságkötéssel kapcsolatos kérdésekről tartalmaz népszerű beszélgetéseket. Kívánatos, hogy minél több házasulandó kezébe kapja. Ára 50 f., amiből a kiadó 20% kedvezményt ad minden plébániának.

A temető rendbentartásánál segítségére lehet papjainak Tremkó György adonyi vezető-jegyző *Temető-kultúra* című kis könyve, mely a temetőre vonatkozó jogszabályokat, rendeleteket, tervezeteket gyűjtötte össze áttekinthetően.

Hitoktatással foglalkozó papjaim figyelmébe ajánlom a Szociális Missziótársulat legújabb kiadványát, a szentmisét szemléltető és cserélhető ábrákkal ellátott *Misetáblát*, mely nagyban elősegíti a szentmise szertartásainak megértését és megkönnyíti a liturgikus szellemben való tanítást. A 46 ábra 4 kartonlapon 9.50 P, az összes alakok kivágva és felragasztva 12 P. Kapható a Liturgia kegytárgy- és könyvkiadóban. Budapest, I., Krisztina-körút 125-129.

A liturgia népszerűsítését szolgálja Dús József MÁV intéző: *Igy élek az Egyházban* című könyve, mely a szentségek liturgiájával foglalkozva a világi katolikus szemével helyesen látja meg, hogyan lehet a családban és az egyházközségben a szentségek felvételét gyakorlatibbá tenni. Az A. C. világi munkatársainak figyelmét hívjuk fel rá. Ára 2.50 P. Kapható a szerzőnél Pécsen.

Az Emericana Nagyrendjének keretében működő Magyar Betlehemek az idén is művészileg szép, kivágásra alkalmas papír *betlehemeket* hoznak forgalomba. A magyar művészek ezen betlehemes képeit papjaim figyelmébe ajánlom.

Kelt Pécsen, 1941. évi november hó 15-én.

† FERENC s. k.
püspök.

XII.

3859

1941

Die 30. Novembris a. c. Dominica I. Adventus prima tonsura initiati Ordinatio.
sunt: *Guilelmus Gyimesi, Joannes Klézli, Alexander Szebényi, Franciscus Szücs, Ansgarus Völgyes, Ladislaus Bogáti, Josephus Palotás, Henricus Ráth* et *Fr. Eusebius Rácz* O. S. P. Ad ordines minores Ostiariatus et Lectoratus promoti sunt: *Guilelmus Fried, Elias Romvári, Petrus Ruppert, Rudolphus Schreiber, Joannes Onodi* et *Joannes Pleizler*. Ad ordines minores Exorcistatus et Acolythatus promoti sunt: *Zoltánus Dobó, Josephus Isgum, Emericus Mim, Michael Piliván, Matthias Balatoni, Petrus Krug, Joannes Mott, Henricus Rudasi, Fr. Thaddaeus Bihar* et *Fr. Ambrosius Lánzos* O. S. P.

Subdiaconi ordinati sunt: *Joannes Buszlauer, Emericus Csányi, Stephanus Dörnyei, Georgius Ferkov, J. Julius Horváth, Georgius Megyesi* et *Ladislaus Szalay*.

3860

1941

Ad normam § 466. Statutorum Synodaliū perpetua onera Missarum, in territorio dioecesis Quinque-Ecclesiensis et insimul Administraturae Apostolicae Baraniae Meridionalis sub quavis ratione fundatarum, quarum reditus in ultimo bello rerumque oeconomicarum adversitatibus illud sequentibus nimis diminuti sint, nec quisquam inveniatur, qui de iure teneatur et utiliter cogi queat ad eleemosynae augmentum, vigore facultatis a S. Sede Apostolica die 25. Novembris a. 1938. ad quinquennium obtentae, pro anno 1942. praesentibus reducenda atque reducta esse declaramus ita, ut pro Missis fundatis hoc modo reductis in singulis ecclesiis tot Missae lectae celebrandae sint, quoties summae foundationis faenera stipendium Sacri lecti in dioecesi vicens attingant. Quodsi reditus Missarum fundatarum nunc reductarum nec unius stipendium Missae lectae efficiant, una saltem Missa lecta celebranda omnino obligatoria est.

Reductio pro
anno 1942.
Missarum
fundatarum.

Parochi aliive celebrantes, quorum interest, in fine anni graviter tenentur de Missarum ita reductarum satisfactione Curiam dioecesanam edocere.

Haec reductio minime pertingit Missas fundatas, quarum eleemosynae saltem in parte suum valorem quoquo modo retinuerint.

3861

1941

Obitus
confratrum,

Die 21. Novembris a. c. post gravem et diuturnam at exemplari patientia toleratam infirmitatem ad aeternam hereditatem evolavit *Josephus Nyári* parochus pensionatus Bakonyaensis. Anno 1892. natus et anno 1915. presbyter ordinatus pluribus in paroeciis cooperatorem egit, ubique vita sancta clericali summoque amore Dei et proximi praeeminens. Duos annos etiam in ordine S. Pauli I-i Eremitae peregit, quem ordinem ob infirmitatem corporis relinquere coactus anno 1936. parochus nominatus est in Bakonya, ubi optimus pastor animarum factus esset, nisi ob eandem causam anno 1940. viribus deficiens renunciatus in statum quietis recessisset. Animam candidam sacramentis pluries refectionem Creatori reddidit.

Die 3. Decembris dolorosum nuntium accepimus *Stephanum Braun* abbatem tit., parochum Paksensem, servum fidelissimum introitum ad altare Dei inopinate introisse ad aeternas Agni nuptias. 63 ante annos natus anno 1903. sacerdotio auctus totam vitam laboriosissimus gloriae Dei salutique animarum promovendae dedicavit in munere sive cooperatoris sive catechetae sive praesidis Societatis Juventutis Opif. Cath. Paroecias rexit ab anno 1915. Cikó, ab anno 1920. Mágocs et novissime ab anno 1939 Paks. Interim annis 1926—1939. munus quoque v-a-diaconi districtus Mágocs laudabiliter adimplevit. Rei missionum popularium usque ad ultimum halitum infatigatum operarium se exhibuit. Vitam exemplarem sacerdotalem rara liberalitate coniunxit, qua duarum domorum religiosarum in Németskér et Mágocs fundamenta iaciens erectionem earundem possibilem reddidit. Catholicae veritatis defensor indefessus, ceteroquin omnibus qui eum novērunt semper erat dilectissimus, cuius memoria in benedictione erit. In praemium meritorum anno 1935. titulo Abbatiae B. Mariae V. de Iván condecoratus, anno 1939. consiliarius supremus gubern. regnic. hung. nominatus est.

Animas denatorum confratrum piis omnium precibus triumque Sacrorum praescriptorum suffragiis commendo.

3862

1941

Concursus
pro paroecia
Paks.

Beneficium paroeciale *Paks* per mortem proprii pastoris vacans redditum liberaeque meae collationi episcopali obnoxium praesentibus concursui publico usque ad 15. Januarii a. 1942. duraturo exponitur. Sacerdotes dioecesani dictam paroeciam assequi cupientes — secus idonei et in examine synodali approbati — velint suos recursus infra praefatum terminum mihi exhibere.

3863

1941

Minthogy a délbaranyai Apostoli Kormányzósághoz tartozó plébániák és önálló lelkészségek pontos lelkészi jövedelmi összeírásának legfőbb akadálya az, hogy a hívek párbértermészetű, vagy egyéb szolgáltatásainak módját és mérvét a jugoszláv uralom alatt a régi magyar jogszabályoktól és egyéb törvényes rendelkezésektől eltérően megváltoztatták és rendezték, a jogbizonytalanság megszüntetése és a jelenlegi magyar törvényes rendelkezésekhez való alkalmazkodás céljából feltétlenül szükségesnek tartom a hívek részéről a lelkésznek járó szolgáltatások (párbér, földmunkaváltság, kegyúri fának vágása és behordása, lélekpenz stb.) kérdésének megfelelő rendezését. Ezért jelen soraimmal a következőképen rendelkezem:

Párbérjárandóságok rendezése a délbaranyai Apostoli Kormányzóság területén.

1. A hívek lelkészi szolgáltatásaira nézve a jugoszláv uralom alatt létrejött mindennemű megegyezést, változtatást vagy felsőbb rendelkezést 1942. évi január 1-től kezdődően hatályon kívül helyezek és érvénytelennek nyilvánítok és a jelzett időponttól kezdve az Apostoli Administraturának az 1923. évben történt létesítése alkalmával érvényben volt jogállapotot léptetem életbe. Ahol tehát a hívek addig az időpontig a Visitatio Canonica okmány, vagy a plébánia (lelkészség) alapítási okmánya, vagy a régi magyar uralom alatt létrejött érvényes megegyezés, vagy jogszokás szerint szolgáltatták a lelkészi járandóságokat, a jövő évtől kezdve ugyanúgy tartoznak azokat fizetni.

2. Ha a fenti 1. pontban foglalt rendelkezés végrehajtása akár a lelkész, akár a hívek, vagy azok egyik-másik csoportjának szempontjából sérelmesnek, vagy bármí más okból alkalmatlannak látszik, jogában áll akár a lelkésznek, akár a híveknek vagy azok egy részének kérelmezni a lelkészi járandóságok új, a mai viszonyoknak inkább megfelelő rendezése iránt a törvényes eljárás lefolytatását a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 49.765/1924. I. számú, valamint az idevonatkozó 129.283/1924. III. és 105.283/1925. számú belügyminiszteri rendeletek alapján. Ezek a rendeletek már közzétettek az 1924. és 1925. évi egyházmegyei körlevelekben, de most külön levonatban minden délbaranyai plébánia és lelkészség részére is megküldettem. A rendeletekben megjelölt rendezés célja egyrészt az, hogy a lelkész jogos járandóságaihoz a természetbeni párbérszedés kellemetlenségei nélkül hozzájusson, másrészt a szociális szempontok és az arányos teherviselési elv érvényre juttatása.

3. A 2. pontban említett rendezés alapját is az 1. pontban életbe léptetett alapokmányok, illetve alapkötelezettségek képezik, tehát a megegyezés tárgyát képező összeget azok alapján kell megállapítani.

4. A rendezésre vonatkozó gyakorlati tudnivalók a következők:

a) A rendezés vegyesbizottsági tárgyalás keretében történik, melynek elnöke a püspöki megbízott, tagjai a közigazgatási hatóság megbízottja, az érdekelt lelkész és a hívek megbízottai. A hívek megbízottai ebben az esetben is az egyházközségi képviselőtestület, de ha nincsenek benne képviselve

a hívek vagyonosabb és szegényebb kategóriái, erre az esetre kiegészíthető egy-két komoly emberrel a hiányzó kategóriából.

b) A lelkész előre készítse el az érvényben levő okmányokon és törvényes jogszokáson alapuló járandóságainak jegyzékét és azok összegét, hogy a vegyesbizottsági tárgyaláson előterjeszthesse.

c) A rendezés megindítása úgy történik, hogy azt vagy az érdekelt lelkész, vagy a hívek az egyházmegyei hatóságtól kérelmezik. Erre ki fogom jelölni a püspöki megbízottat és a közigazgatási hatóság megbízottjának kiküldése céljából megkeresem a vármegye alispánját, aki rendszerint az illetékes járási főszolgabíróat küldi ki. Ezek az érdekelt lelkésszel egyetértésben megállapítják a tárgyalás idejét.

d) Legjobbnek látszik, ha a kiegyezés búzamennyiségben történik és pénzértékre való átszámítását a mindenkor piaci árhoz szabják.

e) A tárgyalásról akár létrejön a megegyezés, akár nem, jegyzőkönyvet kell készíteni és azt 3 eredeti és 1 másolati példányban kell az egyházmegyei hatósághoz felterjeszteni.

f) Az összes járandóságok összegének kivetésére vonatkozóan a megegyezésben akkor érvényesül a miniszteri rendeletben kívánt általános és arányos teherviselési elv, ha minden házaspárra, tekintet nélkül vagyoni állapotára, megállapítanak valamelyes összeget (pl. 4 P-t, felpárookra, vagy nem házas nagykorúakra ennek felét), a váltságösszegnek ily módon fedezetlenül maradt részét pedig a föld-, ház- és kereseti adó alapján vetik ki az adózókra. Ha a megegyezés létrejön, a kivetésnek ezen módját is fel kell venni a tárgyalási jegyzőkönyvbe.

5. Minthogy ez a rendezés csak a katolikus hivektől járó, elsősorban párbértermészetű, lelkészi szolgáltatásokra vonatkozik, semmiképen sem foglalhatók bele az uradalmaktól (pl. tűzifa), vagy a politikai községektől járó lelkészi szolgáltatások, amelyek az 1. pontban foglalt jogcímeken továbbra is a régebbi módon fennállanak.

3864

1941

Conspectus
Tabellaris
beküldése.

Januárban esedékes a szokásos Conspectus Tabellaris beküldése. (L. a Directorium januári határidő-figyelmeztetőjét). Ennek kapcsán felhívom a plébániavezetők figyelmét arra, hogy folyó év elején új Conspectus Tabellaris nyomtatvány jelent meg, amely a Dunántúl Nyomda Rt.-nél kapható. Az esedékes jelentést már ezen nyomtatványon kell beküldeni.

3865

1941

Egyház-
megyei Mis-
ziós Tanács.

A S. Congr. de Propaganda Fide által 1937. ápr. 17.-én 1248. szám alatt kiadott „Pia Unio Cleri pro Missionibus“ Szabályzat III. rész C. fej. 30. pontja értelmében az Egyházmegyei Missziós Tanácsba Várkonyi János püspöki tanácsos, spirituális, egyházmegyei igazgató mellé tanácstagokká

öt évre kineveztem a következőket: *Koch Ede* p. prelátus, örkanonok, *Czernohorszky József* c. apát, plébános, *dr. Hajós György* tb. kanonok, teol. tanár, *dr. Kéthelyi József* esperes, plébános, *dr. Gasparich György* esperes, plébános, *dr. Döry László* szentszéki bíró, teol. tanár, *Mayerhof Péter* tanfelügyelő, plébános, *Hal Pál* hittanár, *dr. Gergye Győző* káplán és *Kovács Géza* káplán.

3866

1941

A Magyarországi Szent Adalbert Társulat, melynek célja, hogy a magyarországi szlovákok körében politikamentes katolikus műveltséget terjesszen és ezért kiad, terjeszt katolikus szellemű könyveket, iratokat stb., tagokat gyűjt. Tagjainak ebben az évben a következő könyveket adja: társulati naptárt, egy regényt és egy missziókról szóló könyvet. Szívesen ajánlom a Társulatot érdeklődő papjaim és híveim pártfogásába. Felvételi díj 4 P. A tagsági díjat az évi közgyűlés állapítja meg.

Szent
Adalbert
Társulat.

3867

1941

Hozzá tartozók keresik: Kovács Ferencnek és Nagy (Kozma) Katalinnak, aki 1847-ben Moldován-ptán Temes megyében született, a házasságlevelét kb. 1862—77-ből, valamint Kovács Ferencnek a keresztlevelét. Gyermekük, Rozália, 1877-ben Domolos-ptán, Somogy megyében született.

Anyakönyvi
adatok kere-
sése.

Krisanich Mihálynak és Szirányi Szidonának a házasságlevelét az 1840 körüli évekből. A férfinak „mraclini“, a feleségnek pedig „öttömösi“ nemesi előneve volt, amelyet azonban nem használtak.

Weber Franciskának (Véber Fanni), aki később Végess Ferencsel kötött házasságot, a keresztlevelét az 1825—40. évekből.

Hübert Sebestyénnek és Vörös Juliannának, az 1849-ben Vajszlón született H. Ignác szüleinek a keresztlevelét.

Jankovich Ignácnak és Kiss Erzsébetnek az 1857-ben Tolnán született J. Erzsébet szüleinek a keresztlevelét és házasságlevelét.

Márfy Ágnesnek, M. András és Molnár Rozália leányának, aki 1858-ban 20 éves korában Szabadszentkirályon kötött házasságot Balog Mihállyal, a keresztlevelét.

Aki az adatokat megtalálja, mielőbb jelentse ezt a Püspöki Irodának.

3868

1941

A Magyar Katolikus Akció, az A. C. országos elnökségének havonként megjelenő körirata, melyet 58/1936. körl. szám alatt ajánlottam papjaim

Irodalmi
művek aján-
lása.

figyelmébe, előfizetési árát jövő év január 1-től megváltoztatja. Az előállítási költségek emelkedése és a bővebb oldalterjedelem folytán január 1-től a példányonként vásárolt egy-egy szám ára 14 f, egy évi előfizetés egy példány külön postázva 1·80 P., legalább három példány, vagy ennél több együtt küldve 1·40 P. A köriratot fontos rendeltetésénél fogva említett körlevéli rendelkezésemnek megfelelően részesítsük további pártfogásunkban.

Az igehirdető lelkipásztoroknak kíván segítségére lenni az *Evangélium* című hitszónoklati folyóirat, mely 1942. január 1-től havonként kétszer, egyenként 48 oldal terjedelemben országos munkatársak közreműködésével jelenik meg. Megrendelését szívesen ajánlom. Évi előfizetési díja 20 P. Megrendelhető a kiadóhivatalnál: Győr, Kisfaludy-u. 16.

Az idei lelkipásztori konferencia teljes anyagát tartalmazza az A. C. országos elnöksége által kiadott *Igehirdetés és Liturgia* című füzet. Áttanulmányozásával értékes szempontokat nyerhetünk papi munkánk számára. Ára 2·50 P. Megrendelhető az A. C. központi irodájában: Budapest, IV. Ferenciek-tere 7.

A néprajzi kutatás szolgálatában áll a szegedi alföldkutatók és a kolozsvári néprajz és nyelvkedvelők *Nép- és Nyelv* című közérdekű havi folyóirata. Előfizetése egy évre 8 P, deáknak 4 P. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár, Farkas-u. 1.

3869

1941

Personalia.

Antonius Faust parochus Tevelensis nominatus est consiliarius eppalis. *Vendelinus Kanizsay* et *Josephus Müller* cooperatores Paksenses constituti sunt administratores ad interim ibidem.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 10. Decembris a. 1941.

† **FRANCISCUS** m. p.
episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.-T. Pécs.

A nyomdáért felelős: Mészáros József.